

ԿՈՉ՝ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Տագնապահար է Միջին Արևելքը եւ ճրգնածամի մէջ՝ շրջանի հայութիւնը:

Սուրիոյ մէջ յամեցող քաղաքական հար-

ցերը, քէն մեղմացած, դեռ անկայուն վիճակի մէջ կը պահեն երկիրը, մանաւանդ որ Թուրքիան ներխուժած է ու բռնազարած՝ Սուրիոյ հիւսիսային շրջանները, կեդրոնական իշխանութեան դէմ կը շարունակեն գործել որոշ ուժեր եւ Արեւմտեան պետութիւնները շրջափակման ենթարկած են երկիրը, առաւել սրելով փոփոխական անկայունութիւնը, մինչ՝ Քորոնա համավարակը կը շարունակէ իր աւերը գործել: Սուրիոյ հայութիւնն ու անոր ազգային, ժողովրդային ու միութենական կառոյցները կը կարօտին համահայկական օժանդակութեան, յարկապէս կրթական ու առողջապահական բնագաւառներէն ներս:

Լիբանանի մէջ, անցնող երկու տարիներուն սպեղծրած ճգնաժամը՝ փոփոխական գահալիժ վիճակ, լիբանանեան դրամանիշի ծանր արժեզրկում, քաղաքական անկայունութիւն, Քորոնա համավարակի տարածում եւ Պէյրութի նաւահանգիստի պայթում, քաւալ-գլոր ընթացքով փազնապի մարտնչին Լիբանանը եւ այսօր ալ աւելիով կը ջլատեն համայնքի կեանքը ու լիբանանահայը կը դնեն աննախընթաց դժուարութիւններու եւ վտանգներու դէմ յանդիման: Այսօր, ժողովուրդի կարեւոր զանգուած մը կը գրկուի ընկերապետական խիստ կարիքաւոր կացութեան մէջ եւ ի վիճակի չէ իր գրեթէ զերոյացած ամսաթոշակով տարրական սնունդ իսկ ապահովել. վառելիքի մեծ սղաճը, շարք մը ապրանքարեւոյցներու շուկայէն անհետացումը, հացի փազնապը եւ սակաւ գրանցելի իրեղէններու արժեզրկներու ահաւոր բարձրացումը խուճապի մարմնած են ժողովուրդը, երկրին մէջ դեղորայքը, պետական նպաստի սահմանափակումով, դարձած է անհասանելի ու անգրանցելի, սպառնալով քաղաքացիներու առող-

ջութեան եւ կեանքին. լիբանանահայ վարժարանները կը դիմագրաւեն աննախընթաց պիտոճէական դժուարութիւններ, իսկ ելեկտրականութեան խիստ սակաւ մատուցումը անդամալուծած է առօրեայ կեանքն ու փոփոխութիւնը եւ կը սպառնայ նաեւ առողջապահական համակարգին:

Հ.Յ.Գ. Բիւրոն, Հ.Յ.Գ. Երիտասարդական եւ Ուսանողական Միութիւններու վարչութիւնները, Հ.Յ.Գ. Ուղեկից Միութիւններու Կեդրոնական Վարչութիւնները 2019-ի աշնան անցան աշխատանքի՝ հասնելու լիբանանահայութեան եւ սուրիահայութեան կարիքներուն: Իսկ Լիբանանի փազնապի վերջին ամիսներու սրումին առընթեր դիմեցինք նոր քայլերու, Հայ Օգնութեան Միութիւնը (ՀՕՄ) վերաշխուժացուց իր ծաւալած հանգանակութեան քափը եւ Հ.Յ.Գ. Բիւրոն 4 Օգոստոս 2021 թ. յարուի կոչով դիմեց բոլորին շեշտելով շրջանի հայութեան նեցուկ հանդիսանալու անհրաժեշտութիւնը:

Ներկայ կացութիւնը խիստ ահազանգային է եւ բոլորիս պարտականութիւնն է մեղմել վրանգը՝ հասնելով շրջանի հայութեան եւ մանաւանդ անոր անապահով ու կարօտեալ խաւերուն բազում եւ անմիջական կարիքներուն:

Արդէն իսկ ընթացքի մէջ է հանգանակային նոր արշար: Իրաքանչիւր կազմակերպութիւն եւ միութիւն գորաշարժի մղած է իր շարքերը եւ այս կոչով կը դիմենք հայրենի պետութեանց եւ Հայաստանի, Արցախի եւ Սփիւռքի մեր հայրենակիցներուն, որպէսզի անյապաղ սատարեն այս խիստ կարեւոր արշարին:

31 Օգոստոս 2021

Հ.Յ.Գ. ԲԻՒՐՕ
ՀՕՄ-Ի ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՆԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՅ ԿՐԹԱԿԱՆ
ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

«ԽԻԶԱԽՆԵՐԻ ՊՈՒՐԱԿ»Ի ԲԱՅՈՒՄ՝ ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ԲԱՆԱԿԱՎԱՅՐՈՒՄ

ՆԱՅ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻՒՈՎ

«Մարզիկ»ի յաջորդ քիտվ տեսնել Հ.Մ.Ը.Մ.ական բանակումները շրջանէ շրջան: Յատուկ անդրադարձ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Արցախի Մեկուսի Շրջանի Բիրականի բանակումին եւ Հ.Մ.Ը.Մ.-ՀՕՄ միացեալ նախաձեռնութեամբ իրականացած, Արցախի նահատակներու եւ Արցախէն տեղահանուած ընտանիքներու զարակներուն յատուկ բանակումին:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Յաղթել թէ յաջողիլ...

2

ԲԱԺԻՆՆԵՐ

Հ.Մ.Ը.Մ.ական կեանք

4

Պաշտօնականք

8

Ի յիշատակ

10

Պատգամ

12

Արձագանգ

14

Պատմութեան Համար

16

Անդրադարձ

34

ՄԱՍՆԱԾԻՂԷ ՄԱՍՆԱԾԻՂԷ

48

ՄԵՐ ԿՈՐՈՒՍՆԵՐԸ

92

Marzig sports magazine is published by Homenetmen Central Committee-Sevan Building, Rue 77, Sector 4, Bourj Hammoud, Beirut, Lebanon. Tel: 961 1 248043, 961 1 260117, E-mail: marzig@Homenetmen.org, P.O.Box: 80486 Bourj Hammoud, Lebanon, www. Homenetmen.org

Խմբագիր: Վիգէն Աւագեան (vicken.avakian@homenetmen.org)

Խմբագրական կազմ: Գրիգորիս Պողարեան, Սեւան Նազարեան, Սիրվա Ալավերդեան, Յոյեր Փսնոսեան, Բաֆֆի Սիրահեան, Սիւզի Օհանեան եւ Շանթ Ֆամկոչեան:

Վարչական կազմ: Արօ Մոսիկեան, Սիրվա Սաղըրեան, Վարդուի Ֆրոնզլեան, Վարդան Բսաճիկեան, Տիրան Շահինեան եւ Եղիա Քիլէճեան:

Էջադրում եւ ընդհանուր ձեւադրում: Արշօ Պալեան, **Կողքի պատրաստութիւն:** Y Concept International, **Գրաշարութիւն:** Շողիկ Պոյանեան, **Տպագրութեան պատրաստութիւն:** Photogravure Paklayan, **Տպագրութիւն:** Համազգայինի «Վահէ Սեթեան» տպարան, Պէյրութ, Լիբանան:

Բաժանորդագրութիւն: «Մարզիկ» կը հասնի աշխարհի 25 երկիրներու բաժանորդներու: Տարեկան բաժանորդագրութեան սակ ճշդուած է՝ Լիբանան 25 \$, Միջին Արեւելեան եւ Եւրոպական երկիրներ 50 \$, Մ. Նահանգներ եւ Աւստրալիա 55 \$: Լիբանանի մէջ թերթին հարավաճառի սակն է 5000 լ.ո.: **Ցրում:** «Մարզիկ»ի ցրումը Լիբանանի մէջ կը կատարուի յարուկ ցրուիչով (հեռ. 71/239209): Թերթը կարելի է տրանսլ մատուցել «Համազգային»ի գրասենտրէն: Լիբանանէն դուրս թերթը կը տրանսլ «Liban post»-ի միջոցով:

«Մարզիկ» կը հրատարակուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ - Հասցէ: «Սեւան» շէնք, թի 77 փողոց, թի 4 հատուած, Պուրճ Համուտ, Պէյրութ, Լիբանան 9611248043, 9611260117 marzig@Homenetmen.org Homenetmen - Հ.Մ.Ը.Մ. www.Homenetmen.org

ՅԱՂԹԵ՛Ղ ԹԷ ՅԱԶՈՂԻՒԼ...

Արցունքը առաջին ակնարկով կըր-
նայ տարօրինակ թուիլ, որովհե-
տեւ ընթացիկ առօրեային մէջ
մարդիկ երկու բառերուն իմաստը յաճախ
իրարու հետ կը շփոթեն եւ յաղթանակի փո-
խարէն յաջողութիւն կը գործածեն եւ յաջո-
ղութեան փոխարէն՝ յաղթանակ:

Յաղթանակը կ'ենթադրէ մրցում-մըր-
ցակցութիւն, ուր գոյութիւն կ'ունենան եր-
կու կամ աւելի կողմեր: Իւրաքանչիւր կողմ
կը ջանայ հակառակորդը պարտութեան
մատնել, ճզմել, խորտակել եւ այդ ձեւով
սեփական եսին ու անձին գոհացում տալ: Յաղթելն լաւ
բա՞ն կայ, կրնան առարկել շատեր: Յաղթանակը կը գի-
նովցնէ անձը, յաճախ մոռցնել կու տայ նկարագրային
անոր առաքինութիւնները, որովհետեւ կռուի դաշտը, մըր-
ցակցութիւնը, կ'ենթադրէ բոլոր տեսակի գէնքերու օգ-
տագործում՝ թիրախ ճշդուած յաղթանակին հասնելու
համար: Ձեկքերը այս պարագային կրնան ըլլալ բարո-
յապէս արտօնուած կամ մերժուած միջոցներ, նենգ ու
խարդախ ձեւեր, որոնք տեղ մը յօնք կը շինեն, իսկ այլ
տեղ... աչքը տեղէն կը հանեն:

Յաջողութիւնը, Հ.Մ.Ը.Մ.ական ըմբռնումով, բոլորո-
վին այլ բան է: Յաջողութեան մէջ անպայման մրցակ-
ցութիւն եւ թշնամութիւն պէտք չէ տեսնել: Ընդհակա-
ռակն, յաջողութիւնը կ'արդիւնատրուի հաւաքական ճի-
գով, գործակցութեամբ, ինքզինք կատարելագործելու
տեսական ջանքով եւ սեփական անձին հետ շուրջին-
ներն ալ յաջողած տեսնելու ցանկութեամբ: Բարձրա-
նալու եւ շուրջիններն ալ իր հետ բարձրացնելու պատ-
րաստակամութեամբ:

Յաջողութիւնը երկարաշունչ ծրագրումի, կազմա-
կերպումի եւ աշխատանքի արդիւնք կրնայ ըլլալ: Յաջո-
ղած մարդը չի վախճար ուրիշներու յաջողութիւններէն,
որովհետեւ ինքնավստահ կ'ըլլայ իր կարողութիւննե-
րէն, հեռու՝ կասկածամտութենէ եւ նենգամտութենէ,
որոնք յատուկ են անպարկեշտ միջոցներով յաղթանակ-
ներ կերտած մարդոց:

Յաղթանակը կարճատեւ կ'ըլլայ, մինչդէռ յաջողու-
թիւնը երկարատեւ:

Օրինակները բազմաթիւ են մարզական
կեանքին մէջ, ուր խումբ մը կրնայ յաղթա-
նակ մը արձանագրել, բայց մնացեալ բոլոր
խաղերը պարտուիլ, իսկ այլ խումբ մը կըր-
նայ պարտութիւն մը կրել, բայց տարեշըր-
ջանի մնացեալ բոլոր խաղերուն յաջողու-
թիւն արձանագրել եւ ախոյեանական
տիտղոսի տիրանալ:

Յաղթանակը անպայման շահող ու
կորսնցնող կ'ունենայ, մինչդէռ յաջողութե-
նէն առհասարակ կը շահին բոլորը:

Այսպէս, պատերազմը կը յաղթեն ու կը
պարտուին: Յաղթող կողմը կը շահի ամէն բան, իսկ
պարտուող կողմը կը կորսնցնէ եթէ ոչ ամէն բան, գէթ՝
շատ բան: Մինչդէռ խաղաղութեան յաջողութենէն կ'օգ-
տուին բոլորը: Կայունութիւնը, բարօրութիւնը եւ բար-
գաւաճումը կը նպաստեն բոլորին:

Յաղթանակի եւ յաջողութեան տարբերութիւններուն
մասին կարելի է երկար խորհրդածել:

Յաղթանակն ու յաջողութիւնը իրենց տեղը ունին
նաեւ հաւաքական մեր կեանքին մէջ, ուր յաճախ ակա-
նատես կը դառնանք, թէ մարդիկ ինչպէ՞ս երկուքը կը
շփոթեն իրարու հետ եւ յաջողութիւններ արձանագրելու
փոխարէն՝ անմիջական յաղթանակներ կերտելու ան-
տեղի վազքի մը կը ձեռնարկեն: Իրենց անձերը իրենց
գործին կեղքոնն ու նպատակը կը դարձնեն՝ փոխանակ
իրենք զիրենք ի սպաս դնելու հաւաքական գործին եւ
ընդհանրական արժէքներու:

Ճիշդ է, անոնք կը յաղթեն ու կը փայլին, բայց իրենց
հաւաքականութիւնը կը մնայ տեղքայի ու ետքայի մէջ:
Յաղթանակի բարիքները այս պարագային չեն հասնիր
բոլորին, որովհետեւ անոնք կը կերտուին... այլոց հաշ-
տոյն, անարդարութիւններու եւ անիրաւութիւններու
զնով:

Ահա թէ ինչու, յաղթանակի եւ յաջողութեան մասին
խորհրդածութիւնը թելադրական է, որովհետեւ այս օրե-
րուն քիչ մը ամէն տեղ մարդիկ դիմացինը պարտութեան
մատնելու անհասկնալի ճիգի մը մէջ են: Ի՞նչ ընել, ի՞նչ-
պէս ընել, որ սեփական ետը յաղթէ, անձնական շահը
տիրապետէ, տուեալ խմբաւորում մը ինքզինք պար-

տադրէ, հոգ չէ թէ ամբողջ հաւաքակազմութիւն մը անոր վնասները կրէ:

Յաղթանակի այս կոյր տրամաբանութիւնը կը ջլատէ ու կը տկարացնէ մեր ընկերութիւնը, մինչդէռ եթէ տիրապետողը յաջողութեան տրամաբանութիւնը ըլլար, միասնաբար եւ հաւաքաբար մեր դժուարութիւնները յաղթահարելու պատրաստակամութիւնը ըլլար, հոս չէինք հասներ: Այսքան չէինք խեղճանար եւ այսքան չէինք սնանկանար բարոյական թէ նիւթական մեր արժէքներով:

Անշուշտ, երեւոյթը միայն հայ իրականութեան յատուկ չէ: Սակայն, ախտը սկսած է վարակել նաեւ մեզ՝ հայերս, իբրեւ աւանդապահ ընտանիքներ, իբրեւ կազմակերպ միութիւններ, իբրեւ Սփիւռք թէ Հայաստան, ուր

ներքին ըսի-ըսաները, հարցերն ու պայքարները սկսած են յաճախ գերակշռել ընդհանրական գործն ու նպատակը:

Այս կացութենէն ելքը շատ պարզ է. փրկութիւնը յաջողութեան տրամաբանութեան որդեգրման մէջ է: Իրարու հասկնալու-հասկցուելու, զիրար ամբողջացնելու կարողութեան մէջ է: Իրարու թերութիւնները ճանչնալու, բայց իրարու առաւելութիւններով առաջնորդուելու իմաստութեան մէջ է: Այլ խօսքով, հաւաքական ճիգով ընթանալու գաղտնիքին մէջ է, որուն շնորհիւ միայն բռնուրս կը յաջողինք.- ընտանիք, միութիւն, ժողովուրդ ու հայրենիք կ'առողջանան, կը զօրանան ու կը զարգանան տազնապնդով լեցուն մեր այսօրուան կեանքին մէջ:

Հ.Ա.Ը.Մ.Ի 26 ՇՐՋԱՆՆԵՐ, 111 ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐ ԵՒ ՄԻՎԻՈՐՆԵՐ

Հայաստան: «Գ. Յակոբեան» (Երեւան), «Յ. Հինդլեան» (Երեւան), «Վ. Չաքարեան» (Երեւան), Արուսեան (Արուսեան), «Հ. Արուստամեան» (Չարենցաւան), «Վ. Չերազ» (Կիւմրի), «Շ. Քրիստեան» (Երեւան), «Վ. Չերազ» (Երեւան), «Վ. Բախշեան» (Արմաւիր), «Հրազդան» (Հրազդան), «Վ. Ռոստոմեան» (Էջմիածին), Մարտունի (Մարտունի), «Ա. Չոհրապետեան» (Վերի), «Տ. Խոյեան» (Երեւան), «Դ. Վարդան» (Երեւան). **Արցախ:** Սյրեւիանակեցի. **Վրաստան:** Ախալքալաք, Ախալցխա, Թիֆլիս. **Ռուսիա:** Մոսկոյա. **Լիբանան:** Պէյրութ, Չախլէ, Թրիփոյի, Պ. Համուր, Այնճար, Ճիւնի, Անթիլիաս, Ժրլէյլ, Պաուշրիէ, Ռատուրա. **Սուրիա:** Հալէպ, Դամասկոս, Լաքաքիա, Գամիշլի, Քեսապ. **Յորդանան:** Ամման. **Պաղեստին:** Երուսաղէմ, Հայֆա, Եաֆա. **Եգիպտոս:** Գահիրէ, Աղէքսանդրիա. **Իրաք:** Պաղպար. **Քուէյթ:** Քուէյթ. **Կիպրոս:** Նիկոսիա. **Յունաստան:** Աթէնք, Գոթինիա, Սելանիկ. **Անգլիա:** Լոնդոն. **Աստորիա:** Վիեննա. **Ֆրանսա:** Փարիզ, Վալանս, Մարսէյ. **Հոլանդիա:** Ալմելո, Ալքմար, Առնհեմ. **Գերմանիա:** Միւնիխ. **Շուէդ:** Սթոքհոլմ, Վեսթերոս, Սուրերթելիս. **Պուլիարիա:** Սոֆիա, Ռուսէ, Փրովրիլ, Վառնա, Շումէն, Պուրիաս. **Գանատ:** Մոնթրէալ, Համիլթըն, Թորոնթօ, Քէմպրիճ, Մէնք Գաբրիէլ, Լաւալ, Վանքովըր. **Արեւմտեան Մ. Նահանգներ:** Լոս Անճելըս, Սան Ֆրանսիսքօ, «Մասոն» (Ֆրեզնօ), Մոնթրէալ, «Ազարամարտ» (Փասադինա), «Արարար» (Կլեմոնթ), Օրէնճ Բաունթի, «Մասիս» (Սան Ֆեռնանտօ), «Սեւան» (Սան Տիէկօ), «Արազ» (Ինլընդ Էմիլայր), «Անի» (Սանթա Գլարա), «Շանթ» (Քրեսէնթա Հովիլ), «Սիփան» (Պըրպէնք), «Արցախ» (Լաւա Վեկաս), Ֆինիքս, «Կարս» (Ուոլնաթ Քրիք) «Չալախ» (Նորթ Հոլիվուդ), «Լոռի» (Սաքրամենթօ), «Կիլիկիա» (Սանթա Զլարիթա), «Հրազք». **Արեւելեան Մ. Նահանգներ:** Ուաշինկթըն, Պոսթըն, Նիւ Եորք, Նիւ Ճրքի, Շիքսօ, Ֆիլադելֆիա, Տիքսոնք, Փրովիդընս, Ֆլորիդա, Ալպընի, Շարլոթ, Մերիմար Հովիլ. **Հարաւային Ամերիկա:** Պուէնոս Այրէս, Գորյոպա, Մոնթեւիդիօ. **Աստորիա:** «Անդրանիկ» (Սիւրնի), «Արար» (Մելպուռն), «Կամք» (Սիւրնի), «Նաւասարդ» (Սիւրնի), «Արարար» (Սիւրնի).

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԱՐՑԱԽԻ ՄԵԿՈՒՄԻ ՀՐՁԱՆԻ ՎԵՐԱԿԱՆՔՆՈՒՄ

Կիրակի, 18 Յուլիս 2021-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը ներկայացնող պատուիրակութիւն մը, գլխավորութեամբ Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեանի, անդամ եղբայրներ Օշին Փիրումեանի եւ Դաւիթ Յակոբեանի, ինչպէս նաեւ քոյր Սանտրա Վարդանեանի, այցելեց Արցախ եւ Ստեփանակերտի մէջ վերականգնեց 44 օրեայ պատերազմէն ետք աշխատանքէ դադարած Հ.Մ.Ը.Մ.ի Արցախի մեկուսի շրջանը:

աի Հ.Յ.Դ. «Նիկոլ Դուման» կեդրոնին մէջ հանդիպում մը ունեցաւ Հ.Յ.Դ. Արցախի Կեդրոնական Կոմիտէին հետ: Հանդիպումին ներկայ գտնուեցաւ Արցախի Հանրապետութեան նախագահի կրթութեան, գիտութեան, մշակույթի, երիտասարդութեան եւ մարմնամարզի հարցերու խորհրդական Արմէն Սարգսեան:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի պատուիրակութիւնը Ստեփանակերտի մէջ հանդիպում մը ունեցաւ մասնաճիւղի նոր վարչութեան հետ եւ անոր հետ խորհրդակցեցաւ յառաջիկայ հանգրուանին Արցախի մէջ Հ.Մ.Ը.Մ.ի ծաւալելիք աշխատանքներուն շուրջ:

Հանդիպումէն ետք, Հ.Յ.Դ. Արցախի Կեդրոնական Կոմիտէի անդամ Դաւիթ Իշխանեան նշեց, որ Հ.Մ.Ը.Մ.ը, իբրեւ Հ.Յ.Դ.ի ուղեկից կառույց, Արցախի մէջ գործունէութեան սկսաւ Օգոստոս 2019-ին: Իշխանեան մեծապէս գնահատեց Հ.Մ.Ը.Մ.ի աշխատանքներուն վերսկսումը Արցախի մէջ, պատանեկան եւ երիտասարդական շրջանակներու մօտ պատերազմի հետաւանքով յառաջացած խնդիրները դարմանելու համար:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ՝ Հ.Յ.Դ. ԱՐՑԱԽԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ՀԵՏ

Նոյն օրը, Հ.Մ.Ը.Մ.ի պատուիրակութիւնը Ստեփանակերտ

Իր կարգին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեան յայտնեց, որ Հ.Մ.Ը.Մ.ի հիմնական նպատակներէն մէկն է նոր սերունդին ազգային առողջ դաստիարակութեան ջամբումը եւ առողջ միտքով ու առողջ մարմնով սերունդներու կերտումը: «Արցախի պատանիներու եւ երիտասարդներու ազգային դաստիարակութեան հարցը Հ.Մ.Ը.Մ.ի գլխավոր աշխատանքներէն մէկն է», շեշտեց Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետը:

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ՏՈՒՐՔ՝ ԱՐՑԱԽԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի պատուիրակութիւնը Արցախի մէջ այցելեց Ստեփանակերտի եղբայրական գերեզմանոց եւ յարգանքի իր տուրքը մատուցեց Արցախի Հանրապետութեան անդրանիկ Գերագոյն Խորհուրդի նախագահ Արթուր Մկրտչեանի շիրմին եւ Արցախեան վերջին պատերազմին նահատակուած արցախցիներու յիշատակին:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԱԿԵՏԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

17-24 Յուլիս 2021, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեան աշխատանքային այցելութիւն մը տուաւ Հայաստան՝ միութեան Հայաստանի մէջ ծաւալած ծրագիրներուն հետեւելու եւ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Արցախի մեկուսի մասնաճիւղի վերականգնումի աշխատանքները գլխաւորելու համար:

Հայաստան ժամանելով, եղբ. Նաճարեան, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբայրներ Դաւիթ Յակոբեանի եւ Օշին Փիրումեանի ընկերակցութեամբ այցելեց Եւաքլուրի եւ Պոօշեանի նահատակաց պանթէոններ: Այցելութեան ներկայ գտնուեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի վարչութեան ատենապետ քոյր Սանտրա Վարդանեան: Զոյգ պանթէոններուն մէջ, եղբ. Նաճարեան միութեան մեծ ընտանիքին անունով ծաղկեմատոյց կատարեց Արցախեան վերջին պատերազմին նահատակուած Հ.Մ.Ը.Մ.ականներու շիրմներուն:

Այցելութեան երկրորդ օրը, եղբ. Նաճարեան այցելեց Ս. Էջմիածին եւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հետ: Այցելութիւնը աւարտեց մը եղաւ Վեհափառ Հօր ներկայացնելու Հ.Մ.Ը.Մ.Ի կատարած աշխատանքները՝ Ար-

ցախէն Հայաստան տեղափոխուած ընկերային անապահով ընտանիքներու եւ անոնց զաւակներուն համար:

Այնուհետեւ, եղբ. Նաճարեան Կեդրոնական Վարչութեան իր գործակից եղբայրներուն եւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի ատենապետին հետ երկօրեայ այցելութեամբ մը մեկնեցաւ Արցախ, ուր գլխաւորեց տեղւոյն մասնաճիւղին վերականգնումի աշխատանքները (այս մասին տեսնել առանձին տրուած թղթակցութիւնը էջ 4):

Արցախէն վերադարձին, Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետը շարք մը հանդիպումներ ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի վարչութեան, Հ.Յ.Դ.

Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի, Հ.Յ.Դ. Արցախի Կեդրոնական Կոմիտէի եւ Հ.Յ.Դ. Բիւրոյի ներկայացուցիչներուն հետ: Ան այցելեց նաեւ Բիւրականի բանակավայր՝ մօտէն ծանօթանալու համար բանակավայրի բարեգարդման աշխատանքներուն: Եղբ. Նաճարեան «Գառնիկ Մկրտիչեան ֆոնտ»-ի գծով հանդիպում մըն ալ ունեցաւ Կեդրոնական Վարչութեան նախկին ատենապետ եղբ. Գառնիկ Մկրտիչեանի ընտանեկան պարագաներուն հետ:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԱՊԵՏԻՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՐԱՄ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

Արբաթ, 16 Յունիս 2021-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչության արենայեղ եղբ. Վաչէ Նաճարեան այցելեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա Կաթողիկոսին Հայաստան ու Արցախ մեկնելէ առաջ Վեհափառ Հօր օրհնութիւնը սրանալու եւ թելադրութիւնները իմանալու համար:

Այցելութեան ընթացքին, Արամ Ա Վեհափառ իր ջերմ զննհարարները յայտնեց Հ.Մ.Ը.Մ.ի համահայկական կառոյցի աշխատանքներուն համար, որոնց նպատակն է նպաստել Հայաստանի, Արցախի եւ Սփիւռքի հզօրացման ու ազգային մեր իրէպներու իրականացման:

«ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԿԱՐԳ»Ի ԱՌՅԱՆՑ ԴԱՍԸՆԹ-ԱՅՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

Ապա, խօսք առաւ Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեան, որ ողջունեց եւ քաջալերական նկատեց այսքան մեծ թիւով խմբապետներու մասնակցութիւնը դասընթացքին: Ան բացատրեց, որ «Արարատեան կարգ»ը մասնակցողներէն կը պահանջէ ամբողջական յանձնառութիւն, հետեւողականութիւն եւ լրջութիւն: Եղբ. Նաճարեան յաջողութիւն մաղթեց մասնակցողներուն եւ կազմակերպիչ մարմինին: Ներկաներուն իրենց սրտի խօսքը ուղղեցին նաեւ Կեդրոնական Վարչութեան սկառուտական ներկայացուցիչ եղբայրներ Ֆէտի Խաժակ Գազանձեան եւ Օշին Փիրումեան:

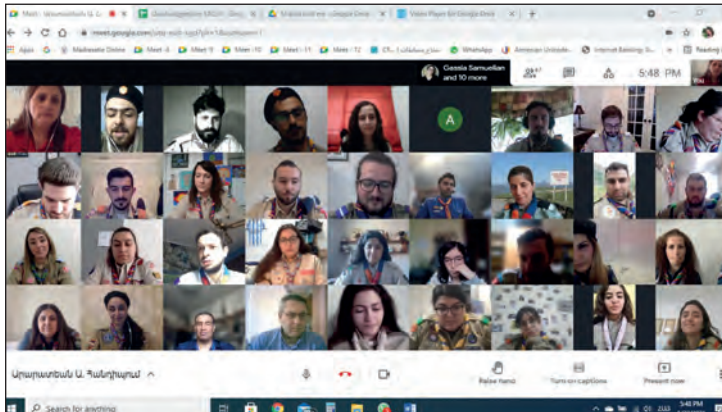
Դասընթացքին մասնակցող խմբապետները աւելի ունեցան քանի մը բառով իրենք զիրենք ներկայացնելու մասնակիցներուն: Ապա, քոյր Օրտողլեան մանրամասնօրէն ներկայացուց մէկ ու կէս տարուան վրայ երկարող ծրագիրին մանրամասնութիւնները: Ծրագիրը պիտի ունենայ տեսական բա-

22 Մայիս 2021-ին ընթացք առաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան սկառուտական «Արարատեան կարգ»ի առցանց դասընթացքը:

Դասընթացքին կը մասնակցին միութեան զանազան շրջաններէ միւսերի, մասնաճիւղի եւ շրջանային 45 խմբապետ-խմբապետուհիներ, որոնք կ'ամբողջացնեն կանոնադիրով սահմանուած պայմանները:

Հայաստանի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի քայքայներու ունկնդրութենէն եւ միութեան ննջեցեալներուն յիշատակը մէկ վայրկեան լուրթեամբ յարգելէ ետք, խօսք առաւ Կեդրոնական Վարչութեան սկառուտական ներկայացուցիչներէն քոյր Թային Օրտողլեան, որ ներկաները ողջունեց եւ բացատրեց, թէ ինչ՞ով սկառուտական գերազոյն այս կարգը, որ չորս տարին անգամ մը կը կազմակերպուի, այս անգամ կը կատարուի առցանց: Քոյր Օրտողլեան բացատրեց, որ դասընթացքի ծրագրաւորման եւ գործադրութեան օժանդակելու համար Կեդրոնական Վարչութիւնը յառաջացուցած է եռանդամ յանձնախումբ մը, որ կազմուած է «Արարատեան կարգ» ստացած երեք խմբապետներէ՝ քոյրեր Արտա Զէյթունլեան (Լիբանան), Նարէ Խըլղաթեան (Հայաստան) եւ եղբայր Ակոսթին Անայեան (Հարավային Ամերիկա), որոնք Կեդրոնական Վարչութեան սկառուտական ներկայացուցիչներուն հետ քանի մը ամիսէ ի վեր կ'աշխատին ծրագիրին իրականացման համար:

ժին մը՝ առցանց 10 հանդիպումներով (Յունիսէն Նոյեմբեր) եւ ապա՝ գործնական բաժին մը, ուր թեկնածուները պիտի ծրագրեն գործնական աշխատանք մը, զոր պիտի կիրարկեն իրենց շրջաններուն մէջ: Քոյր Օրտոլլեան բացատրեց նաեւ տեսական բաժինէն գործնական բաժին անցնելու պայմանները, զորս համբողջացնողը առիթը չ'ունենար շարունակելու դասընթացը:

Հանդիպումին աւարտին ներկաներուն առիթ տրուեցաւ լուսաբանական հարցումներու:

Յայտնենք, որ դասընթացքի դասախօսական առաջին հինգ հանդիպումներուն, մասնակիցներուն նիւթեր ներկայացուցին հետեւեալները.-

● **Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Մուսիկ Թօփուզեան**- «Հ.Մ.Ը.Մ.ի ժողովական եւ վարչական կանոնները»:

● **Հ.Մ.Ը.Մ.ի քարոզչական յանձնախումբի ատենապետ եղբ. Գէորգ Յակոբեան**- «Ղեկավարի յատկանիշներ մարդկային յարաբերութիւններու հմտութիւններ, տագնապներու լուծումներ գտնել եւ այլն»:

● **Պատմաբան Արթիւր Մկրտչեան**- «Արցախեան հարցը 1988-էն այսօր»:

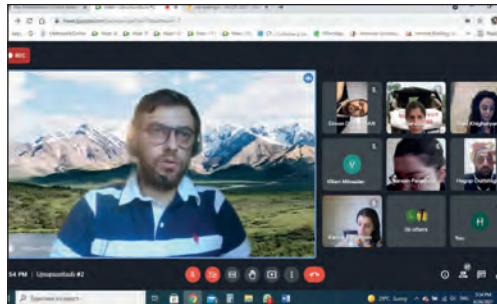
● «Ազգակ» օրաթերթի տնօրէն եւ գլխաւոր խմբագիր Շահան Գանտա-

հարեան- «Հայաստանի Բ. Հանրապետութիւնը իրագործումներ եւ մարտահրաւէրներ»:

● **Հ.Յ.Դ. Բիւրոյի անդամ եւ Հայ Դատի կեդրոնական գրասենեակի տնօրէն Կիրո Մանոյեան**- «Հայ Դատը այսօր եւ Հայ Դատի գրասենեակներու գործունէութիւնը աշխարհի տարածքին»:

Դասընթացքի վեցերորդ հանդիպումին մասնակիցները հանդէս եկան իրենց կողմէ պատրաստուած նիւթերով:

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԿԱԿՈՒՂ ԹԱԹԻԿ, ՆՈՐԱԳԻՐ ԵՒ ՆՈՐԸՆԾԱՅ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՎԵՐԱՄՇԱԿՈՒՄԾ, ՆՈՐ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐԸ՝ ՊԱՏՐԱՍ

Տարիներու աշխատանքէ ետք, պատրաստ են սկաուտական Կակուղ թաթիկ, Նորագիր եւ Նորընծայ գիրքերու վերամշակուած, նոր օրինակները, որոնք PDF օրինակով տեղ գտած են Հ.Մ.Ը.Մ.ի կայքէջի հրատարակութիւններու բաժինին մէջ (<https://www.homenetmen.org/hy/library>):

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան նախաձեռնութեամբ եւ Կեդրոնական Վարչութեան նախկին անդամ եղբ. Կարպիս Գապասագալեանի խմբագրութեամբ, սկաուտական այս գիրքերը առաջին անգամ հրատարակուած են 1999-ին: Այնուհետեւ, քանի մը տարուան փորձարկումէ ետք, անոնք քննարկման եւ բարեփոխման ենթարկուած են համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական խմբապետական յաջորդական համագումարներու ընթացքին եւ վերամշակման ենթարկուելով՝ արժանացած են Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան հաստատման եւ վաւերացման:

Սկաուտական եօթը գիրքերու երկրորդ հրատարակութիւնները լոյս պիտի տեսնեն «եղբ. Միհրան

Շիմշիրեան սկաուտական ֆոնտ»ի նախաձեռնութեամբ: Մինչեւ հրատարակութիւնը, սակայն, գիրքերը կարելի պիտի ըլլայ օգտագործել էլեկտրոնային ձեւով, նոր ձեւաւորումով (էջադրող-ձեւաւորող՝ եղբ. Յովիկ Փամբալեան) եւ արդիական շունչով:

Կակուղ թաթիկ, Նորագիր եւ Նորընծայ գիրքերուն պիտի յաջորդեն Միաստղի, Երկաստղի, Բ. Կարգի եւ Ա. Կարգի գիրքերը:

Յայտնենք, որ «եղբ. Միհրան Շիմշիրեան սկաուտական ֆոնտ»ը ստեղծուած է 2014-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան նախկին անդամ, բազմա-վաստակ Հ.Մ.Ը.Մ.ական եւ սկաուտական աշխատանքներու մեծ երախտաւոր եղբ. Միհրան Շիմշիրեանի մահուան առիթով կատարուած նուիրատուութիւններով:

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԳԻՐ

*Մեծայարգ Պրն. Վարդգէս Մահրեսեան
Կիպրահայ Համայնքի Ներկայացուցիչ*

Այսու կու գանք շնորհաւորելու չորրորդ շրջանի համար կիպրահայ համայնքի պետական ներկայացուցիչ Չեր ընտրութիւնը: Անցնող երեք շրջաններուն, 2006-էն սկսեալ, Գուր Չեր գործով եւ նուիրումով բազմիցս փաստեցիք, որ եղած էք ու կը մնաք արժանաւոր ներկայացուցիչը այն համայնքին, որուն ծառայութեան լծուած էք տասնամեակներէ ի վեր, դեռ նախքան պետական ներկայացուցիչ Չեր ընտրութիւնը: Համայնքը եւ համայնքի միութիւններէն Հ.Մ.Բ.Մ.-Հ.Ե.Մ.ը շարունակ վայելած են հայրական Չեր հոգածութիւնն ու աջակցութիւնը, որուն համար միշտ կը մնանք երախտապարտ:

Գնահատելի է Չեր ներդրումը Հ.Մ.Բ.Մ.ի տեղական թէ համահայկական աշխատանքներուն մէջ, երբեք չզլանալով նիւթաբարոյական Չեր աջակցութիւնը հայանուէր մեր միութեան:

Արդ, շնորհաւորական մեր ջերմ արտայայտութիւններուն հետ ընդունեցէք հնգամեայ բեղուն եւ արդիւնաւոր գործունէութեան նոր շրջանի մը մեր լաւագոյն բարեմաղթութիւնները՝ ի շահ կիպրահայութեան եւ Կիպրոսի:

Հ.Մ.Բ.Մ.Ի
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

14 Մայիս 2021

*Հայ Մարմնամարզական
Միութեան Կեդրոնական
Վարչութեան,*

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԳԻՐ

2021 տարին կը նշէ 100-ամեակը

Հայ Մարմնամարզական Միութեան՝ Հ.Մ.Մ.ի, որուն վաստակն ու ներդրումը անուրանալի է սփիւռքահայ սերունդներու ազգային առողջ կազմաւորման մէջ:

Այս պատմական առիթով, Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան՝ Հ.Մ.Բ.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը կու գայ շնորհաւորելու իր քոյր միութեան դարադարձը՝ անոր մաղբելով յարատեւ վերելք եւ յաջողութիւն, ի խնդիր իր առաքելութեան շարունակման եւ ի սպաս հայ ժողովուրդի ծառայութեան:

Հ.Մ.Մ. նշանակալի աւանդ ունի հայ մարզական կեանքի եւ սկաւտութեան զարգացման մէջ, ինչպէս մարմնակրթական մեր բոլոր միութիւնները: Բազմաթիւ նուիրեալներ ան-

ցած են միութեան մէկ դարեայ անցեալէն՝ իրենց ետին ձգելով պատարեր անուն, իրենց ժողովուրդին՝ յաղթանակներու բերկրանք ու պարծանք: Արդ՝

Վարձքը կատար միութեան անցեալի բոլոր երախտաւորներուն:

Ուժ եւ կորով 100-ամեայ անոր երթին հաւատաւոր ուղեւորներուն:

Անսասան կամք եւ վճռականութիւն դէպի Արարատ հաւաքական ու միասնական մեր երթին արժանաւոր մասնակիցներուն:

Հ.Մ.Բ.Մ.Ի
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17 Օգոստոս 2021

Կարդայ յաջորդիւ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՑԱՒԱԿՑԱԳԻՐԸ ԵՂԲ. ՅՈՒԿ ԹԻԻԹԷԼԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Սգակիր Թիբեյեան ընտանիք,

Խոր վիշտով տեղեկացանք բազմավաստակ Հ.Մ.Ը.Մ.ական, միութեան «Արտա-կարգ» շքանշանակիր եղբ. Յուկ Թիբեյեանի մահուան լուրը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պէյրուքի մասնաճիւղի երկար տարիներու հաւատարմ անդամ եղբ. Յուկ իր գիտակից կեանքին ամբողջ տետղութեան ապրեցաւ ու գործեց միութեան նշանաբանին՝ «Քարճրացի՛ր-բարճրացուր»ի հաւատարմութեամբ, տեսաբար օգնելով իր շրջապատին եւ ժողովուրդին: Իբրեւ Պուրճ Համուտի քաղաքապետ, մեծ եղաւ անոր նիւթաբարոյական ներդրումը Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզական կեանքին եւ Պուրճ Համուտի մասնաճիւղին վերելքին մէջ:

Խոնարհ, բարեսիրտ եւ խղճամիտ մեր երեց եղբայրը պատիւը ունեցաւ մասնակցելու Հ.Մ.Ը.Մ.ը համագաղութային կառոյցի վերածող միութեան Ա. Ընդհանուր Ժողովին: Սերունդները պիտի յիշեն Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարդու իր իմաստուն խորհուրդներն ու կեցումաժքները:

Այս տխուր առիթով մեր խորագգաց ցաւակցութիւնները կը փոխանցենք իր ընտանեկան պարագաներուն եւ հարազատներուն, խնդրելով որ Աստուած բոլորը մխիթարէ եւ սփոփէ իր քաղցր յիշատակներով:

Հողը թեթեւ գայ վրայ:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Պէյրուք, 21 Ապրիլ 2021

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՑԱՒԱԿՑԱԳԻՐԸ ՄԱՍԹԸՐ ԿԱՐՕ ՔԷՊԱՊՃԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Սգակիր Քէպապճեան ընտանիք,

Խոր ցաւով եւ անհուն վիշտով իմացանք Հ.Մ.Ը.Մ.ի երկար տարիներու բարեկամ Կարօ Քէպապճեանի անժամանակ մահը, Հայաստան:

Կարօ Քէպապճեան Հայ Սեւ Գօտիներու Միութեան ճամբով տասնամեակներ շարունակ նուիրուեցաւ հայ նորահաս սերունդներու ֆիզիքական առողջ դաստիարակութեան եւ հայեցի շունչով կազմաւորման վեհ աշխատանքին: Իր ժողովուրդին եւ հայրենիքին հարազատ կանչին ընդառաջ, Կարօ Քէպապճեան բոլորին հարազատ «Մասքըր Կարօն» եղաւ ամէն տեղ. Սփիւռք, Հայաստան ու Արցախ, իբրեւ Հայ Գատի ուխտեալ զինուոր եւ հայրենիքի արի պաշտպան:

Արցախի Հանրապետութեան Մերձաւոր Արեւելքի ներկայացուցիչի հանգամանքով Կարօ Քէպապճեան մնայուն սերտ գործակցութիւն ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի հետ, իր աջակցութիւնը երբեք չզլանալով միութեանական աշխատանքներու յաջողութեան եւ զարգացման:

Արցախի Հանրապետութեան Մերձաւոր Արեւելքի ներկայացուցիչի հանգամանքով Կարօ Քէպապճեան մնայուն սերտ գործակցութիւն ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի հետ, իր աջակցութիւնը երբեք չզլանալով միութեանական աշխատանքներու յաջողութեան եւ զարգացման:

Կարօ Քէպապճեան յոգնութիւն եւ ընկրկում չճանչցաւ երբեք: Ան գործեց անկոտրում կամքով եւ անսպառ եռանդով, հաւատարիմ իր ժողովուրդի ազգային արժէքներուն եւ հաւաքական տենչերուն:

Հոգատար հօր, հայրենասէր մարդու եւ ազգային-գաղափարական հայու իր օրինակը վառ պիտի մնայ իր շուրթին տակ հասակ առած միութեանական հազարաւոր անդամներուն, բարեկամներուն եւ գաղափարի ընկերներուն մօտ:

Աստուած խաղաղութիւն պարգեւէ հոգիին, մխիթարութիւն եւ սփոփանք Չեզի, որպէսզի կարենաք յաղթահարել անվերադարձ բաժանումի վիշտը եւ ապրիք ու գործէք իր յիշատակներով եւ դաւանած սկզբունքներով:

Այս առիթով ընդունեցէք մեր խորին ցաւակցութիւնները եւ Ձեր սուգին բաժնեկիցը դառնալու մեր խորին զգացումները:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Պէյրուք, 4 Ապրիլ 2021

ՎԵՐՁԻՆ ՀՐԱԺԵՇՏ ԵՒ «ԱՐԺԱՆԵԱՑ» ՀՔԱՆՇԱՆ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՄ ԵՂԲ. ԱՐՄԱՆՏՕ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆԻ

Երեքշաբթի, 24 Օգոստոս 2021-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի ընտանիքը հրաժեշտի յուզիչ արարողութեամբ մը, Պուէնոս Այրէսի մէջ վերջին հրաժեշտ տուաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Արմանտօ Թորգոմեանի, որ ուղեղային կաթուածի հետեւանքով ութը օր մահաբունի մէջ մնալէ ետք՝ կեանքէն հեռացաւ վաղահաս կերպով:

Եղբ. Թորգոմեանի վերջին հրաժեշտի կազմակերպման համար, Կեդրոնական Վարչութեան նախաձեռնութեամբ յառաջացաւ եռանդամ մարմին մը՝ բաղկացած Կեդրոնական Վարչութեան նախկին անդամ եղբայրներ Աբրահամ Աբրահամ Ահարոնեանէ, Քարլոս Սէֆէրեանէ եւ եղբ. Ակոլսթին Անալեանէ:

Վերջին հրաժեշտի արարողութիւնը կատարուեցաւ Պուէնոս Այրէսի «Արմենիա» մշակութային կեդրոնին մէջ, ուր սկաուտներ պատուոյ պահակ կանգնեցան իրենց հանգուցեալ երէց եղբօր, ղեկավարին, որ տարիներ շարունակ Հ.Մ.Ը.Մ.ի ճամբով հայրութեան եւ նորահաս սերունդներուն ծառայեց անձնուիրաբար: Այս առիթով, եղբօր յիշատակին դամբանական խօսքեր արտասանեցին Յակոբ Թապազեան Հ.Յ.Դ. Հաբաւային Ամերիկայի «Ահարոնեան» Կեդրոնական Կոմիտէին,

եղբ. Օրասիօ Թերզեան՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Հարաւային Ամերիկայի Շրջանային Վարչութեան, իսկ եղբ. Աբրահամ Ահարոնեան՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անունով (դամբանական խօսքերն ու ցաւակցագիրները տեսնել «Մարզիկ» յաջորդ թիւով):

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ ԵՂԲ. ԱՐՄԱՆՏՕ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆԻ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Արմանտօ Թորգոմեան ծնած է Թորգոմ եւ Ալիս Թորգոմեաններու ընտանեկան հայաչունջ յարկին տակ, 8 Մարտ 1967-ին,

ԳՈՅԺ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը խոր կակիծով կը գուժէ իր կազմի անդամներէն, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Հարաւային Ամերիկայի Շրջանային Վարչութեան նախկին ատենապետ, վաստակաշատ Հ.Մ.Ը.Մ.ական՝

ԵՂԲ. ԱՐՄԱՆՏՕ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Երեքշաբթի, 24 Օգոստոս 2021-ին, Պուէնոս Այրէսի մէջ, Արժանօթիւ:

Արժանիքին: Ան աւարտած է Պուէնոս Այրէսի Միսիթարեան վարժարանը:

Փոքր տարիքէն ան Հ.Մ.Ը.Մ-ին անդամակցած է իբրեւ գայլիկ եւ մարզիկ: Հ.Մ.Ը.Մ-ի հէնտպոլի խումբին հետ ան հասած է մինչեւ Ֆետերասիոնի առաջին մակարդակի ախոյեանութիւն:

Լուսկեաց, համեստ ու աշխատասէր եղբ. Արմանտո եղած է Պուէնոս Այրէսի երիտասարդական վարչութեան ատենապետ: Ապա, մասնաճիւղի վարչական եւ այնուհետեւ՝ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Հարաւային Ամերիկայի Շրջանային Վարչութեան ատենապետ, միշտ եւ ամէնուր դրօշակիրը հանդիսանալով Հ.Մ.Ը.Մ-ի ազգային արժէքներուն եւ բարոյական սկզբունքներուն:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի անդամակցութեան կողքին, եղբ. Արմանտո Թորգոմեան եղած է հաւատաւոր դաշնակցական: Խոնարհ ու «անկեղծ զինուոր» հայութեան եւ Հայաստանի ազատագրութեան դատին: Ան եղած է Հ.Յ.Դ. Պուէնոս Այրէսի կոմիտէի ու ապա՝ Հ.Յ.Դ. Հարաւային Ամերիկայի «Ահարոնեան» կեդրոնական կոմիտէի անդամ: Ան մաս կազմած է նաեւ Պուէնոս Այրէսի Ազգ. Խրիմեան վարժարանի խնամակալութեան:

Իբրեւ մարզիկ եւ պատասխանատու, եղբ. Արմանտո մասնակցած է համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական բազմաթիւ մարզախաղերու, խորհրդաժողովներու եւ հանդիպումներու՝ իր ողջմիտ

կեցուածքներով եւ շրջահայեաց մօտեցումներով արժանանալով բոլորին գնահատանքին ու յարգանքին: Ան իր մասնակցութիւնը բերած է Հ.Մ.Ը.Մ-ի տասներկու Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովներէն եօթնին: 11-րդ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին, 2015-ին, ան ընտրուած է Հ.Մ.Ը.Մ-ի կեդրոնական Վարչութեան անդամ եւ չորս տարի ետք՝ 2019-ին վերընտրուած է քառամեայ նոր շրջանի մը համար, մաս կազմելով կեդրոնական Վարչութեան մարզական եւ երիտասարդական յանձնախումբերուն:

Եղբ. Արմանտո ամուսնացած է եւ բախտաւորուած մանչ գաւակով մը՝ Արամ:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի կեդրոնական Վարչութիւնը գնահատելով եղբ. Արմանտո Թորգոմեանի երկար տարիներու վաստակն ու աշխատանքը միութեան մէջ, նաեւ նկատի ունենալով նորահաս սերունդներու դաստիարակութեան մէջ իր ունեցած մեծ ներդրումը, յետ-մահու գայն պարգեւատրեց Հ.Մ.Ը.Մ-ի բարձրագոյն՝ «Արժանեաց» շքանշանով:

Նոյն առիթով, Հ.Մ.Ը.Մ-ի կեդրոնական Վարչութիւնը յայտարարեց եօթնօրեայ սուգ՝ իր համահայկական կառոյցի բոլոր շրջաններուն մէջ, պահանջելով որ այս միջոցին դադրին ընկերային բոլոր հաւաքոյթները եւ դրօշակները կիսով բարձրացուին՝ առ յարգանք եղբօր յիշատակին:

Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԻԿԸ ԿԸ ԶԱՏՈՐՈՇՈՒԻ ԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐՈՎ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՈՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՆԴԵՊ ՄԵԾ ՆՈՒՐՈՒՄՈՎ

(Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԵՂԲ. ՎԱԶԷՆԱՃԱՐԵԱՆԻ ԽՕՍԲԸ՝ ՇԱԻԱՐՇ ՔՐԻՍՏԵԱՆԻ 135-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ, ԵՐԵՒԱՆ, ՀԱՅԱՍՏԱՆ)

ՀՄԸՄԻ հիմնադիր ռազմիրայ Շաւարշ Քրիստեանի կիսանդրին առջև հաւաքուած ենք ոգեկոչելու «Հայ մարզիկի օր»ը:

Նոյնանման տօնակատարութիւններ այսօր տեղի կ'ունենան աշխարհի չորս կողմը գտնուող Հ.Մ.Ը.Մ.ի 111 մասնաճիւղերէն ներս:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզական առաջին առցանց համագումարին, որ տեղի ունեցաւ Մայիս 2021-ին, որոշուեցաւ Յուլիս 22-ը հռչակել «Հայ մարզիկի օր», տրուած ըլլալով որ 22 Յուլիսը կը զուգարկի Շաւարշ Քրիստեանի ծննդեան 135-ամեակին:

Շաւարշ Քրիստեան հայ մարզական առաջին թերթին՝ «Մարմնամարզ»ի հիմնադիրն է: Անցեալ դարու սկիզբը ան գաղափարը յղացաւ ստեղծելու Հայկական մարմնակրթական մէկ եւ ընդհանուր միութիւն, կազմակերպելու համար հայ մարզական կեանքը եւ «Բարձրացիր-բարձրացուր» կարգախօսով դաստիարակելու համար հայ պատանի սերունդը:

Դժբախտաբար, Քրիստեան 29 տարեկանին զոհ գնաց Հայոց Յեղասպանութեան, բայց իր գաղափարակից ընկերները շարունակեցին իր երթը, 1918-ին հիմնելով Հ.Մ.Ը.Մ.ը՝ Հայ

Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւնը, եւ իր երազը դարձուցին իրականութիւն եւ աւելի քան հարիւրամեայ շարունակուող պատմութիւն: Պատմութիւն, որ երբեք կանգ չ'առնէր, այլ կ'ուղղուի դէպի պատաւոր ապագայ:

Այս նախաձեռնութեան նպատակն է մեր ազգային օրացոյցին վրայ ունենալ տօն մը՝ պատուելու մեր ազգին մարզիկները, արժեւորելու ազգին պատիւ բերող մարզական յաջողութիւնները, գնահատելով հայ ազգի մարզական պատմութիւնը կերտող վաստակաշատ կամաւորները, ողջեր կամ մեզմէ յաւատահաւատներ, որոնք մարմնակրթութեան ճամբով ծառայած են ազգին ու հայրենիքին, ըլլան անոնք վարչական, մարզիկ, իրաւարար կամ մարզական պատասխանատու, որոնք իրենց նուիրումով նպաստած են ազգին վերելքին:

Այս տօնով կ'ուզենք բարձր պահել եւ յիշեցնել բոլորին, թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկը ո՛չ միայն կը դաւանի «առողջ միտք առողջ մարմնի մէջ» կարգախօսը, այլեւ՝ կը զատորոշուի իր ազգային ազնիւ նկարագիրով եւ Հայաստանին ու հայ ժողովուրդին հանդէպ իր մեծ նուիրումով:

Արդարեւ, Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկին համար մրցակցու-

Թիւնը եւ մարզական պայքարները չեն ճշդուելը միայն յաղթանակի զուտ նեղ մրցակցութեան իմաստով, այլ՝ անոնք ունին աւելի համապարփակ իմաստ, որովհետեւ կ'արտացոլացնեն հայ ժողովուրդի պայքարելու ոգին ու կամքը, ազնիւ նկարագիրը եւ վեհ հոգին:

Յաղթելու վճռակամութեան կողքին, Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկը իր նպատակին մէջ տկարութիւն չի ճանչնար:

Ան կը հաւատայ Հայաստանին եւ հայ դատին, ու միշտ պատրաստ է զինուորագրուելու եւ ծառայելու Հայաստանին ու հայութեան:

Այս հաստատումը իրականութիւն դարձաւ, երբ Հ.Մ.Ը.Մ.ականներ եւ հայրենի մարզիկներ Արցախեան վերջին պատերազմին զէնք վերցուցին պաշտպանելու իրենց հայրենիքը, որովհետեւ իրենց համար պայքարը իր տարբեր երեսներով պէտք է ծառայէր միայն մէկ նպատակի, այն ալ՝ տէր կանգնելու հայ ազգի գոյատեւման եւ արժէքներուն:

Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկը այլ ազգի մարզիկներէն կը զատորոշուի նաեւ անոր համար, որ մարմնակրթութիւնը եւ իր կիրարկած մարզաձեւերը իրեն համար միջոց են անսակարկ կերպով ծառայելու ազգին ու հայրենիքին, հաւատարիմ մնալով միութեան նշանաբանին՝ «Բարձրացիր-բարձրացուր»ին:

Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկի կազմաւորման մէջ առաջնահերթ տեղ կը գրաւէ կերտել մաքուր նկարագիր, թէ՛ մտքով եւ թէ՛ բարոյականով, ըլլալով նախ եւ առաջ մարզիկի առողջ նկարագիրով տիպար, կարգապահ ու քաղաքավար, նախանձախնդիր միութեան սկզբունքները պաշտպանելու:

Մէկ խօսքով, Հ.Մ.Ը.Մ.ի նպատակն է կերտել հայ տիպար քաղաքացին, առողջ նկարագիրով հայ մարզիկը:

Շաւարշ Քրիսեանի ծնունդէն 135 տարիներ եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի հիմնադրութենէն 103 տարիներ ետք, այսօր, աւելի քան երէկ, առկայ են մեր հիմնադիր եղբայրներուն տեսիլքը եւ «Բարձ-

րացիր-բարձրացուր»ի պատգամը՝ աշխատելու հայ ժողովուրդի հզօրացման ի խնդիր, պահպանելու հայրենիքը եւ հայկական արժէքները՝ հակառակ մեր ժողովուրդին սպառնացող բոլոր մարտահրաւէրներուն:

Այս առիթով, յանուն Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան, կ'ուզենք հաստատել, որ Հ.Մ.Ը.Մ.ի աշխարհասփիւռ ընտանիքը կը մնայ հաւատարիմ այդ պատգամին՝ աշխատանքը շարունակելու, ծառայելու հայ ազգին, հայօրէ՛ն ապրելու եւ հայօրէ՛ն գործելու:

Պիտի շարունակենք հայ պատանին դաստիարակել ազգային արժէքներով՝ զօրավիգ կանգնելով հայկական բանակին եւ պետականութեան՝ ընդդէմ հայրենիքին սպառնացող բոլոր վտանգներուն:

Յարգա՛նք մեր ժողովուրդին անունը բարձր պահող հայ մարզիկներուն:

Յարգա՛նք եւ պատիւ Հայաստանի անկախութեան եւ Արցախի ազատագրութեան ճամբուն ինկած մեր բոլոր նահատակներուն:

Կեցցէ՛ Հ.Մ.Ը.Մ.ը ծնող հայ ժողովուրդը:

Կեցցէ՛ ազատ, անկախ եւ միացեալ Հայաստանը:

ԼՈՒՐՁ ՅԱՌԱՋԻՆԱՂԱՅՔԻ ՄԸ ԱՐՉԱԳԱՆԳԸ

(Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԹԻՖԼԻՍԻ ՍԿԱՌԻՏՆԵՐՈՒՆ ԵՐԴՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ)

Սերոբ Սահակեան ԵՐՈՒՍԱՂԵՍ

Չեմ գիտեմ, եթէ զուգադիպութի՞ւն է կամ վերին նախաինամութեան անբացատրելի մէկ կարգադրութիւնն է:

Հետաքրքրական է, որ այն օրը, երբ համացանցը բաւական լայն կ'անդրադառնայ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Թիֆլիսի հրապարակային նշանակալից ձեռնարկին, նոյն օրը նոյն համացանցը լայնօրէն տեղ կու տայ Կեդրոնական Վարչութեան նորոգ հանգուցեալ ատենապետ եղբայր Գառնիկի Մկրտիչեանին նուիրուած «Մարգիկ» պաշտօնաթերթի բացառիկին:

Յանկարծ մեծ գործն ու մեծ գործի մարդը կարծես պահ մը կը միանան, կը նոյնանան:

Գործը թէ յանձնառուն, որոնք երբեք իրարմէ զատորոշել կարելի պիտի չըլլար, եթէ «վերեւէն» անտեղի հրահանգ մը յանկարծ տեղ չհասնէր ու տարաբախտ եղբայր Գառնիկը շուտով չհնազանդէր ու չմեկնէր:

Արդարեւ, համացանցը կ'ըսէ, թէ Թիֆլիսի Հ.Մ.Ը.Մ.ը վերահայոց մեծ պանթէոնին, պատմական Խոջեվանքի գերեզմանատան մէջ կատարած է իր սկաուտներուն երգման արարողութիւնը:

Չեմ գիտեր, եթէ առաջինն է, բայց եւ այնպէս սխալ պիտի չըլլայ եթէ ըսեմ, այսպիսին իր թիւով, այսպիսի չքեղութեամբ եւ այսպիսի հրապարակային արարողութեամբ, Թիֆլիսի Հ.Մ.Ը.Մ.ին բաւական լուրջ յառաջխաղացքի մը արձագանգն է:

Ինքնին, Րաֆֆիներու, Պռօշեաններու, Ռոստոմներու, Նիկոլ Դոմաններու, երեւելի թէ աներեւոյթ գերեզմաններու

շունչին ներքեւ սկաուտական երգման արարողութիւն կատարելը մեծ ու հոգեպարար խորհուրդի մը վկայութիւնն է:

ՈՒ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆ Է այն Թիֆլիսին, ուր որոշ մարդիկ, 130 տարի առաջ, ազգային ծառայութեան երդում մը կայացուցին ու մինչեւ օրս այդ երգման երթին մէջ են:

Ի հեճուկս հազար խոչընդոտի, շատ յաճախ՝ յաղթական երթով:

Բոլորովին անտարբեր ներկայի մեր տփուռնած իրակառութեան մէջ, հայ հորիզոնը տակաւին գունաւորելու յանձնառութեամբ:

Տակաւին, յանձինս նոյն այդ հարիւր երեսնամեայ երդուեալներուն, Հայկալի ՀՕՄ-ը իր շարքերուն աւելի քան ինսուեն հայուհիի ներգրաւման մէջ է:

Տակաւին, նոյն այդ հարիւր երեսնամեայ երդուեալները տարտղնուած Արցախի երիտասարդական շարքերու կուռ կազմակերպման մէջ են:

Տակաւին, այդ երդուեալները օրն ի բուն հայրենիքի թաւալզուր ընթացքին կասեցման խուլ ճիգին մէջ են:

Վերջապէս, ի հեճուկս եղբայր Գառնիկի նման բացականերուն, տակաւին Դաշնակցութիւն անուն գրաստը սովորականին նման կը կրէ:

Տակաւին Դաշնակցութիւն անուն Գամփուր կը հսկէ:

Տակաւին «խենթերը» իրենց սովորական «խենթութեան» մէջ են:

Այնուհետեւ, ինչքան պիտի ուզէի, որ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Թիֆլիսի սկաուտներուն երգման արարողութեան ինք եղբայր Գառնիկը ներկայ ըլլար: Իր ստանձնած յանձնառութեան պտուղը քաղէր, հոգեպէս հրճուէր, քիչ մը ուրախանար:

Ինչքան լաւ կը յիշեմ, 2016-ին, Նիկոսիա, երբ Թիֆլիսի մասնաճիւղի կազմակերպչական աշխատանքներուն գծով որոշ խորհրդապահուածութիւն կը պահանջուէր ու կարգ մը հարցումներու անպայման պատասխան տալու պարտաւորութիւն չէր զգացուեր, եղբայր Գառնիկի դէմքին կը գծագրուէր այն ժպիտը, որ հազար պատասխան կը նշանակէր: Այն ժպիտը, որ «Մարգիկ»ով այսօր կ'անմահանայ: ԵՂԲԱՅՐ ԳԱՌՆԻԿ, ԴՈՒՆ ԶԿԱՄ ԳՈՐԾԴ ԿԱՅ: ԲԱՅՅԻՆԵՐԸ, ՌՈՍՏՈՄՆԵՐԸ ՔՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻԴ ՎԿԱՅ:

ՄԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԱԿԱՆԸ, ՀՈՂԻՆ ԶՈՀԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԸ

Սերոբ Սահակեան ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ

Վկայեալ կարգի տուչութեան արարողութիւն է: Այն մէկը, որ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւնը, ի հեճուկս երկրի ոչ-կայուն իրավիճակին, յաջողութեամբ կայացուց, ներգրաւելով երկրի բոլոր մասնաճիւղերը: Կը խօսինք նոյն Հ.Մ.Ը.Մ-ին մասին, որ հակառակ երկրի իրավիճակին ստեղծուած անհաւասար պայմաններուն, տակաւին կը փորձէ իրագործել աւելի քան իր կարելին: Տակաւին կը փորձէ խաղալ, խաղաղ, կարծես թէ ամէն բան իր տեղին է: Տակաւին կը փորձէ առաւելագոյնը գունակորել բաւական տեղոյն իրականութիւնը սուրիական հայրենիքին: Պէտք է խոստովանիլ, թէ շատ բան դժուարացած է: Պէտք է խոստովանիլ, թէ հոն շատ բան մեր կամքէն անկախ նահանջած կամ նօսրացած է: Պէտք է խոստովանիլ, թէ ՀԱՅՈՅ Սուրիան թէ Հայկալը

այն չեն՝ ինչ էին ու չէին կրնար մնալ: Այնուհետեւ, ձեզի կը վստահեցնեմ, որ Հայկալի թէ ընդհանրապէս Սուրիոյ երկինքին տակ «Յառաջ նահատակ»ը տակաւին կ'երգուի նոյն ոգիով ու խորքով: Սկսուտին Վկայեալը լաւ կը դիտակցի, թէ իր ծառայութեան ուխտը կը վերաբերի Տէր Զօրէն մեզի բաժին ինկած

յանձնառութեան ու ոչ նուազ՝ Վարանգաթաղի եւ Լուրասարի: Ու ի՞նչ ընել, Հայկալը տեսնես, չես կրնար ձերբազատիլ Եռաբլուրի մէջ հանգչող Հ.Մ.Ը.Մ-ի Հայկալի վարդ երիտասարդներու լուսաւոր դէմքերէն: Վերջապէս, ի՞նչպէս չյիշել սա հրաշք տղոց զոհաբերութիւնը, ու անոնց նմաններուն ոգիի հնոց Հ.Մ.Ը.Մ-ը, երբ այսօր Հայաստան մեծցած, Հայաստանով կազմաւորուած, ամբողջ կեանք մը Հայաստան շնչած, մեծաթիւ երիտասարդութիւն, ցաւ ի սիրտ, շատ կը դժուարանան ըմբռնել, թէ ի՞նչ ըսել է հող, հայրենիք, ծառայութիւն եւ զոհաբերութիւն:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հայկական մարզական ակումբները եւ մարզիկները կարեւոր աւանդ ունեցած են Օսմանեան կայսրութեան մարզական կեանքի զարգացման մէջ: Հայկական շուրջ հարիւր մարզական ակումբներ գործած են ամբողջ Օսմանեան կայսրութեան տարածքին:

1911-1914 Պոլսոյ մէջ կազմակերպուած են հայկական ողիմպիական խաղեր: Նոյն տարիներուն, Շաւարշ Քրիսեանի խմբագրութեամբ լոյս տեսած է «Մարմնամարզ» մարզական թերթը, որ փաստօրէն եղած է Օսմանեան կայսրութեան առաջին մարզական պարբերաթերթը:

1912-ի ամրան, երկու հայ մարզիկներ՝ Վահրամ Փափազեան եւ Մկրտիչ Մկրեան մասնակցած են Սթոքհոլմի միջազգային ողիմպիական 5-րդ խաղերուն՝ Օսմանեան կայսրութիւնը առաջին անգամ ըլլալով ներկայացնելով միջազգային ողիմպիականի մը:

Այս իմաստով, 1908 թուականը կարեւոր դարձակէտ կը նկատուի Օսմանեան կայսրութեան մարզական կեանքի զարգացման համար, որովհետեւ մինչ այդ, Սուլթան Ապտիւլ Համիտի օրով մարզանքը կամ Փութպուրը արգելուած էր պետական օրէնքով եւ օրէնքը խախտողը ենթակայ էր խիստ պատիժի: Այս արգելքին ջնջումէն ետք, Պոլսոյ, Իզմիրի եւ կայսրութեան այլ քաղաքներուն մէջ կը ստեղծուին հայկական ֆուտ-

պոլի առաջին խումբերը: Ի յայտ կու գան նաեւ մասնագիտական մակարդակի մարզական կրթութիւն ստացած մարզիկներ՝ Շաւարշ Քրիսեան, Մկրտիչ Մկրեան, Վահան Չերազ, Ճոլլեան եղբայրներ եւ ուրիշներ, որոնք նշանակալի դերակատարութիւն կ'ունենան օսմանահպատակ հայերու մօտ մարզանքի տարածման: Քրիսեան կը մեկնի մինչեւ Եգիպտոս, ուր Աղեքսանդրիոյ եւ Գահիրէի մէջ հիմը կը դնէ «Կամք» եւ «Արարատ» մարզական ակումբներուն, որոնք աւելի ուշ կը միանան Հ.Մ.Ը.Մ.ի համահայկական մեծ ընտանիքին:

1911-1914, հայկական մարզական եւ մարմնակրթական տասնեակ մը ակումբներու եւ խմբակներու մասնակցութեամբ Պոլսոյ մէջ կը կազմակերպուին չորս ողիմպիականներ:

Հայոց Ցեղասպանութիւնը, սակայն, ինչպէս ամէն բան, կ'ընդհատէ նաեւ հայ մարզական կեանքին զարգացման ընթացքը: Բազմաթիւ հայ մարզիկներ կը դառնան Ցեղասպանութեան զոհեր, հայ մարզական ակումբներուն մեծ մասը կը դադրի գործելէ: Զոհ կը դառնայ նաեւ «Մարմնամարզ»ի խմբագիր Շաւարշ Քրիսեան, որուն գլխաւոր երազն էր մարմնակրթական բոլոր ակումբները համախմբել մէկ դրօշի տակ՝ նոր սերունդի ազգային առողջ դաստիարակութեան ի խնդիր:

Պէտք կ'ըլլայ սպասել երեք տարի, որպէսզի Յեղասպանութենէն փրկուած Քրիսեանի գործակիցները վերականգնեն հայ մարզական կեանքը եւ իրականութեան վերածեն նահատակին երազը՝ Պոլսոյ մէջ Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան՝ Հ.Մ.Ը.Մ-ի ստեղծումով, 16 Նոյեմբեր 1918-ին:

Հ.Մ.Ը.Մ. կը գործէ երկճիւղ՝ սկստական եւ մարզական թեւերով: Պոլիս եւ չրջակայքը ստեղծուած Հ.Մ.Ը.Մ-ի 25 մասնաճիւղերը կը յառաջացնեն մարզական խումբեր, յատկապէս կեդրոնանալով անհատական մարզաձեւերու՝ աթլետիքի եւ հեծելաբարձի վրայ: Այս խումբերու եւ մարզիկներու համախմբումով, Հ.Մ.Ը.Մ. 1919-1922 Պոլսոյ մէջ կը կազմակերպէ Նաւասարդեան երեք մարզախաղեր՝ 1919-ին, 1921-ին եւ 1922-ին: Պոլսոյ 25 մասնաճիւղերէն 10-ն կ'ունենան իրենց սեփական մարզարանները:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի հռչակը կը տարածուի նաեւ Պոլիսէն դուրս եւ 1920-ին, նորանկախ Հայաստանի կրթական նախարար Նիկոլ Աղբալեան Հ.Մ.Ը.Մ-ը կը հրաւիրէ Հայաստան՝ որբերու մարմնակրթութեան առաքելութեամբ: Ընդառաջելով հրաւերին, Հ.Մ.Ը.Մ. Յուլիս 1920-ին Հայաստան կը գործուղէ եռանդամ պատուիրակութիւն մը, որ կ'իւմրիի՝ Արեքսանդրապոլի երեք որբանոցներուն մէջ պատասպարուած շուրջ 22 հազար որբերուն կը վարժեցնէ սկստական չարքաչ կեանքի եւ մարզական առողջ կենցաղի: Այսպէս, որբերէ կը կազմուին նորանկախ Հայաստանի մարզական առաջին խումբերը՝ աթլետիքի եւ ֆուլթպոլի մրցումներ կատարելու համար: Այդ խումբերն են, որոնք կը մասնակցին Հայաս-

տանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչին նախագահութեամբ կազմակերպուած համահայկական առաջին ողիմպիական խաղերուն, Սեպտեմբեր 1920-ին: Ամիս մը ետք, Հոկտեմբեր 1920-ին, Հ.Մ.Ը.Մ. Երեւանի մէջ կը կազմակերպէ իր պատմութեան առաջին ֆուլթպոլի մրցումը՝ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Պոլսոյ ֆուլթպոլի խումբին եւ Երեւանի «Սպորտ» ակումբին միջեւ:

Շուտով վրայ կը հասնի Հայաստանի խորհրդայնացումը եւ 2 Դեկտեմբեր 1920-ին Հ.Մ.Ը.Մ-ի գործունէութիւնը կը դադրի հայրենիքի մէջ: Հ.Մ.Ը.Մ. իր մարզական կեանքը սակայն կը շարունակէ Պոլսոյ մէջ, մինչեւ որ Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցող ներքին յեղաշրջումի եւ քեմալական շարժումի իշխանութեան հասնելու արդիւնքով, 16 Սեպտեմբեր 1922-ին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի կեդրոնական վարչութիւնը Թուրքիոյ մէջ պաշտօնապէս լուծուած կը յայտարարէ Հ.Մ.Ը.Մ-ը:

Այնուհետեւ, միութիւնը իր գործունէութիւնը կը ծաւալէ Սփիւռքի մէջ, ուր նորաստեղծ մասնաճիւղեր սկստուտութիւնն ու մարզական կեանքը կը դարձնեն գլխաւոր միջոց՝ Հ.Մ.Ը.Մ-ի շուրջ հայ նորահաս սերունդներու համախմբումին եւ անոնց ազգային առողջ դաստիարակութեան ջամբումին համար:

Սփիւռքի մէջ, ցեղասպանութենէն եւ տարագրութենէն ճողոպրած Հ.Մ.Ը.Մ-ական առաջին սերունդին համար, մարզական կեանքը կը նկատուի հաւաքական ինքնահաստատումի եւ ազգային հպարտութեան լաւագոյն միջոց: Իւրաքանչիւր յաղթանակ համազօր կ'ըլլայ սեփական ճակատագրի՝ դաղթականութեան, խեղճութեան եւ չքաւորութեան դէմ տարուած յաղթանակի: Յաղթա-

նակ կերտող մարզիկները կը դառնան ազգային մէկական հերոսներ, հայրենական վերապրումի կամքը մարմնաւորող տիպարներ, որոնք իրենց ժողովուրդին անունն ու պատիւը բարձր կը պահեն գիրենք հիւրընկալող երկիրներուն մէջ:

Ուշագրաւ է, որ այս առաջին հանգրուանին իսկ, 22 Մարտ 1922-ին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի կեդրոնական Վարչութիւնը հայ մամուլին մէջ հրապարակուած յայտարարութեամբ մը խրատիւ կը մերժէ միութեան շարքերուն մէջ արհեստավարժութեան գաղափարը, շեշտելով որ արհեստավարժութիւնը չի համապատասխաներ իր կանոնադրին եւ այն սկզբունքներուն, որոնցմով կ'առաջնորդուի Հ.Մ.Ը.Մ.՝ հետամուտ ըլլալով երիտասարդ սերունդի ֆիզիքական զարգացման եւ անոր նկարագրին ազնուացման:

Օրերու հետ, Սուրիոյ, Լիբանանի, Եգիպտոսի, Յորդանանի եւ Պաղեստինի մէջ Հ.Մ.Ը.Մ-ական մարզական կեանքի զարգացումով 1927-ին ծնունդ կ'առնեն միութեան Միջին Արեւելքի մասնաճիւղերը համախմբող միջ-մասնաճիւղային մարզախաղերը, որոնց հետեւողութեամբ՝ հետագային Միջին Արեւելքէն Աւստրալիա եւ Միացեալ Նահանգներ տեղափոխուած Հ.Մ.Ը.Մ-ականները կը կազմակերպեն Նաւասարդեան խաղերը՝ 1968-էն սկսեալ Աւստրալիոյ մէջ, իսկ 1975-էն եւ

1990-էն սկսեալ՝ Արեւմտեան եւ Արեւելեան Մ. Նահանգներու մէջ: Գանատայի շրջանը, իր կարգին, 1969-էն սկսեալ կը կազմակերպէ միջ-մասնաճիւղային իր մարզախաղերը:

Հ.Մ.Ը.Մ. կը զբաղի նաեւ աշակերտական միջ-վարժարանային մարզախաղերով՝ մարզանքի եւ մարմնակրթութեան սէրը նոր սերունդին մօտ տարածելու առաջադրանքով: Այսպէս, Լիբանանի, Սուրիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու մէջ կը կազմակերպէ ԼԵՎԱՄ-ի, ՍԵՎԱՄ-ի եւ ՔԱՀԱՄ-ի մարզախաղերը:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի մարզական կեանքը իր ամէնէն փայլուն դրոսեւորումը կ'ունենայ Միջին Արեւելքի մէջ, ուր Հ.Մ.Ը.Մ-ական խումբեր եւ մարզիկներ կը տիրանան իրենց երկիրներու եւ արաբական աշխարհի ախոյեանական տիտղոսներուն, 1972-էն սկսեալ, իրենց երկիրներու դրօշով պարբերաբար ներկայութիւն դառնալով նաեւ միջազգային ողիմպիական խաղերու մէջ:

1974-ին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի համահայկական կառույցին ստեղծումը նոր թափ ու ծաւալ կու տայ միութեան մարզական կեանքին, չորս տարին անգամ մը կազմակերպուող համահայկական մարզախաղերով, որոնք 1981-էն սկսեալ կը հանդիսանան Հ.Մ.Ը.Մ-ի մարզական գլխաւոր եւ մեծագոյն

իրադարձութիւնը, որուն անհամբեր կը սպասեն միութեան հազարաւոր մարզիկ-մարզիկուհիները, քով-քովի գալու, իրարու յաղթանակներով խանդավառուելու եւ այդ խանդավառութիւնը իրենց մասնաճիւղերն ու համայնքները փոխադրելու գեղեցիկ պատկերով, հաւատարիմ միութեան նշանաբանին՝ «Բարձրացիր-բարձրացուր»ին:-

Հ.Մ.Ը.Մ-ի հետ հայանալու եւ հզօրանալու կամքին,

եւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի հետ ամբողջ հայրութիւնը յաղթանակէ յաղթանակ առաջնորդելու գերագոյն նպատակին:

ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԽԱՂԵՐՈՒ 40 ՏԱՐԻՆԵՐԸ

20-րդ դարու սկիզբը, Պոլսոյ մէջ կազմակերպւած հայկական չորս ողիմպիականներէն եւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի հիմնադրութեան յաջորդած Նաւասարդեան երեք մարզախաղերէն ետք, միջ-մասնաճիւղային խաղերու փորձառութիւնը կը փոխադրուի Սփիւռք, ուր 1927-1972, միջ-մասնաճիւղային 35 մարզախաղեր տեղի կ'ունենան Հալէպի եւ Պէյրութի մէջ, նախ՝ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ եւ Լիբանանի շրջաններուն, իսկ ապա՝ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Մերձաւոր Արեւելքի Շրջանային Վարչութեան նախաձեռնութեամբ:

Այդ մարզախաղերէն վերջինը կը կատարուի Պէյրութի մէջ, 1972-ին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի համահայկական կառոյցի ստեղծումէն երկու տարի առաջ: Այնուհետեւ, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Կեդրոնական Վարչութեան նախաձեռնութեամբ, 1981-էն սկսեալ, չորս տարին անգամ մը, համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական մարզախաղեր կը կազմակերպուին սփիւռքեան զանազան շրջաններու եւ 2009-էն ետք՝ Հայաստանի մէջ:

Այսպէս, համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական առաջին մարզախաղերը կ'իրագործուին 1981-ին, Մոնթրէլի եւ Թորոնթոյի մէջ, Գանատա, մասնակցութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ-ի 8 շրջաններու: Կը կիրարկուի մէկ մարզախաղ՝ պասքեթպոլ:

Համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական երկրորդ մարզախաղերը կը կատարուին 1985-ին, Լոս Անճելըսի մէջ, Մ. Նահանգներ, մասնակցութեամբ 7 շրջաններու: Այս մարզախաղերուն կը կիրարկուի Ֆութպոլ:

Վալանսը 1990-ին կը հիւրընկալէ համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական երրորդ մարզախաղերը եւ ինը շրջաններ հանդէս կու գան պասքեթպոլի խումբերով:

1993-ին, Գանատա երկրորդ անգամ ըլլալով կը կազմակերպէ համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական մարզախաղեր, Ֆութպոլի կողքին կիրարկելով ակթիթիզմ: Կը մասնակցին եօթը շրջաններ:

Չորս տարի ետք, 1997-ին, Ուաշինկթընի եւ Նիւ Ճըրզիի մէջ տեղի կ'ունենան համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական հինգերորդ մարզախաղերը, մասնակցութեամբ ինը շրջաններու, որոնք կը մրցին Ֆութպոլի եւ վոլիպոլի տղոց ու աղջկանց ախոյեանութիւններուն տիրանալու համար:

2001-ին, հիւրընկալ շրջանը Լիբանանն է, մասնակից շրջանները՝ 10-ը: 6-րդ մարզախաղերը Ֆութպոլի եւ ակթիթիզմի հետ առաջին անգամ ըլլալով կը կիրարկեն փինկ-փոնկ:

2005-ի եօթներորդ մարզախաղերը վերջինն են, որոնք տեղի կ'ունենան

Սփիւռքի մէջ: Մարզախաղերը կը հիւրընկալէ Յունաստանը: Կը կիրարկուին պասքեթպոլ, վոլիպոլ եւ լող: Կը մասնակցին եօթը շրջաններ եւ Թեհրանի Հ.Մ.Ա.Կ-ը:

Այնուհետեւ, ութերորդ, իններորդ եւ տասներորդ մարզախաղերը տեղի կ'ունենան Հայաստանի մէջ, 2009-ին, 2013-ին եւ 2017-ին:

Ութերորդ մարզախաղերուն կը մասնակցին 14 շրջաններ եւ Թեհրանի Հ.Մ.Ա.Կ-ը: Կը կիրարկուին Ֆութպոլ, պասքեթպոլ, փինկ-փոնկ, լող եւ ճատրակ՝ առաջին անգամ ըլլալով:

Իններորդ մարզախաղերուն մասնակցութիւնը կը բարձրանայ 16 շրջանի, առաւել՝ Թեհրանի Հ.Մ.Ա.Կ-ը: Այս մարզախաղերը իբրեւ նորութիւն կ'ունենան թենիսը եւ եօթը այլ մարզախաղեր՝ Ֆութպոլ, պասքեթպոլ (կրտսեր, երէց), վոլիպոլ (աղջիկներ), փինկ-փոնկ, ճատրակ, լող եւ ակթիթիզմ:

Վերջապէս, տասներորդ եւ վերջին մարզախաղերուն, 2017-ին, կը մասնակցին 19 շրջաններ, ինչպէս նաեւ՝ Թեհրանի Հ.Մ.Ա.Կ-ը եւ «Նայիրի» միութիւնը: Կը կիրարկուին Ֆութպոլ, պասքեթպոլ (կրտսեր-երէց), վոլիպոլ (աղջիկներ), ակթիթիզմ, լող, փինկ-փոնկ, թենիս, ճատրակ եւ առաջին անգամ ըլլալով՝ Ֆութսալ: Միութեան 100-ամեակին նուիրուած այս մարզախաղերը կ'ըլլան համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական մարզախաղերու պատմութեան մեծագոյնը, թէ՛ մասնակիցներու թիւով՝ 1250 մարզիկ-մարզիկուհիներ, թէ՛ շրջաններու թիւով՝ 21 շրջան եւ թէ՛ մարզախաղերու թիւով՝ ինը մարզախաղ:

Համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական 11-րդ մարզախաղերը սկսեցինքով տեղի պիտի ունենային 2021-ի ամբարան, Հայաստանի մէջ, սակայն քորոնայի համաճարակին պատճառով յետաձգուեցան 2022-ի ամբարան: Յունասանք երկրորդ յետաձգումի մը չեն ենթարկուիր անոնք եւ 2022-ի ամբարան, բոլորը իրարու կը հանդիպին Երեւանի մէջ, միացեալ ճիգերով նոր իրագործում մը աւելցնելու համար համա-Հ.Մ.Ը.Մ-ական մարզախաղերու 40 տարուան պատմութեան ոսկեմատեանին մէջ:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՒՆԸ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՁ. 1918-1927 (Դ. ՄԱՍ)

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի պատմության նշանակալից ու անձանոթ մեկ հանգրուանին վրայ կարելուր լոյս սփռող աշխատասիրութիւն մըն է ստորեւ տրուած պատմական ակնարկը, գրուած՝ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Կեդրոնական Վարչութեան նախկին անդամ եղբ. Յարութ Չեքիճեանի կողմէ:

Ակնարկը չորրորդ մասն է երկար ուսումնասիրութեան մը, որ մաս առ մաս կը հրատարակուի «Մարզիկ»ի յաջորդական թիւերով:

Նիւթը կ'անդրադառնայ Ա. Հանրապետութեան եւ անոր յաջորդող շրջանին Հայաստանի մէջ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ծաւալած գործունէութեան: Այս մասին միութենական պատմագիտութիւնը գրեթէ բան չէ հաղորդած մեզի:

Չեքիճեան նիւթը ուսումնասիրած եւ ներկայացուցած է Հ.Մ.Ը.Մ.Ի 100-ամեակի գիտաժողովին, ապա զայն վերամշակելով եւ յաւելեալ նիւթերով հարստացնելով, զայն պատրաստած է հրատարակութեան:

բնագրով բնութեան մէջ ապրող այս որբերը ամերիկեան որբախնամին շնորհիւ եւ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի սկստական շարժումին միջոցով վերադարձան բնականոն վիճակի, դառնալով կարգապահ, կայտառ եւ առողջ քաղաքացիներ: Նուագագոյնը 17, ընդհանրապէս 41 ամերիկացիներ եւ

շուրջ 1000 հայեր, որոնց կարգին՝ Վահան Չերազ, կը պաշտօնավարէին Ալեքսանդրապոլի որբանոցներուն մէջ:

Ճէյմս Պարթըն [James Barton, 1855-1936] իր «Մերձաւոր Արեւելքի Նպաստամատոյցի պատմութիւնը» [«Story of Near East Relief»] ծանօթ գիրքին մէջ այսպէս կը նկարագրէ որբանոցներուն հսկայական կալուածները. «Ֆիզիքական տարածութիւնը՝ ծաւալը Ալեքսանդրապոլի երեք գլխաւոր որբանոցներուն՝ Կազաչիի, Փոլիկոնի եւ Սեվերսքիի [մեծութեան շարքով, 1917-1918 լքուած նախկին ռուսական զօրանոցներ, 10 տարուան համար ձրի տրամադրուած] հսկայական է: Այնտեղ կային 170 շէնքեր, որ ինքնին ցուցանիչ մըն է գործի ծաւալին: Անոնց մէջ կային 6 մթերանոցներ՝ իւրաքանչիւրը շուրջ 300 մեթր երկայնքով: Որբանոցի վերածուած շուրջ 40 երկյարկանի նախկին զօրանոցներ, իւրաքանչիւրը 250-էն 1000 որբ բնակիչներով, դպրոցական շէնքեր 24-30 դասարաններով, զանազան չափերով ծառայութեան շէնքեր՝ տնօրէնութիւն, բժշկական, ոստիկանութեան՝ պահակութեան, փոռի, խոհարարութեան, վառելանիւթի, լուսաւորութեան, լուսցքի, լոգանքի եւ այլն:

Յարութ Չեքիճեան ՊԵՅՐՈՒԹ

- 15 Յունիս 1921, «Հայ Սկստ»¹ Հայաստանէն ստացուած նկարով մը կը գրէ. «Պ. Օկտըն [L. Ray Ogden: Այս եւ նման փակագիծերով կատարուած լուսաբանական միջամտութիւնները կատարուած են մեր կողմէ- Յ.Չ.], իր կարգին հայասէր ամերիկացի մը, որուն յանձնուած է Ալեքսանդրապոլի [միայն Փոլիկոնի տնօրէն] 20 հազար որբերուն խնամքը: Ան առաւելապէս սկստական շարժումը քաջալիւրդ մըն է եւ այս ուղղութեամբ աշխատանքի սկսած է արդէն»:

Ծանօթ է, որ այդ շրջանին, միայն Ալեքսանդրապոլի մէջ, Յեղասպանութենէն ճողոպրած կամ թրջական մէկ ոսկիի դիմաց ազատագրուած 22 հազար հայ որբեր կային, ըստ Ամերիկեան որբախնամին (Աւելի ուշ, որբերու թիւը հասած է 30 հազարի, ըստ Ճէյմս Պարթընի):

Հայաստանի զանազան քաղաքներուն մէջ հայ որբերուն ընդհանուր թիւը 50 հազարէն աւելի էր: Տարագրութեան ընթացքին կիսավայրենի էակներու վերածուած, կենդանական

«Ախոռները եւ կառատունները կարեւոր էին, քանի որ մի-
այն մէկ որբանոց երկաթուղիին քովն էր [Կազաչին] եւ ամէն
տեսակի ապրանք միւս երկու որբանոցներուն պէտք էր փո-
խադրել քաղաքէն դուրս, ձիերով, ջորիներով եւ այլն, շուրջ
6-7 քլմ. հեռու:

«Միջանկեալ, գորանոցները իրարու կապող ճամբաները
չինուեցան հայ գաղթականներու կողմէ, որոնք Ամերիկեան
Նպաստամատոյցին կողմէ կը վճարուէին եգիպտացորենի
այլուրով»:

- 7 Օգոստոս 1921-ին Վահան Զերագի գրած եւ կեդրոն ու-
ղարկած նամակը տարուան մը ուշացումով լոյս կը տեսնէ
«Հայ Սկսուտ»ի 27 Օգոստոսի 1922-ի թիւին մէջ:

Վահան Զերագ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Կեդրոնական Վարչութեան կը
գրէ. «Զեր ղրկած լուսանկարները ստացանք: Ծիշդ այդ պա-
հուն, սկսուտներու բանջարանոցէն քաղուած մեր առաջին
վարունգները կը ճաշակէինք եւ ու օգնականս՝ ձորձ [Զա-
քէոս] Մարտիկեանը: Մտածեցինք, որ ինչքան լաւ կ'ըլլար
եթէ կարենայինք այս պտուղներէն ձեզի ղրկել:

«Լուսանկարները [Պոլսոյ սկսուտներու գործունէու-
թիւններուն] ննջարան տարի, տղաքս թափեցան գլխուս եւ
մէկիկ-մէկիկ հարիւրաւոր ձեռքերէ անցան: Խեղճ տղաքը հիւ-
ցան տեսարաններուն եւ կը հարցնէին. Պարոն ջան ե՞րբ մեզի
Պոլիս պիտի տանիս, հա՞...»:

«Սակայն ես ու ձորձը խոր մտահոգութեամբ դիտեցինք
նկարներուն վրայ գրոյձուած կնիքը, որ մեր անասան Մա-
սիսը չէր, այլ՝ երեք մասի բաժնուած նշան մը:

«Այստեղ, ամէն սրահի ճակատին, «Բարձրացի՛ր-բարձրա-
ցուր»ի գունագեղ վահանակները կը փայլին, մինչ դուք, գէթ
այդպէս կը հետեւցնեմ, վազ անցած էք այդ լեռնէն, որ ջրհե-
ղեղի տակ չէր մնացած եւ արեան տակ ալ պիտի չմնայ:

«Վերջապէս դուք աւելի լաւ գիտէք»:

Կեդրոնական Վարչութիւնը իր կողմէ առաքուած նամա-
կին տակ կը կատարէ հետեւեալ ճշդումը. «Մեր սիրելի Զերա-
գը սխալի մը գոհ կ'երթայ, Արարատով մեր նշանակը ջնջուած
կարծելով. այդ նշանակը կայ ու կը մնայ հայ սկսուտի ճակ-
տին վրայ»:

«Մենք շատ լաւ ենք: Կը բարձրանանք ու կը բարձրացը-
նենք: Չեմ ուզեր շատ խօսիլ: Մեր մասին հարցում ուղղեցէք
նամակս բերող ամերիկացի քննիչներուն:

«Ապսպրածներէս ոչինչ ստացանք, ո՛չ «Հայ Սկսուտ», ո՛չ
նշանակ, ո՛չ Հ.Մ.Ը.Մ-ի նշան, ո՛չ այս, ո՛չ այն: Աչքէ հեռու սըր-
տէ հեռու: Սակայն եթէ տեսնէիք... Օր մը կը տեսնէք, բայց
պզտիկ չմնաք...»:

«Անցեալները Թիֆլիսի սկսուտները այցելութեան եկան
եւ գացին Երեւան: Վերադարձին՝ երեք օր մեզի հետ մնացին:
60 սկսուտ, 20 արենոյչ եւ 10 խմբապետ: Ժամանակը քիչ էր
եւ շուտ անցաւ:

«Անոնց ուղղութիւնը աւելի ցուցադրական էր [բուրգեր,
հնարքներ եւ այլն], մինչ մերիններունը գուտ մարմնակրթա-
կան՝ միօրինակ, մաքուր, կայտառ. երեւոյթը խորապէս
տպաւորեց զանոնք: Ունէին գեղեցիկ դրօշներ, որոնցմէ մենք
գուրկ ենք, որովհետեւ [գեղեցիկ, գունաւոր] կտոր չունինք,

**Քէփթըն Եարրօ, Կեդրոնը, զինուորական տարազով, Պոլիսէն Ալեքսանդրապոլ
40 ջորի կը փոխադրէ նաւով, Յուլիս 1921:
Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաւաւ խմբապետը եւ իր սկաւաւտները, Կազաչի փոստ, Ալեքսանդրապոլ, 1922:**

չատ մը դըրօշներու ճակատներուն եւ կուրծքերուն վրայ մեր նշանակը ընդելուզուած է պոլշեիկեան գինանշանին [մուրճ ու մանգաղ] եւ կարմիր աստղին հետ:

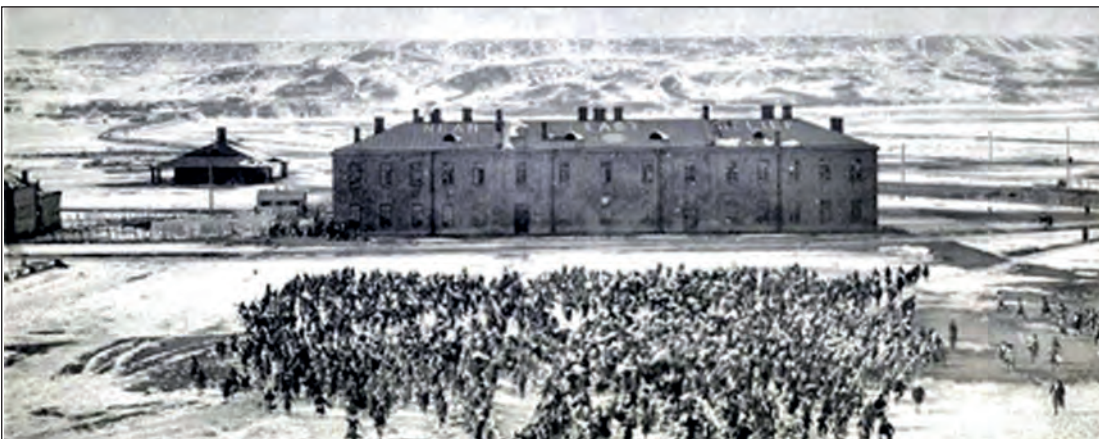
«Ալեքսանդրապոլ քաղաքի սկաւաւտներն ալ եկած էին: Դրօշակ չունին, «Բարձրացի՛ր-բարձրացուր»ը արգիլուած է: Պատգոմ [պատանի գոմունիստ, ապա՝ պիտներ եւ կոմսոմոլ] անունը կը կրեն, եւ երկու մատով կը բարեկեն, որովհետեւ սկաւաւտական երգումին առաջին յօդուածը չեն ընդունիր [հաւատարիմ ըլլալ Աստուծոյ], տղաքս մերժեցին երկու մատով բարեւը...»

«Առաջժմ իմ կամքովս Պոլիս վերադառնալու միտք չունիմ: Այլ հարց, եթէ տղաքս ալ հետս բերեմ: Բայց Պոլիսէն ալ անդին կ'անցնինք, որովհետեւ լաւագոյն ապագան խոստացւած է մեզի [ամերիկեան որբախնամին կողմէ]:»

«Այս պայմաններուն մէջ ես ալ շատ լաւ եմ, հոգիով ու մարմնով երիտասարդացած»:

Ուրեմն, կարելի է ենթադրել, որ ձորճ Մարտիկեան 7-28 Փետրուար 1922-ի միջեւ վերադարձած է Պոլիս, իսկ 24 Յուլիս 1922-ին Մ. Նահանգներ գաղթած է, ըստ իր ինքնակենսագրութեան, որ երբեմն թուականներու եւ եղելութիւններու շփոթ կը ստեղծէ, որովհետեւ Պոլիս վերադառնալէն ետք ան կ'ըսէ, թէ քանի մը օրէն, անմիջապէս Մ. Նահանգներ փախուստ տուած է, իսկ նաևով ճամբորդութիւնը այդ օրերուն առաւելագոյնը երկու ամիս կը տեւէր: Երկրորդ, Զաքէոս անունը միայն Զերազը նշած է, սակայն կասկած չկայ, որ նոյն անձն է, հետագային հայերու Մ. Նահանգներ գաղթը կազմակերպած ամերիկեան ԱՆՉԱ-ին նախագահը:

- 15 Օգոստոս 1921, «Հայ Սկաւաւտ»³ կը հրատարակէ Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Կազաչի փոստի տնօրէն Միլթըն Պրաունին Ալեքսանդրապոլէն Երեւան փոխադրութեան հրաժեշտի հանդիսութեան սկաւաւ խմբապետներուն անունով արտասանուած խօսքը, որ հաւանաբար արտասանուած է

**Որբեր զբօսանքի պահուն, Ալեքսանդրապոլի երկյարկանի որբանոցներէն մէկուն առջեւ, 1920-ի ձմրան:
Կազաչի որբանոցի սկաւաւ տնօրէն Միլթըն Պրաուն:**

Վահան Չերազի կողմէ, որովհետեւ ան անգլերէնին կը տիրապետէր լաւագէտ, տրուած ըլլալով որ ուսանած էր Օքսֆորտ, Անգլիա:

Յատկանշական է, որ այս գրութեան տակ ստորագրած են «Կազաչի փոստի սկառտներուն կողմէ» հետեւեալ 10 անձերը՝ խմբապետական կազմը, իրենց պաշտօններով.- 5 խմբապետներ՝ Գասպար Մկրտիչեան, Լեւոն Աւետիսեան, Սարգիս Աւետիսեան, Սամսոն Իսրայէլեան եւ Սմբատ Եղիազարեան: Պահակապետ՝ Վահան Չերազ, օգնական՝ Ժորժի [Ճորճ] Մարտիկեան: Ուսուցիչ՝ Մամիկոն Գասպարեան: Սկառտական թեկնածուներու խումբէն՝ Մկրտիչ Թորոսեան եւ արհեստաւորներու խմբապետ Միհրան Մանուկեան: Ստորեւ հատուածներ այդ գրութեանէն [նշենք, որ Վահան Չերազի առաջարկին ընդառաջելով Պրատուն՝ ինքն ալ սկառտ խմբապետ, արտօնեց որբերուն սկառտական գործունէութիւնը]:

«...Դուք, մեր սիրեցեալ Մրսթըր Պրատուն, այդ ազատամիտ եւ ալլախէր [ամերիկացի] ժողովուրդին փայլուն ներկայացուցիչը եղաք, եւ մեր ծուարած ազգին վերջին եւ անյոյս խլեակները, շնորհիւ ձեր ցուցադրած ասպետական եւ աննշկուն պաշտպանութեան, Ֆիզիքապէս փրկուեցան եւ անվթար պահեցին ապրելու կամքը, որ մեր ժողովուրդին անըսպառ դրամագլուխն է:

«Մեր սկառտներուն պահականոցը, մասնաւորապէս ձեր բարի ուշադրութեան առարկան ըլլալով, կարճ ժամանակի մէջ բարենորոգուեցաւ ամէն տեսակէտով: Թոյլ բարոյակաւոր ու հիւժած մարմիններով տղաքը, շնորհիւ ձեր քաջաբերանքին եւ աջակցութեան, արժանացան սկառտ ըլլալու պատիւին:

«...Մեր պահականոցին մէջ պատուոյ տեղ ունի սկառտին երդումը՝ երեք յօդուածով, որ կ'ընդունուի աջ ու ձախ շաւիղը, որուն պիտի հետեւի պատանին, հասնելու համար բարի մարդ ու տիպար քաղաքացի դառնալու խոստովին:

«...Որովհետեւ դուք սկառտ էք, գերազանցօրէն: Սկա-

Մենք շատ լաւ ենք: Կը բարձրանանք ու կը բարձրացնենք: Չեմ ուզեր շատ խօսիլ: Մեր մասին հարցում ուղղեցէք նամակիս նետ եկող ամերիկացի քննիչներուն:

Ապագայումներս ոչինչ չ'ենք ստաց'ր, ոչ «Հայ Սկառտ», ոչ նշանակ, ոչ Հ. Մ. Բ. Մ. Ի նշան, ոչ այս, ոչ այն: Այլիկ նետու, սրտէ հետու: Եւ սակայն եմէ տեմնայիք. . . . Օր մը կը տեսնաք, բայց պզտիկ չի մնաք. . . .

Անցեալները Թիֆլիսի սկառտները եկան մեզ այցելութեան, և անցան Երեւան, որտեղէն վերադարձին երեք օր մեզի: Նետ պիտի ըլլան: 60 սկառտ էին, 20 սկառտուհի և 10 խմբապետ: Ժամանակը քիչ էր և շատ անցաւ:

Անոնց ուղղութիւնը ցուցադրական էր (բուք-քեր, հնարքներ, երես), մինչ մերոնցը դուռ մարմնաթիթական: Մերոնց միօրինակ, մաքուր, կայտառ երեսօթէն իրենք խորունկ տպաստութիւն կրեցին: Գեղեցիկ գրօշներ ունէին, որոնցմէ մենք գուրկ ենք, որովհետեւ կար չ'ունինք, շատ գրօշներու, ճակատներու, կրօնքներու վրայ: Մեր նշանակը ընդհատ դուռ էր պոչիկինեան զինանշանին (մութ ու մանգաղ) և կարծիր տառիկն նետ:

Այլ քանստարապօզի քաղաքի սկառտներն ալ եկած էին: Գրօշակ չ'ունին, որոնք բարձր բարձրացուցանալու է: «Պատգամ» (պատանի գումարնա) անունը կը կրեն, և երկու մասով կը բաժնուին, որովհետեւ սկառտական երկուսին առաջին յօդուածը չ'են ընդունիր, սպաքս երկու մասով բարեւը մտնուցին անունը. . . .

Առ այժմ, Պոլիս վերադարձս ցորձով ինձմէ կտրուած է, միտք չ'ունին: Արի ինչի՞ր, եմէ տղաքս ալ նետ բերեմ: Բայց Պոլիսն ալ անոցին կ'անցնինք, որովհետեւ լուսապոյն տպագրայ խոտաւորուած է մեզի:

Այս պարտաններու մէջ, ևս ալ շատ լաւ եմ, հոգիով ու մարմնով երիտասարդացած:

Վահան Չերազի Հ.Ս.Բ.Մ.Ի կեդրոն դրկած 7 Օգոստոս 1922 թուակիր նամակին մ. մասը:

ուտ էք, որովհետեւ բարձր պահելէ զատ ձեր մեծ հայրենիքին պատիւը, սիրեցիք նաեւ մերը: Սկառտ էք, որովհետեւ խոստացաք օգնել անկարին, զայն չլքել վտանգի պահուն, եւ ձեր խօսքը նուիրական է: Սկառտ էք, որովհետեւ ձեր պարտականութիւնը կատարեցիք ամէն պայմաններու տակ: Սկառտ էք, որովհետեւ անհաշիւ բարիքներ գործեցիք: Սկառտ էք, որովհետեւ մաքուր եղաք խօսքով ու գործով: Զուարթ էիք միշտ, քանի որ ձեր խիղճը մաքուր էր, պարտականութիւնը կատարած մարդու երջանիկ ու շէնչող ցուրը կը ճառագայթէր ձեր դէմքէն, ...Սկառտ էք, որովհետեւ օգնեցիք դժբախտին, տկարին, անկեալին, մերկին, սովածին, հիւանդին: Սկառտ էք, որովհետեւ քաջ, անսասան եւ պաղարիւն եղաք մեծ վտանգներու ժամանակ: Սկառտ էք, որովհետեւ բարձրացուցիք մեզ բոլորս ու բարձրացաք»:

- Ճորճ Մարտիկեան իր ինքնակենսագրութեան մէջ Պրատունի մասին կը գրէ⁴. «Քէփթըն Միլթըն Պրատուն խիզախ անձ մըն էր, որ իր սեւ նոյնգով, ամերիկեան ատրճանակը մէջքին, կը պտրտէր Ալեքսանդրապոլի փողոցներուն մէջ: Զեռով մը

Որբերու ցնջարաններէն: Խճողուած հիւանդանոցը, ուր երբեմն մէկ անկողինին մէջ չորս որբեր կը մնային:

Թիֆլիսի արենոյշները Ալեքսանդրապոլի մէջ:

ան վստահութիւն կը ներշնչէր, որպէսզի ո՛չ պոլշեւիկը, ո՛չ ալ թուրքը մեր որբերը չարջրկէին [որովհետեւ երբ անոնք իշխանութեան տիրացան, թալանեցին որբանոցները, ցիրուցան ըրին որբերը, հալածեցին ամերիկացիները, որոնք խոյս տըւին դէպի Կարս: Ապա, միջ-պետական՝ Մ. Նահանգներ-Նորհրդային Միութիւն համաձայնութեամբ, ամերիկացիները վերադարձան իրենց որբախնամի ծառայութեան]: Ան մեր ամերիկացի ճիւղերը ասպետն էր»: Ապա կ'աւելցնէ, որ Պրանունին կը յաջորդէ ոչ անոր որակով, սակայն ուսեալ եւ հմուտ պարոն Ռէնքինը [W. W. Rankin], որուն գլխաւոր յատկանիշը կարգապահութիւնն էր:

ժամանակագրական շարքէն դուրս այստեղ պէտք է մէջբերել ձորձ Մարտիկեանի դերակատարութիւնը 1915-1922 թուականներուն, որովհետեւ անունը քանի մը անգամ նշուեցաւ եւ պիտի նշուի: Մարտիկեան գրած է կարեւոր դէպքերու մասին, առանց սակայն յստակ թուականներու: Կարելիու-

թեան սահմաններու մէջ մենք փորձեցինք վերծանել զանոնք:

Արեւելեան Պոլիսի, Սկիւտարի սկաուտ՝ ձորձ 15 տարեկան էր, երբ 24 Ապրիլ 1915-ին թուրք ոստիկաններ իր հայրը կը տանին սպաննելու: Չերագի նման, ինք եւս կը միանայ Կարսի մէջ կամաւորական առաջին գունդին, Անդրանիկին, որուն սերտ գործակիցը եւ թիկնապահն էր իր մօրեղբայրը՝ յայտնի զինուորական Գրիգոր Ամիրեանը⁵:

Մարտ 1919-ին, Կարսի ազատագրումէն ետք, ձորձ կը սկսի սկաուտական գործունէութեան: 1920-ի ամրան ան կը ծանօթանայ Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Կարսի պատասխանատուներէն ձորձ Ուայթի [George d. White], որ սկաուտներուն համար իրենց շտեմարանը կը բանայ: Սակայն, թուրք քեմալական-պոլշեւիկեան դաշինքին հետեւանքով, 30 Հոկտեմբեր 1920-ին, թուրքերը վերստին կը գրաւեն Կարսը եւ շատերու կողքին, Մարտիկեան իբրեւ գերի, գրեթէ առանց սնունդի, կը բանտարկուի, 20 հոգի փոքր սենեակի մը մէջ, առանց անկողինի, երչիկի նախկին գարշելի գործարանի մը մէջ:

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Պոլիս հրատարակուող ներքին լրատուն [Near East Relief] 12 Մարտ 1921-ին կը գրէ, որ Կարսի 6000 հայ որբերը Ալեքսանդրապոլ պիտի փոխադրուին⁶: Իսկ 13 Ապրիլ 1921-ին կը գրէ, որ Կարսի գործունէութիւնը դադրած է եւ բոլոր գոյքերը Ալեքսանդրապոլ կը փոխադրուին⁷:

Շաբաթներ ետք, գրեթէ հիւժած, երբ իբրեւ տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած բանտարկեալներ, բանտէն դուրս, անիմաստ նպատակով սառ կը կտրէին, բախտով, ճամբու եզերքին, թուրք պահակին տուփ մը կաթ կաշառելու համար, կը հանդիպի ինքնաշարժով անցնող Ուայթին, որուն կը յայտնէ իր ինքնութիւնը: Յաջորդ օրն իսկ, Ուայթ բանտապահին կ'ըսէ, որ ձորձը իրենց պաշտօնեանե-

Ճորձ Մարտիկեան իր «Օմար Խայամ» ծաշարանին առջեւ, Սան Ֆրանսիսքո, 1950-ին: Ճորձ Մարտիկեանի 1920-ին նշած ամերիկեան «Պորտըն» տուփի թանձր կաթը, որ իր եւ որբերուն կեանքը փրկեց:

Տնաշինութեան վառօժիթին:

Ճնուկի առիթով պտոյտ, Ալեքսանդրապոլ:

րէն է եւ զայն կը փոխադրեն Հիւանդանոց, ուր երեք շաբաթ ապաքինելէ ետք, Հետիոտն, ձիւներուն մէջէն փախուստ կու տայ դէպի Երեւան [շուրջ 150 քմ.]: Փախուստը կը տեւէ 10 օր: Երեւանի որբախնամներէն բժ. Աշքը [այս մասին տես մեր նախորդ յօդուածը] զինք կը պահէ պոլշեիկներէն, ապա ցուրտէն ապաքինելէն ետք, զայն կը դրկէ Ալեքսանդրապոլ՝ Կազաչի փոստ որբանոցը, ուր կը նշանակուի պահակ: Ուրեմն, հաւանական է, որ 1920-ի Դեկտեմբերի կէսէն ետք ան հասած ըլլայ Վահան Զերագի մօտ:

- 20 Օգոստոս 1921-ի շուրջ, Մարտիկեան կը պատմէ պոլշեիկեան իշխանութեան կողմէ իրենց դէմ կատարուած առաջին հալածանքին մասին. «Օր մը, պարոն Ռէնքինի բացակայութեան, պոլշեիկ կոմիսարը զինուորներով որբանոց եկաւ եւ իմ մեծաւորս՝ Վահան Զերագը եւ զիս կեղրոն տարաւ: Այնտեղ ստորադասներ մեզ ամբաստանեցին որբերուն հակասովետական, հակապոլշեիկեան եւ հակապետական ուսուցում կատարելու համար:

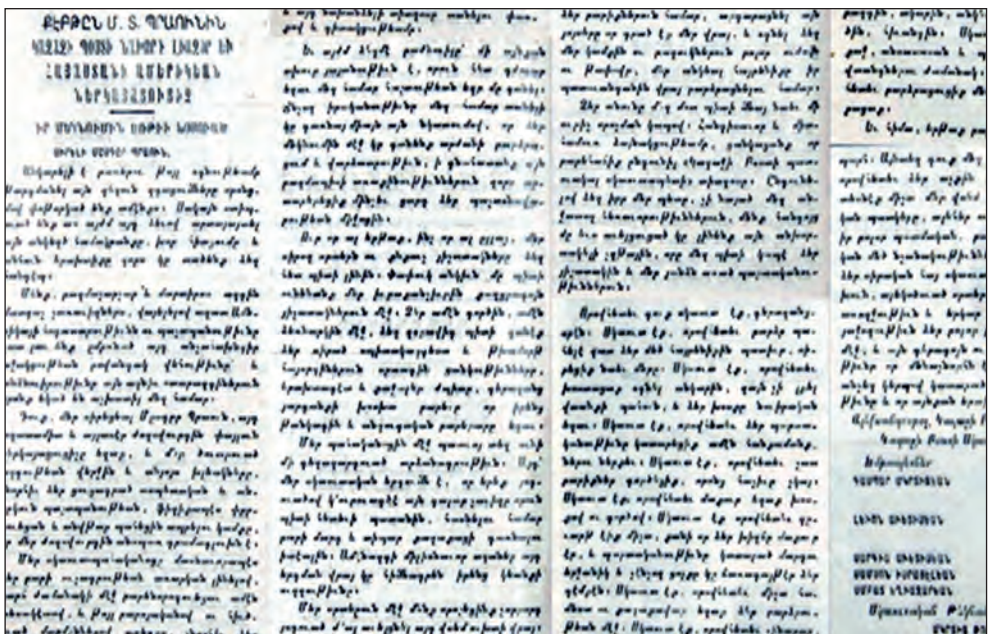
«Անշուշտ մենք մերժեցինք ամբաստանութիւնը, ըսելով, որ մեր միակ մտահոգութիւնը որբերը ողջ-առողջ պահել եւ այբուբենն ու շիտակ խօսիլը սորվեցնելն էր:

«Յանկարծ, հարցաքննութեան սենեակին դուռը բացուեցաւ եւ ներս մտաւ կոմիսարը... Իր դէմքը ծանօթ էր, եւ նկատեցի, որ Զերագ անմիջապէս ճանչցաւ զայն: Ան սաստիկ զայրացած, մեզի «հակապոլշեիկ քաղքենիներ» եւ նոր սերունդը խաթարողներ կոչելով, շուրջ տասը վայրկեան գոռալով դասախօսութիւնը տալէ ետք հրամայեց, որ մեզի իր զրասենեակը տանին, այն տպաւորութիւնը ձգելով, որ չարչարելով մեզի պիտի խոստովանեցնէ:

«Երբ այնտեղ առանձնացանք, եւ ապահովեց, որ իր մարդիկը հեռացան, ան դուռը կղպեց, փաթթուեցաւ մեզի եւ մանուկի մը նման սկսաւ լալ: «Հա-

ձեցէք ներել ինձի», ըսաւ խեղդուած ձայնով: Յանկարծ յիշեցի, որ ան մեր որբերէն փոքրիկ Յակոբ Համտիլեանին եղբայրը՝ Կարօն էր: Յակոբը Վահանին յատուկ ուշադրութեան առարկան էր, քանի որ անոր մեծ եղբօր՝ այս կոմիսարին հետ ուսուսի կուտած էին թուրքերու դէմ: Իր մեծաւորները պարտադրած էին ձերբակալել մեզ, եւ չէր կրնար միւսաներուն ներկայութեան մեզի հանդէպ իր համակրանքը ցոյց տալ: Ըսաւ, թէ միայն ամերիկացի պատասխանատուէ մը եթէ բողոք ըլլայ, մեզի ազատ կրնայ արձակել, նոյնիսկ համաձայնեցաւ, որ սկառու մը դրկենք քէփիլը Պրատունին, Երեւան: Արդէն սակայն, Ռէնքին վերադարձած ըլլալով կը բողոքէ, թէ առանց իր արտօնութեան «ամերիկեան հող» մտած են եւ կը պահանջէ մեզի ազատ արձակել: Կարօ Համտիլեան ուրախութեամբ մեզի ազատ արձակեց:

«Այս դէպքէն ետք, Զերագին հետ հասկցանք, որ պոլշեիկները մեզի հանգիստ պիտի չձգեն: Ու հակառակ պնդումիս,

Սկւառուական խմբագրական կազմին կողմէ հրատեղչուի իտաք՝ Կազաչի փոստի Ամերիկեան Նպաստամատոյցի տնօրէն Սիլթըն Պրատունի:

Ալեքսանդրապոլի որբ պատանիներ ցոյց կու տան իրենց հիւսած գուլպաները: Վահան Չերազի Հ.Մ.Ը.Մ.ական սկաուտները կը պատուեն ամերիկեան բարձրաստիճան պատուիրակութիւն մը, որ 1921-ի ամրան որբանոցներ այցելեց:

որ ես մնամ ու ինք փախուստ տայ, քանի որ ինք անգիջող, հաստատամիտ բնաւորութիւն ունէր, իսկ ես՝ համակերպող, Չերազ պնդեց, որ ինք պիտի մնայ մինչեւ վերջ ու ես պէտք էր վերադառնայի Պոլիս: Եւ այդպէս ալ եղաւ:

- Ամառ 1921, Մարտիկեան կը պատմէ, որ ամերիկացի երեւելի անձնաւորութիւններ, շուրջ քսան ծերակուտականներ, ներկայացուցիչներ եւ այլն Հայաստան այցելեցին, քննելու համար որբանոցներուն վիճակը:

«Մենք բոլորս [սկաուտներն ու որբերը] դէպի կայարան տողանցեցինք դիմաւորելու հիւրերը: Ապա, [Կազաչի փոստի] դաշտին մէջ տողանցելով մեր խմբապետական կազմին օժանդակութեամբ կազմեցինք «Ամերիկա շնորհակալութիւն կը

յայտնենք ձեզի» անգլերէն նախադասութիւնը: Ապա ճոն Վորիս [Dr. John R. Voris], որ Ամերիկեան Նպաստամատոցի կրթիւթական ընդհանուր պատասխանատուն էր, արտասանեց խրախուսիչ ճառ մը, զոր երբեք չենք մոռնար. «Ձեր յոյսը մի կորսնցնէք, Ամերիկան տեղեակ է ձեր մասին ու կը սիրէ ձեզ: Ամերիկան պիտի ապահովէ, որ դուք, քրիստոնեայ տղաք ու աղջիկներ, մեծ Եղեռնէն վերապրողներդ ինամուրթ սնունդով, հագուստեղէնով ու տաքուկ միջավայրով»:

- 23 Օգոստոս 1921, «Հայ Սկաուտ»⁸ [Նոյնպէս տարի մը ուշացումով տրված]. Վահան Չերազի նամակը՝ կեդրոն. «Երեւան երթալուս առթիւ [Պրաունի Երեւան փոխադրուելէն ետք] ծանօթացայ այնտեղի սկաուտական ղրութեան, որ

Յեղասպանութենէն փրկուած հայ որբեր: Ալեքսանդրապոլի որբանոցի մուտքին նոր որբեր կը դիմեն: Այս խլեակներն են, որոնք ամերիկեան օժանդակութեամբ եւ Վահան Չերազի դաստիարակութեամբ դարձան կայտառ ու կարգապահ առողջ պատանիներ:

չուտով մեծ համեմատութիւններ պիտի ստանայ ամերիկացիներու աջակցութեան շնորհիւ: Թերեւս որբանոցներուն մէջ անոնց թիւը մինչեւ 1000 սկառուտի հասնի:

«Թիւ 5 որբանոցին մէջ կեանքիս առաջին դաստիարակութիւնը տուի: Քանի որ չէի ուզեր Ալեքսանդրապոլը ձգել եւ Երեւանի որբերուն հետ աշխատել, անմիջապէս Եգնիկին [Քաջուկին] գրեցի, որ Թաւրիզէն դայ եւ ինք ստանձնէ այս գործը, քանի որ [ոչ առաջ] ինքնակոչները շատ են:

«Երեւանի որբ սկառուտներուն պատասխանատունն է Տէուիս [Dewis] անունով ամերիկացի մը, որ շատ լուսամիտ, համակրելի եւ համեստ անձ մըն է, ու տղոց համակրանքին արժանացած: Սակայն հայերէն չգիտնալուն պատճառով անհրաժեշտ է անգլերէն գիտցող հայ օգնական մարզիչ մը: Պարզ է, որ Եգնիկէն յարմարը չկայ:

«Մինչեւ անոր գալը, օգնականս՝ Ճորճ Մարտիկեանը ղրկեցի Երեւան, երեք սկառուտներով, որպէսզի հսկէ կազմակերպութեան եւ մարզանքին: Երբ վերադառնայ, կրկին պիտի երթամ 10-15 սկառուտներով, փորձեր [քննութիւն] կատարելու եւ մարմնակրթական ցուցմունքներ տալու եւ այսպէս շարունակ՝ մինչեւ որ Եգնիկը գայ:

«Պէտք է Փառուլի նամակը [8 Յունիս 1921 թուակիր՝ Պոլսոյ Հ.Մ.Ը.Մ.ի կեդրոն ղրկածին պատճէնը] հանդիսաւորապէս կարդացուեցաւ եւ մեր ընթերցարանին պատին վրայ ցուցադրուեցաւ:

«Մեզի այցելող ամերիկացի բոլոր քննիչներն ալ լաւ տպաւորուեցան, եւ խոստացան մեր մասին խօսիլ եւ կապ հաստատել Ամերիկայի սկառուտներուն հետ: Հայաստանի որբանոցներէն դուրս սկառուտութիւնը կատակերգական է:

«Մեր տղաքը խոր հիասթափութիւն կրեցին, երբ ստացաւ նոր թերթերուն մէջ [«Հայ Սկառուտ»] որեւէ ակնարկութիւն չկար իրենց մասին: Թերեւս օտար թերթերէն թարգմանելով, մօտերս կը գրէք մեր մասին:

«Վարագը կը շնորհաւորեմ իր հրաշալի գործիչին համար: Տուրթպոլի այսքան գործնական դասագիրք, ուր վճռական պատասխան տրուած է խաղին վեթերանները հետաքրքրող զանազան կնճռոտ հարցերուն մասին, մանաւանդ Ֆուլթոնիստներուն մեծ պատուհաս օֆսայտի մասին, այնքան յստակ ու մատչելի ծանօթութիւններ

Near East Relief
151, Fifth Avenue
New-York
November 14, th, 1921
The Boy Scouts of Alexandropol, Armenia
My dear Comrades,
I wonder if you have seen the pictures that were taken of you while we were in Alexandropol. I enclose a few prints herewith, in which you may be interested, and I need not assure you that we remember most pleasantly our brief visit with you last summer, and are determined to do everything within our power to help you to become useful citizens and leaders in the new era that must and will come to your country.
Sincerely yours
(Sgd) C. V. VICKREY
General Secretary

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի ընդհանուր քարտուղար Չարլզ Վիքրիի 14 Նոյեմբեր 1921 թուակիր նամակը Ալեքսանդրապոլի սկառուտներուն: Որբուհիներ գառնուկ գրկած՝ ագարակի կենդանիները խնամել կը սորվին:

կան, որոնց ոչ մէկ տեղ հանդիպած եմ: Վստահ եմ, որ այս գլորթոյր դարագլուխ մը պիտի բանայ հայկական Ֆուլթոնի համար եւ դաշտի վրայ շուտով զգալի պիտի լլայ խաղին նրբութիւններուն հասկացութիւնը, զոր այս գիրքը այնքան պարզութեամբ յաջողած է ներկայացնել ընթերցողին:

«Ապրիս Վարագս, արդէն մեր սկառուտներուն մէջ ծանօթ դէմք մըն էս:

«Խնդրեմ, փութացուցէք ղրկել դրօշակներու համար գունաւոր կտորները, փոմի մը [գնդակ ուռեցնելու], օրինական գունտ մը [7,25 քլկ.] եւ երեք Ֆուլթոլ: Վերջերս Ամերիկայէն միայն պասքէթի եւ պէյսպոլի գընդակներ ստացանք: Մտուկները բացուած էին ու շատ բան վերցըւած:

«Յ.Գ. - Անցեալ օր գրական-թատերական շատ յաջող երկոյթ մը ունեցանք՝ «Պաղտասար աղբար»ը, սկառուտական արտասանութիւններ եւ այլն: Յառաջիկային «Մեծապատիւ մուրացկանները» պիտի ներկայացնենք:

- 1 Սեպտեմբեր 1921, «Հայ Սկառուտ»⁹. Հակառակ Հայաստանի խորհրդայնացումին, Հ.Մ.Ը.Մ. կը շարունակէ օժանդակել սկառուտներուն եւ որբերուն. «Միութիւնս անցեալ ամիս [Օգոստոս 1921, առաջինը՝ Մարտին] Հայրենիքի Օգնութեան Մարմինին յանձնած է 24 հակ գործածուած հագուստներ եւ զանազան գոյքեր, ինչպէս նաեւ 2000 տուփ կաթ [թանձր] Հայաստան ղրկելու համար»:

- 14 Նոյեմբեր 1921¹⁰. Մերձաւոր Արեւելքի Ամերիկեան Նպաստամատոյցի ընդհանուր քարտու-

ERIVAN ORPHANS FORM BOY SCOUT PATROLS
Boys will be boys, and far-off Armenian youngsters are just as keen about Boy Scout organizations as are their more fortunate American friends.
274 older boys in the Erivan orphanages are having a great time learning all about scout lore, while at the same time building strong healthy bodies from their once undernourished frames. 210 of them have passed the tenderfoot scout tests and are on the second tests, while 64 have just begun the tenderfoot tests.
All the boys get gymnastic exercises. Football was started before cold weather came, fifteen boys are training for boxing and wrestling, and there is a band patrol, and a painting patrol. The latter is busy decorating the orphanage walls.

Երեւանի 210 սկառուտներ յաջողած Նորընծայի քննութենէն, 11 Փետրուար 1922-ին:

ԱՅԽԱՐԻ ՊՅՑ - ՍՎԱՌՆԵՐՈՒ ԸՆԴՀ. ԹԻՒՐ

(Ըստ Միջազգային Փրօսակոմիտեի վերջին տեղեկագրերի, որոնք մէջ տարեկան չէ յիշատակ 12 կողմէ կերպարձեռնք սխառաներու թիւը)

Աւստրիա	ոճԻ	1791	Սկսուած
Պոլսիկայ	>	18445	>
Հայաստան	>	310	>
Պեղկիս	>	150161	>
Տանիստրա	>	3300	>
Բրիտանական	>	324000	>
Վայրուրիւն	>	78000	>
Սպանիա	>	1088	>
Միացեալ Նահանգներ	>	328119	>
Ֆրանսիա	>	12341	>
Հունաստան	>	662	>
Իտալիա	>	14000	>
Լիբանան	>	161	>
Լեւոնտի	>	339	>
Լիւսիտանի	>	946	>
Նորվեգիա	>	5185	>
Քարտի	>	30000	>
Քորսիկայ	>	120	>
Սերբիա	>	1600	>
Շուէտի	>	6000	>
Տուրքի	>	3941	>
Տիւրքմենիստան	>	5000	>
Շուեդի	>	3800	>
1.144.900			

Այս աղբյուրը վերջին տարեկան տեղեկագրերէն է: Միջազգային Փրօսակոմիտեի վերջին տեղեկագրերէն է: François Soutter

Մարտ 1922-ին պաշտօնապէս 510 սկսուած կար Հայաստանի մէջ, ըստ միջազգային կազմակերպութեան: Ամերիկեան դրօշով սկսուածներ արշաւի ընթացքին:

դար Չարլզ Վիքրի [Charles V. Vickrey] Նիւ Եորքէն 14 Նոյեմբեր 1921 թուակիր հետեւեալ նամակով կը գրէ. «Ալեքսանդրապոլի սկսուածներուն՝ Հայաստան. Սիրելի ընկերներ, Արդեօք տեսա՞ք ձեր նկարները, որոնք նկարեցինք, երբ Ալեքսանդրապոլ էինք:

«Սոյն նամակով կը դրոշմէ քանի մը նկարներ, որոնք ձեզ կը հետաքրքրեն եւ պէտք չունիմ վստահեցնելու, որ հաճոյքով կը յիշենք անցնող ամրան մեր կարծ ապրելով ձեզի, եւ վճռած ենք մեր կարելիութեան սահմանին մէջ կատարել ամէն ինչ օգնելու, որպէսզի դուք դառնաք օգտակար քաղաքացիներ եւ դեկավարներ այն նոր դարաշրջանին՝ փուլին, որ պէտք է եւ պիտի գայ ձեր երկրին»:

- Դեկտեմբեր 1921, «Հայ Սկսուած»¹¹. Հ.Մ.-Ը.Մ.-ի Կեդրոնական Վարչութեան 27 Դեկտեմբեր 1921-ի Դ. Նիստին Հայկ Ճիզմէճեան կ'առաջարկէ Հայաստան գործողութեան վաճանք Զերազին սկսուած գոյքերը դրկել: «Ժողովը ծանօթանալով Հայաստանի սկսուածական կազմակերպութեան վիճակին, յարմար գտաւ սոյն առաջարկին գործադրութեան եւ Հայաստանի սկսուածական հիմնադրամէն մաս մը յատկացնել այդ նպատակին»:

ուսներ կուսամարտի եւ ըմբշամարտի կը հետեւին եւ ունին փողերախումբ մը եւ խմբակ մը ներկարարներ, որոնք որբանոցներուն պատերը կը զարդարեն»:

- 28 Փետրուար 1922, «Հայ Սկսուած»¹³. Հ.Մ.-Ը.Մ.-ի Կեդրոնական Վարչութիւնը 28 Փետրուարի իր ԺԵ. Նիստին կ'ունկնդրէ Զերազի օգնական՝ Ճորճ Մարտիկեանի գեկուցումը Հայաստանի Ալեքսանդրապոլի եւ Երեւանի սկսուածական շարժումներուն մասին:

5 Մարտ 1922, «Պատրաստ»¹⁴. Ըստ միջազգային սկսուածական գրասենեակին, Մարտ 1922-ին Հայաստանի մէջ պաշտօնապէս ճանչցուած 510 սկսուածներ կային:

ՍՎԱՌՆԻՉՍՐ ԶԱՅՄԱՆՆԻ ՍԷՋ

Սկսուածները առաջին անգամ Հայաստանի մէջ մուտ գործեց Ամերիկացի տղա մը կողմէ երբ ան վիցարարի առաջ վանի մէջ սկսուածական խումբ մը կազմակերպելով. յետոյ տարածուեցաւ միւս բոլոր Հայաստանի կեդրոններուն մէջ:

Սկիզբները հայ տղաքը կենդանիներու նման վայրենի կենցաղ մը կապելին մինչ Ամերիկացիներու գալուստէն վերջ անոնք շատ լաւ կրցան ընդգրկել սկսուածական շարժումը: Այսօր նպատակները պէտք է յայտնել թէ՛ Հայաստանի ու Կ. Պոլսէն մինչ քաղաք են ան սովորական վիճակ միտքարական սպառազային վրէժի է:

Հակառակ ներուժ մեծ մա վայրագութեան հետքեր կը կր ներուժ վրայ, գուարթ են մի սկսուածները սցարտէն եւ սո Բոլոր աշխարհը Հայաստանի լուս սպառազային սկսուածք քաջ արթ է ու հն

Հայ Գաղտնա բոլոր քաղաքներուն մէջ Հայ սկսուածական խումբեր գոյութիւն ունին:

Այս առթիւ բոլորիս անգամ մը հետեւեալ յայտարարութիւնը բրած է.

— Հայ փոքրիկները հիանալի պատանիներ են: Ոչ մէկ սկսուածական նոր կազմակերպութիւն այնքան խանդավառութեամբ չէ սկսած որքան Հայաստանի մէջ: Այստեղից վերջոյ ոչ մէկ սկսուած ենթակայ եղած է այն ստակալի վայրագութեանց, ջարդերուն, տխուր ու վայրենի դեպքերուն որքան Հայ սկսուածքը Հայաստանի մէջ: Այդ զժբազդ երկրին մէջ պատանիներ կան, ինչպէս նաեւ սկսուածներ որ մզոններով ճամբար

«Սկսուածները Հայաստանի մէջ» յօդուածը, «Պատրաստ», 2 Ապրիլ 1922:

- 2 Ապրիլ 1922, «Պատ-
րաստ»¹⁵. «Սկառուտիզմը
Հայաստանի մէջ» խորա-
գիրով, Ամերիկայի սկա-
ռուտական «Պոյզ Լայֆ»
ամսաթերթին [Boy's
Life], առանց թուականը
կամ հեղինակը նշելու, հե-
տեւեալ յօդուածը թարգ-
մանած է [կարելի չեղաւ
բնագիրը գտնել, որպէսզի
առանձնաբար թարգմա-
նէինք զայն]. «Սկառուտ-
թիւնը առաջին անգամ
Հայաստանի մէջ մոտա-
գործեց ամերիկացի տղու
մը կողմէ, երբ ան 6 տարի
առաջ [1916] Վանի մէջ
[հաւանաբար ստորեւ նըշ-
ւած փոքրիկ կամաւորնե-
րուն յօդուածէն ներշն-
չուած է] սկառուտական խումբ մը կազմակերպեց, ապա տա-
րածուեցաւ հայաշատ միւս կեդրոններուն մէջ:

**Վանի Արտամետ շրջանի փոքրիկ կամաւորները փայտ «հրացաններով»
զինավարժութեան պահուն: Երկու կամաւոր: Վանի պարտ Արտաւազ Թումանեան
փայտ սուր կը շնորհէ փոքրիկներու սպային: Սկարները՝ Մէյնարտ Օուլնի (Maynard
Owen Williams) «Նէշընըլ Գեոկրաֆիք»ի Օգոստոս 1919-ի թիւէն:**

«Սկիզբը [որբայցած] հայ տղաքը կենդանական բնագրով
վայրենի կենցաղ մը կ'ապրէին, ապա ամերիկացիներու գա-
լուստէն ետք անոնք շատ լաւ կարողացան ընդգրկել սկառու-
տական շարժումը: Այսօր հպարտութեամբ պէտք է յայտնել,
որ Կ. Պոլսէն մինչեւ Պաղտատ, բոլոր քաղաքներու մէջ հայ
սկառուտական խումբեր կան:

«Այս նիւթով ամերիկեան Նպաստամատոյցի անդամ մը
հետեւեալը ըսած է. «Հայ փոքրիկները հիանալի պատանիներ
են: Ո՛չ մէկ սկառուտական նոր կազմակերպութիւն այնքան
խանդավառութեամբ չէ սկսած, որքան Հայաստանի մէջ: Աշ-
խարհի վրայ ո՛չ մէկ սկառուտ ենթարկուած է այն սոսկալի
[Թրքական] վայրագութեանց, ջարդերուն, տխուր ու վայրագ
դէպքերուն, որքան հայ սկառուտը Հայաստանի մէջ: Այդ դժ-
բախտ երկրին մէջ պատանիներ կան, ինչպէս նաեւ սկառուտ-
ներ, որոնք մղոններով ճամբայ քալած են անօթի ծարաւ ու
նոյնիսկ սովամահ վիճակի մատնուած, սակայն անոնց հա-
ւատքը ապագային հանդէպ՝ մեծապէս գնահատելի է:

«Հակառակ անոր, որ Հայաստանի սկառուտներուն մեծ
մասը ջարդի, թրքական վայրագութեանց ու խոշտանգումի
հետքեր կը կրէ իր մարմնին վրայ, այսուհանդերձ անոնք
միշտ գուարթ են ու կը հաւատան որ սկառուտութիւնը ազա-
տեց զիրենք սովէն, ցուրտէն եւ ստոյգ մահէն:

«Ամբողջ աշխարհը պէտք է վստահ ըլլայ Հայաստանի
սկառուտութեան փայլուն ապագային, վասնզի հայ սկառուտը
քաջ է, ուղղամիտ է, գուարթ է ու հնազանդ» («Boy's Life»):

- 4 Մայիս 1922, «Հայ Սկառուտ»¹⁶. Ամերիկեան Նպաստա-
մատոյցի Կովկասի տնօրէն Եարրոյի Պոլսոյ ազգային մատե-
նադարանի սրահին մէջ ունեցած ելոյթէն հատուածներ.-

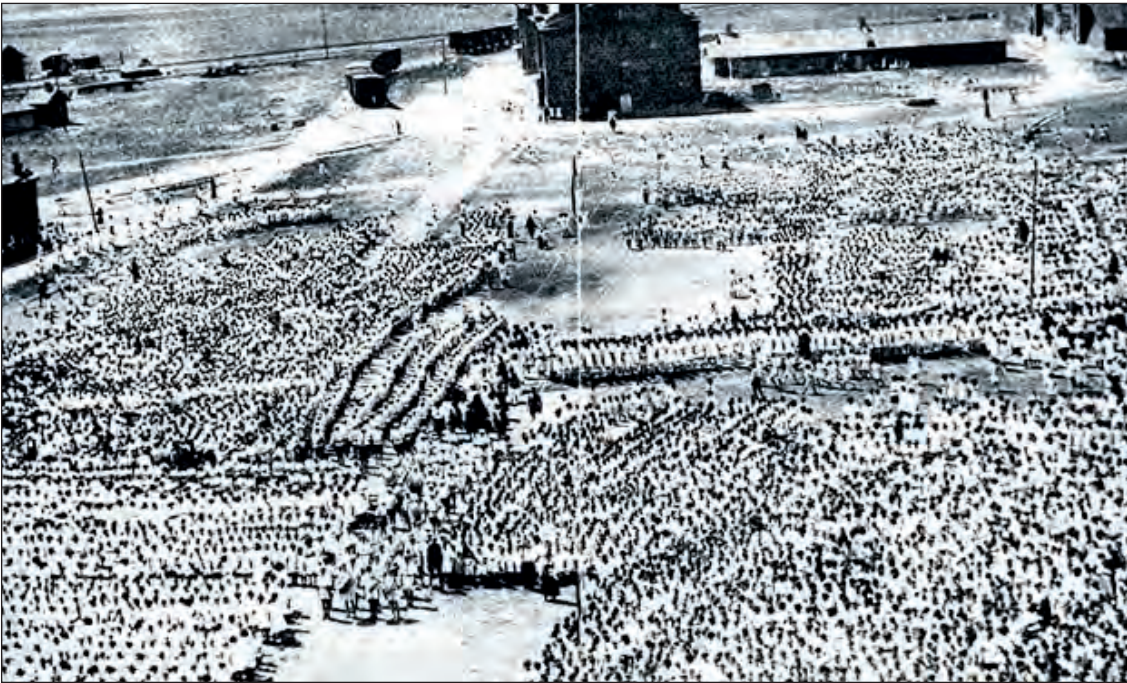
«...Երեւանի մէջ ունինք 4000 որբեր, էլմիաժինի մէջ՝ 600-

1000, Ալեքսանդրապոլի շրջանը ունինք երեք մեծ կեդրոններ,
25 շէնքերով եւ 14 հազար որբերով, իսկ քաղաքին մէջ՝ 2000 որ-
բեր: Ջալալօղլիի մէջ [Ստեփանաւան]՝ 4000, Ղարաքիլիսէի մէջ՝
2000: Մեր խնամած որբերուն թիւը կը հասնի 23 հազարի: Թիֆ-
լիսի մէջ ալ կը կերակրենք 10 հազար հայ կիներ եւ երեխաներ:

«Սկիզբի օրերուն, երբ որբերը կը հաւաքուէին մեր որբա-
նոցներուն մէջ, չափազանց մեծ դժուարութեան կը հանդի-
պէինք: Գրեթէ բոլորը, տիրող պայմաններուն հետեւանքով
խաթարուած էին: Դժուար էր գողութեան եւ ստախօսու-
թեան վարժուած երեխաներուն նկարագիրը ուղղել: Այս տե-
սակէտով, սկառուտութիւնը նախախնամական դեր կատա-
րեց: Մեր որբանոցներուն մէջ ունեցանք Պոլսէն եկած երեք
երիտասարդ մարզիչներ՝ Չերազ, Եազմաճեան եւ Քաջունի,
որոնց կը պարտինք մեր երեխաներուն դէպի լաւը փոփոխու-
թիւնը: Առանձնապէս կ'ուզեմ շեշտել, որ մենք պէտք ունինք
նաեւ ուրիշ մարզիչներու, թող զան ծառայեն իրենց փոքրիկ
եղբայրներուն: Չեմ կրնար երեւակայել ուրիշ աւելի մեծ հայ-
րենասիրական ծառայութիւն: Առայժմ մեր որբանոցներուն
մէջ ունինք շուրջ 1000 սկառուտներ»:

- 7 Մայիս 1922¹⁷. Չերազ իր հօր կը գրէ երկար նամակ մը,
որ իր՝ Հ.Մ.Լ.Մ.ական գործունէութեան մասին գաղափար
մը կու տայ. «Սիրելի հայրիկ, 8-10 օր առաջ, ՀՕՄ-ի [Հայ Օգ-
նութեան Միութիւն] պատուիրակներէն Նազարէթեան եւ
Մարտմեան, քեզմէ եւ այլ սիրելիներէ նամակներ եւ տեղե-
կութիւններ բերելու կողքին, բերին նաեւ բժ. Մութաֆեանին
նամակը եւ տեղակալ Չալխուշեանին պատրաստել տուած
դեղերը:

«Քանի որ Արշակ Սաֆրաստեանին գալուստն ու անմիջա-
կան մեկնումը միաժամանակ լսեցի, այս անգամ ժամանակ
պիտի չունենամ շնորհակալական մասնաւոր նամակներ գրե-
լու: Մինչ այդ, վստահ եմ, որ դուն սիրով յանձն պիտի առնես

Աշխարհի որբերու ամենամեծ քաղաքը՝ Ալեքսանդրիայով, ուր 22 հազար հայ որբեր պատսպարուած են: Սկաուտական կանոնաւոր շարքերը յստակօրէն կ'երեւին, իսկ առջեւի քառակուսի պարապուծեան ետեւը, ձախին՝ սկաուտական նուագախումբն է:

Իմ կողմէս երախտիք յայտնելու բոլորին:

«Վերջապէս դեղերը ստացայ եւ յարմար առիթին բժ. Մուլթաֆեանին եւ այլոց պատուէրներուն համաձայն ներարկում պիտի կատարուի: Առայժմ, բաւական ատենէ առողջութիւնս շատ լաւ է: Երեք շաբաթ Տէրէչիչէքի [Ծաղկաձոր] մէջ օդափոխութենէս նոր վերադարձայ: Պրն. Սաֆրաստեանը քեզի պիտի պատմէ իմ մասին:

«Սկաուտներս շատ ու շատ առաջ գացած են ու կ'երթան: Ահագին համակրանք ու գնահատանք կը վայելինք, Պ. Արշալը թող պատմէ:

«Թեթեւ ձմրան յաջորդեց վաղաժամ եւ հրաշալի գարուն մը: Տղաքս նոր վերադարձան գեղեցիկ տողանցքէ մը, որ կատարեցին ի պատիւ բժ. Արմսթրոնկ Սմիթի [Dr. Armstrong Smith, ամերիկեան Նպաստամատուցի պատուիրակ]: Այժմ բոլորը շրջանակ կազմած կը պարեն խոշոր խարոյկի մը շուրջ, զոր կը վառենք ամէն Շաբաթ իրիկուն՝ մեր հեռաւոր սկաուտ եղբայրներուն յիշատակին: Շատ երջանիկ կեանք է: Յաջողութենէ յաջողութիւն՝ ամէն ձեռնարկ կանխաւ յաջող է: Մեզի ոչ մէկ բան կը մերժեն [Նպաստամատուցի ամերիկացիները]: Կարծես երազի մէջ կ'ապրիմ, տարբեր՝ Պոլսոյ մուսլ օրերէս:

«Յաջողութիւն կը մաղթեմ նաեւ «Մեր տան երգերուն» հրատարակութեան: Լաւ կ'ըլլայ եթէ ինծի քանի մը օրինակ, բաւական շատ զրկես: Որբերուն արտասանել կու տամ ոտանաւորներդ: Այդ տետրակներէն երեքը քոյս են. անոնք հրաշքով ազատեցան ծովէն [ղէպի Հայաստան ճամբորդութեան ընթացքին, Պաթումի նաւահանգիստին մէջ, Չերազին անտուկը ջուրը կ'իյնայ] եւ Կարսի կողոպուտէն:

ազախումբը «Մեր հայրենիք»ը նուագեց, ու բարեւի կեցած, սրտատրոփ, յուզումէն ելեկտրականացած մուտք գործեցինք նոր տարին [1922]: Պահը յուզիչ էր, բոլոր տղաքը նոյն զգացումը ունեցան: Ապա ամերիկացիներուն ի պատիւ, Հայաստանի մէջ առաջին անգամ ըլլալով իրենց քայլերդը նուագեցին:

«Յաջորդ օրը թատերական երեկոյթ մը կազմակերպեցինք, ներկայացնելով «Պաղտասար աղբար»ը, կենդանի պատկերներ եւ այլն: Վերջապէս, Հայաստանի ամէնէն երկտասարդ, կենսունակ ու գեղեցիկ ուժերը իմ տրամադրութեանս տակ են այստեղ, Կազաչի փոստի սկաուտատան մէջ, որուն համբաւը մեծ է ու տակաւին պիտի մեծնայ եթէ նախաինամութիւնը շնորհէ:

«Երեւանի մէջ ալ, սկաուտական շարժումը Օննիկ Եագմաճեանի գլխաւորութեամբ հսկայական յառաջդիմութիւն արձանագրած է, հակառակ ամէն դժուարութեան, մանաւանդ, իր անզուսպ եռանդը եւ ջերմ վերաբերմունքը Երեւան փոխադրած է մեր որբանոցի նախորդ լիազօր Միլթըն Պրաունը»:

«Մեր որբանոցը Ֆիզիքական զարգացման թերեւս աննախընթաց դըպրոց մըն է, անհաւատալի ու վաւերական արդիւնքներով:

«Այն տղաքը որ բերանին բաց ֆիզիքական չափերս ու փորձերս կը դիտէին, հիմա գերազանցած են զիս եւ անոնց մարզանքները կատարելէ այնքան հեռու եմ, որքան իրենք էին ինձմէ:

«Մանաւանդ այս ձմեռ, իրենց շարքաշուրթեամբ, բաց ծունկերով եւ ձիւնի լողանքներով բոլորս զարմացուցին: Մեր սկաուտ կողմը սկաուտական գիտելիքներն են, սակայն գարնան

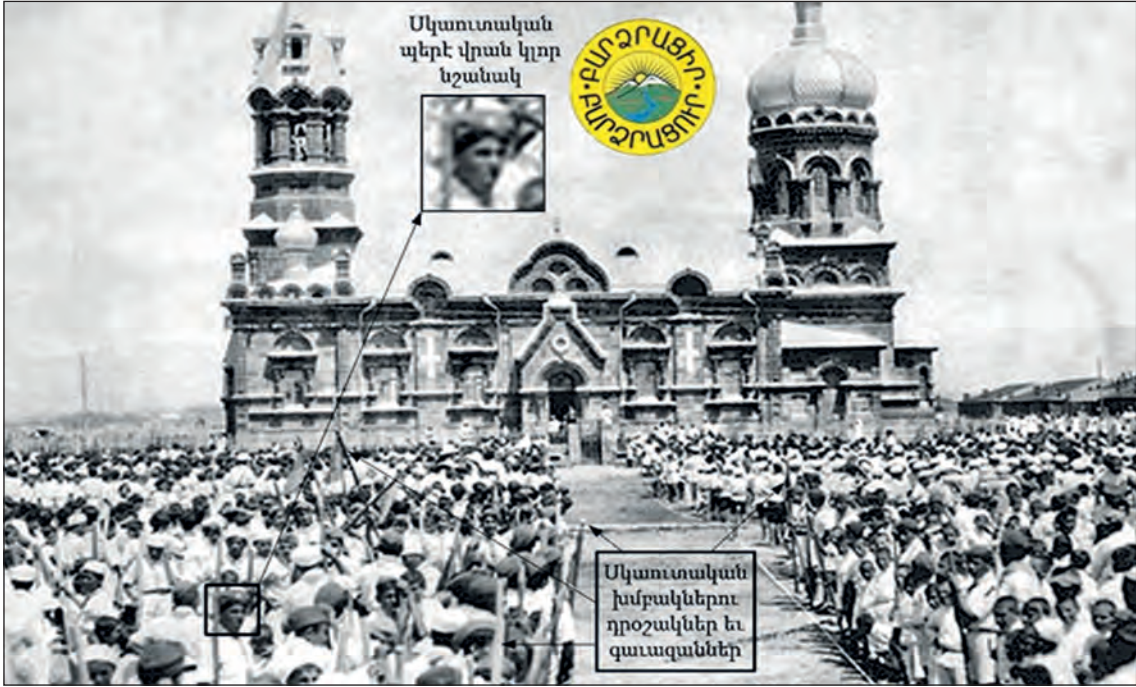
այդ թերին այ մասամբ կը դարմանեմ»:

- Մայիս 1922- ամերիկացի սկաուտապետ Վ.Պ. Էշլի ամերիկեան սկաուտական «Պոյզ Լայֆ» ամսաթերթի Մայիս 1922-ի թիւին մէջ¹⁸ Ամերիկայի սկաուտներուն ուղղուած «Ահաւոր եւ աներեւակայելի պատմութիւն» խորագրեալ գրութեան մը մէջ կը գրէ Ալեքսանդրապոլի հայ որբերուն մասին, որոնք սկաուտ դարձան: Յօդուածը լոյս տեսած է նաեւ թարգմանաբար, «Ամէնէն աւելի սարսափելի սկաուտական արշաւը» խորագիրով, «Հայ Սկաուտ»ի 27 Օգոստոս 1922-ի¹⁹, նաեւ «Հայաստանի Սկաուտները- 4000 հայ սկաուտներ» խորագիրով «Պատրաստ»ի 20 Օգոստոս 1922-ի թիւին մէջ²⁰: Ստորեւ բնագիրէն ուրոյն թարգմանութեամբ կը ներկայացընեմ գայն:

Նախաբանին մէջ կը գրէ. «Ե՞րբ սկաուտ մը ձախ ձեռքով կը բարեւէ- երբ իր աջ ձեռքը կտրուած է ճիւղի մը կողմէ: Ե՞րբ սկաուտ մը պարտաւոր չէ շարքին մէջ ուղիղ կանգնիլ- երբ ստրկութեան մէջ մարմնային վէրքեր ստացած է: Ե՞րբ սկաուտին կ'արտօնուի չժպտիլ- երբ անոր դէմքը, բերանը ալյանդակուած է մտրակի հարուածներէն, վէրքերէն:

«Թշուառ Հայաստանի տղաքը պատրաստ են սկաուտութեան: Կ'ուզէ՞ք օգնել անոնց: Եթէ ցնցոտիներու մէջ տեսնէք պատանիի խլեակ մը, որ կը կաղայ դաժան վերաբերումի պատճառով, կը մօտենայ շեղակի քալուածքով եւ կը փորձէ ժպտիլ իր սպիացած երեսով ու կը բարեւէ ձախ ձեռքով, քանի որ աջ ձեռք չունի, ի՞նչ պիտի ընէք: Ենթադրենք, որ ան մօտեցաւ քեզի եւ ըսաւ «Սկաուտ կ'ուզեմ ըլլալ, կ'օգնե՞ս ինձի»: Իսկ դուն, բարեկամական ժպտով մը շրթունքիդ, որ դաժան մտրակի հարուած երբեք չէ տեսած, ըսիր՝ շատ լաւ ի՞նչ կ'ուզես որ ընեմ եւ ըսաւ. «Հին տարազդ կու տա՞ս»- իսկ եթէ հին տարազ չունիս, ի՞նչ պիտի ընես:

«Մեր երկիրը հայերուն հանդէպ առատաձեռնութեամբ աշխարհը կը զարմացնէ: Հարիւրաւոր որբանոցներ կառուցելով եւ բազմահազար որբեր խնամելով ամերիկեան նուիրատուութեամբ: Այնտեղ շուրջ 60 հազար որբեր կան, որոնց գլխաւոր օժանդակութիւնը Ամերիկայէն կու գայ: Անոնցմէ հազարաւորներ սկաուտական տարիքի են եւ կ'ուզեն սկաուտ ըլլալ եւ պէ՛տք է ըլլան: Գիտէ՞ք, որ այս հայ տղաքը նոյնիսկ խաղալ չեն գիտեր: Որքա՞ն կրնան 300 տղաներ ֆութպոլ խաղալ սորվիլ, միայն մէկ խոզի մորթէ լեցուած «գնդակով»: Ինչո՞ւ

Որբ սկաուտներ 1922-ին, հայկական եկեղեցւոյ վերածուած ռուսական Ս. Արսենիոս (St. Arsenije, 1910-ին կառուցուած) եկեղեցւոյ առջեւ, Կազաչի փոստ:

տասնեակներով գնդակներ չունին- ուրկէ՞ ունենան, երբ նոյնիսկ ճաշը իրենց կը տրուի: Անոնց հագած ցնցոտիները դուրս պիտի ամչնաք հագներու:

«Այս հսկայական գործը կատարող որբախնամները կ'ուզեն սկաուտութեան միջոցով տիպար քաղաքացիներ կազմաւորել: Արդէն քանի մը հարիւր սկաուտներ պատրաստ են: Զեռով մը տարազ ձարած են անոնք: Այս որբ սկաուտները գլխաւորաբար Ալեքսանդրապոլի մէջ են, որոնք կը փաստեն, թէ այս դաժան պատերազմ տեսած որբերուն հետ կարելի չէ մրցիլ իրենց յարգանքով, կարողութիւններով եւ քաջութեամբ, կը գերազանցեն ձեռ [Ամերիկայի] խումբերուն:

«Իւրաքանչիւր սկաուտ [Վահան Զերագի սկաուտները] պարտականութեան վրայ է ամբողջ օրուան ու տարուան ընթացքին: Որբանոցի 80 շէնքերուն իւրաքանչիւրին մուտքին սկաուտ մը կը հսկէ, արգելելու օտարներուն կամ անբաղձալի մարդոց մուտքը: Այդ հսկայ տարածութեամբ որբանոցներուն սահմանները սկաուտներուն պահակութեան՝ հսկողութեան տակն են, որոնք նաեւ կ'արգիլեն որբերուն փախուստը: Սկաուտները ոստիկանութիւն կ'ընեն: Անցեալ տարի, երբ Ալեքսանդրապոլի մէջ հնդկախտ [քոլերա] տարածուեցաւ, այս սկաուտները երկու ամիս խիստ պահակութիւն ըրին շէնքերուն մուտքերուն՝ արգիլելով արտօնութիւն չունեցողներուն մուտքը:

«Անոնք կը փորձեն նմանիլ ամերիկացի սկաուտներուն եւ կրնա՞ն, սակայն գոյքերը ուրկէ՞ պիտի բերեն: Այս տղաքը բուրդէ ծածկոցներէն [պլանքէթ] շինած են իրենց գլխարկներն ու վերարկուները: Իրենց կօշիկները որբանոցի կօշկակարները կը շինեն: Ասիկա՝ մեծ դժուարութիւններու մէջ սկաուտութիւն է:

Պէյտըն Փաուըլի նշած, Չերազի պատրաստած, Կազաչի փոստի Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտին տետրակը: Սկաուտական բուրգ, Ալեքսանդրապոլ, 1922:

«Հայաստանի սկաուտներուն թիւը շուրջ 4000 է: Անոնք ատաղձը ունին յաւելելու հազարաւորներու: Այդ երկիրը սկաուտութեան պէտք ունի եւ այդ պատանիները՝ սկաուտութեան: Այդ երկիրն մէջ աշխատանքէն ու տանջանքէն բացի ոչինչ կայ: Օգնէ՛ք անոնց, որպէսզի սկաուտ դառնան: Այնպէս ինչպէս ձեր ծնողները անոնց կեանքը փրկեցին, դուք ալ անոնց օգնեցէ՛ք, որպէսզի սկաուտ դառնան:

«...Խօսէ՛ խմբապետիդ հետ, որպէսզի խմբովին ծրագրէք թէ ինչպէ՛ս պիտի օգնէք, հիմա՛, անմիջապէ՛ս: Քանի որ սկաուտը բարեկամ է ամէնուն, եւ եղբայր բոլոր սկաուտներուն»:

- 27 Օգոստոս 1922²¹. «Հայ Սկաուտ»ը ամբողջ թիւը կը յատկացնէ Հայաստանի սկաուտական գործունէութեան: Զուգադիպութեամբ մը այս կ'ըլլայ Պոլսոյ մէջ հրատարակուող իր վերջին թիւը, քանի որ Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցող ներքին յեղաշրջումին եւ քեմալական շարժումին յաղթանակին պատճառով, 16 Սեպտեմբեր 1922-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը Թուրքիոյ մէջ Հ.Մ.Ը.Մ.ը պաշտօնապէս լուծուած կը յայտարարէ:

Այս թիւին մէջ յօդուածներու եւ նամակներու ժամանակագրական հարցեր կան, առնուազն երկու նա-

մակ մէկ տարի ուշ տպուած է՝ առանց տարեթիւը նշելու, քանի որ երկար ժամանակի վրայ, առաւելաբար նամակներու եւ նկարներու հաւաքածոյ մըն է: Իսկ հրատարակութեան համարը թիւ 24 պէտք է ըլլայ եւ ոչ՝ 23: Յատկանշական է խմբագրութեան «Երկու խօսք»ը. «Այս թիւը շատոնց մտադրած է ինք հրատարակել, սակայն կարգ մը դժուարութիւններ ուշացուցին զայն:

«Պարունակութիւնը թէեւ շատ վտիտ, սակայն բաւական գաղափար կու տայ Մայր երկրին մէջ կատարուող աշխատանքին մասին: Երեւանի գործունէութեան մասին կարելի չեղաւ որեւէ գրութիւն կամ նկար ունենայ: Վստահ ենք, որ պ. Օննիկ Եազմաճեան օր մը մեզ գեղեցիկ անակնկալով մը պիտի գեկուցէ»:

«Երախտապարտ ենք Ամերիկեան Նպաստամատոյցին, որ իր որբանոցներուն մէջ պարտադրած է սկաուտութիւնը: Սակայն մենք Հայաստանի կառավարութենէն [խորհրդային] շատ բան կը սպասենք, քանի որ համակիր է մեր շարժումին: Լսեցինք, որ պ. [նախագահ Ալեքսանտր] Միասնիկեան իր մէկ պաշտօնագիրին մէջ

«Հայ Սկաուտ»ի 27 Օգոստոս 1922-ին Պոլիս տպուած վերջին թիւը (23, որ վրիպում է, պէտք է ըլլայ 24), ամբողջութեամբ Հայաստանի յատկացուած է: Սկաուտական բուրգ, Ալեքսանդրապոլ, 1922:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի օգտակարութիւնը շեշտելով, անոր մասին տեղեկութիւն ուզած է:

«Մենք միշտ լաւատես ենք ներկայ կառավարութեան մօտ մեր գործին ընդունելութեան մասին, քանի որ շարժումը քաղաքական բնոյթ չունի եւ սկառտական սկզբունքները համամարդկային են:

«Մենք պատրաստ ենք գործելու [չարունակելու] հայրենիքին մէջ»:

Ուրեմն, հաւանական է, որ Օննիկ Եագմաճեան 23 Օգոստոս 1922-էն քանի մը օր առաջ վերադարձած է Պոլիս, սակայն տակաւին հանդիպում չէ ունեցած Կեդրոնական Վարչութեան հետ: Հետեւաբար, Սեպտեմբեր 1922-էն սկսեալ միայն Չերազ կը մնայ Հայաստանի մէջ:

- Օգոստոս 1922. սկառտութեան հիմնադիր Պէյտըն Փառլը «Հայաստանի պոյ-սկառտները» խորագիրով Անգլիա հրատարակող «Տը Սքառլթ» պաշտօնաթերթի Օգոստոս 1922-ի թիւ 744-ին մէջ կը գրէ²². «Նոր իմացայ Հայաստանի սկառտներուն մասին, Ալեքսանդրապոլի մօտ [որբանոցէն] Կազաչի փոստէն: Այնտեղ վեց սկառտական խումբեր կան, իւրաքանչիւրը 40 հոգիէ բաղկացած: Գրեթէ տարի մը առաջ այս տղաքը վայրենի, աղտոտ եւ կէս սովահար խլեակներ էին: Կը նկարագրեն, որ այժմ անոնք ազնիւ, մաքուր, պարկեշտ եւ բարեկիրթ պատանիներ դարձած են եւ հերթաբար իրենց հաստատութեան պահակութիւնը կ'ընեն:

«Անոնք մեծ հետաքրքրութիւն, ունակութիւն ունին կրփամարտի եւ ֆութպոլի հանդէպ եւ երկուքն ալ կը կիրարկեն անգլիական կանոններով: Իւրաքանչիւր սկառտ կը պահէ տետրակ [սկառտին օրագիրը] մը, ուր արձանագրած է իր մասին տեղեկութիւնները, անունը, տարիքը, ծնողաց անունները, ստացած աստիճանները եւ շքանշանները: Հոն կայ «Ոսկեայ էջը» որ ցոյց կու տայ իր յատկանշական լաւ արարքները, նաեւ «Սեւ էջը», ուր կ'արձանագրէ որեւէ վատ արարք:

«Ցանկագրած է իրեն յանձնուած գոյքերը: Օրագիրին մէջ կը գրէ սկառտական գաղափարներ, բարեսիրական արարքներ եւ այլն:

«Հայ սկառտներուն նշանաբանն է «Բարձրացի՛ր-բարձրացուր», որ կը նշանակէ ինքզինքդ կատարելագործէ, ապա օգնէ, որպէսզի ուրիշները բարձրանան:

«Լաւ նշանաբան մը, որուն կրնայ հետեւիլ աշխարհի ոեւէ սկառտ:

«Անոնց համար ծանրագոյն պատիժն է սկառտական գաւազանի գործածութեան արգիլումը որոշ ժամանակի համար:

«Այս մէկը ինծի համար ապացոյց է, որ այս հայ տղաքը իւրացուցած են իսկական սկառտական ոգին, քանի որ ճշմարիտ հպարտութեամբ կը կրեն իրենց սկառտական գաւազանները:

Պէյտըն Փառլը,
Գլխաւոր սկառտապետ»

(Շար. 4)

ԾԱՆՕԹՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1. «Հայ Սկառտ», Բ. տարի թիւ 2, 15 Յունիս 1921, էջ 25:
2. «Story of Near East Relief, 1915-1930: an Interpretation», James L. Barton, New York, Macmillan Company, 1930, էջեր 213 եւ 479:
3. «Հայ Սկառտ», Բ. տարի թիւ 23 [24], 27 Օգոստոս 1922, էջ 370:
4. «Song of America», George Mardikian, Published by McGraw-Hill, 1956, էջեր 2-129 եւ 312:
5. [https://hyw.wikipedia.org/wiki/Գրիգոր Ամիրեան](https://hyw.wikipedia.org/wiki/Գրիգոր_Ամիրեան):
6. Near East Relief, March 12, 1921, vol 3, no 10, Constantinople, printed by H. Matteosian, էջ 4:
7. Նոյնը, 11 Յունիս, 1921, թիւ 23, էջ 1:
8. «Հայ Սկառտ», Բ. տարի թիւ 23 [24], 27 Օգոստոս 1922, էջ 370:
9. Նոյնը, թիւ 7, 1 Սեպտեմբեր 1921, էջ 112:
10. Նոյնը, թիւ 23 [24], 27 Օգոստոս 1922, էջ 375:
11. Նոյնը, թիւ 11, Գեկտեմբեր 1921, էջ 173:
12. «Near East Relief», february 11, 1920, vol.4 No. 6
13. «Հայ Սկառտ», Բ. տարի, թիւ 14, 16 Փետրուար 1922, էջ 221:
14. «Պատրաստ», 5 Մարտ 1922, Բ. տարի, թիւ 10, էջ 42:
15. Նոյնը, 12 Ապրիլ 1922, թիւ 12, էջ 51:
16. «Հայ Սկառտ», Բ. տարի թիւ 23 [24], 27 Օգոստոս 1922, էջ 377:
17. Նոյնը, էջ 371:
18. [https://boyslife.org/wayback/Boys' Life, The Boy Scouts' Magazine](https://boyslife.org/wayback/Boys%20Life), Irving, Texas, Մայիս 1922, էջ 47:
19. «Հայ Սկառտ», Բ. տարի թիւ 23 [24], 27 Օգոստոս 1922, էջ 373:
20. «Պատրաստ», Բ. տարի, թիւ 22, 20 Օգոստոս 1922, էջ 90:
21. «Հայ Սկառտ», Բ. տարի թիւ 23 [24], 27 Օգոստոս 1922:
22. «The Scout», No. 744, August 1922, London

«ՄԱՐՉԻԿ»ԻՆ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

«Մարզիկ»ի բացառիկ թիւի՝ 421-ի լոյս ընծայման առիթով.-

- Եղբ. Աթո Մոսիկեան 100.000 լ.ո.
- Քոյր Վարդուկ Յըռնզլեան 100.000 լ.ո.

- Մի ոմն 100 \$
- «Մարզիկ»ի 40-ամեակին առիթով.- Արա Մելքոնեան 1000 \$

ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԱՌՅԱՆՅ Ա. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ԱՌԱՋԻՆԸ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

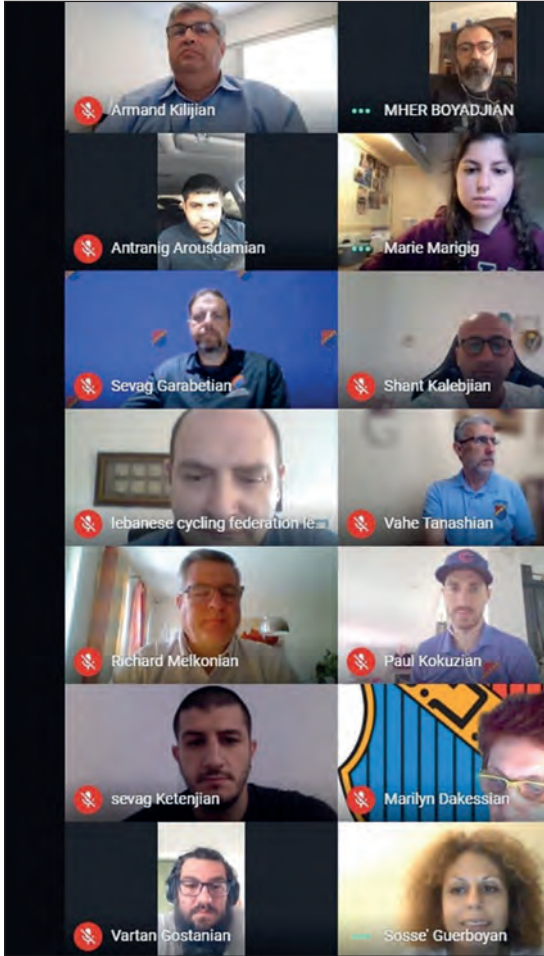
Միութենական փոնացոյցը երկու նոր թուականով հարստացաւ, երբ 8 Մայիս 2021-ին փեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի պատմութեան մարզական առցանց Ա համագումարը. իր փեսակին մէջ առաջինը, որ յարկացունցաւ միութեան մարզական բաժնի ներկայ իրավիճակին եւ սպազայ ծրագիրներուն քննարկման:

Ծանօթ է, որ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական սկաուտական խմբապետական եօրր համագումարներ կատարուած են 1982-էն մինչեւ օրս: Սկաուտական խմբապետական առցանց համագումար մըն ալ կատարուեցաւ անցեալ փարի (փեն «Մարզիկ»», թիւ 418-419, էջ 58-63): Մակայն, ցարդ մարզական որեւէ համագումար չէր կատարուած: Մարզական պատասխանատուներու հանդիպումներ կազմակերպուած էին համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու նախօրեակին, խաղերու նախապատրաստութեան օրակարգով, սակայն համագումար չէր կատարուած, այդ իսկ պատճառով 8 Մայիսը այսուհետեւ պիտի ըլլայ յիշատակելի թուական:

Հ.Մ.Ը.Մ.ական փոնացոյցին երկրորդ նոր թուականը պիտի ըլլայ 22 Յուլիսը, միութեան ռահվիրայ եւ հիմնադիր Շաւարշ Քրիսեանի ծննդեան օրը (22 Յուլիս 1886), որ համագումարին կողմէ միաշայնութեամբ հռչակուեցաւ «Հայ մարզիկի օր», այսուհետեւ ամէն փարի արժանի շուրջով նշուելու համար միութեան շրջաններուն կողմէ, այնպէս ինչպէս Վարդանանցը կը նշուի իբրեւ «Հայ սկաուտի օր»:

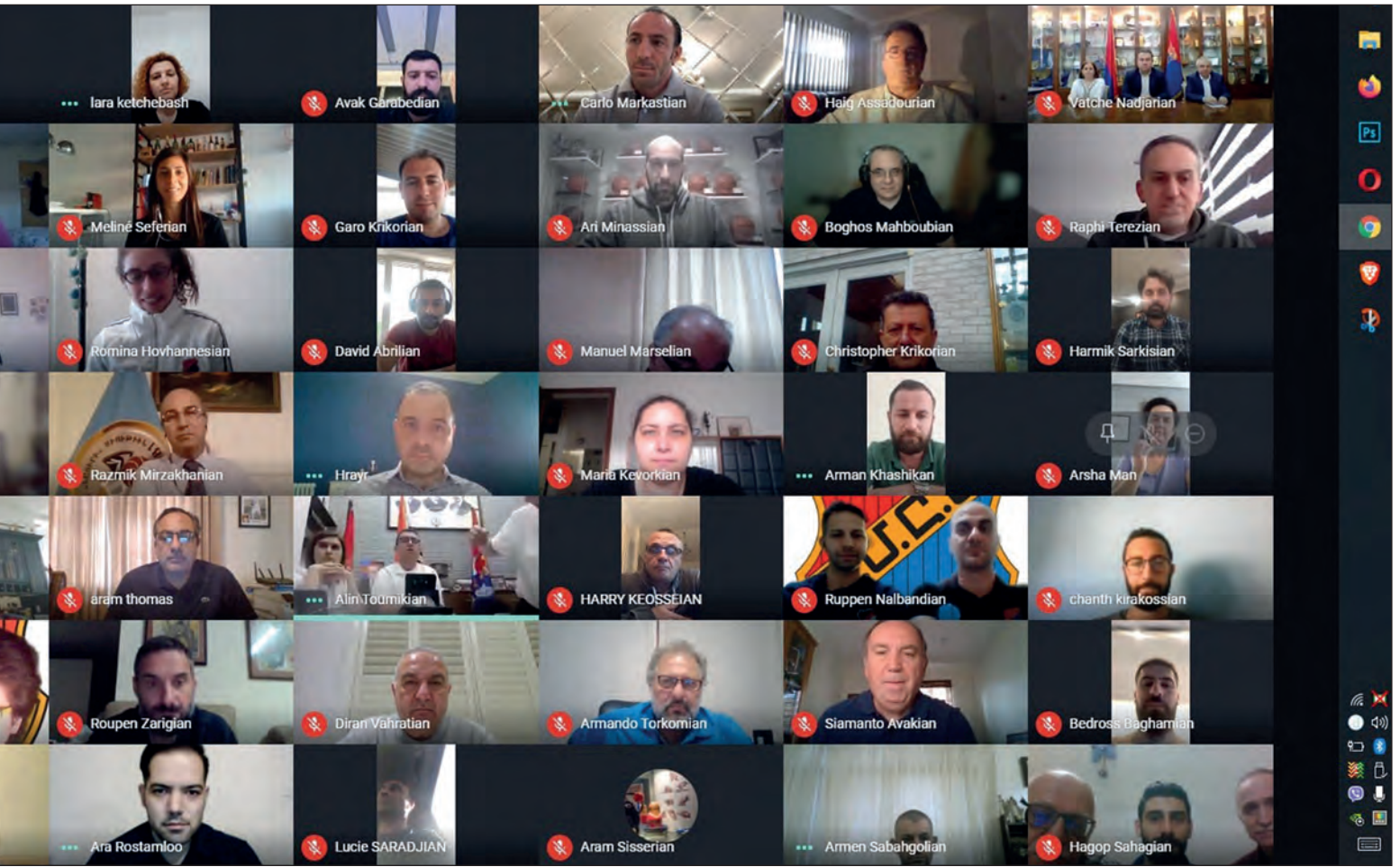
ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ Ա. ԱՌՅԱՆՅ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ
ՕՐԱԿԱՐԳ
Բ. Ինոս - 15 Մայիս 2021

- Բացման խօսք
- Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզական ապրելաթիւնը
- Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական առցանց մարզախաղերու ներկայացում - 2021
- Բացման խօսքերուն մասին - Բնութագրում
- Հ.Մ.Ը.Մ.ի «Հարց» մարզախաղի (տնօրէի)
- Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզական կանոնադրութիւնը
- Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու ներկայացում (Տնօրէի)
- Երկուստեք կանոնադրութիւնը
  - Երկուստեք կանոնադրութիւնը
  - Բարեկամական աշխատանքներ
  - Դատախազութեան օրակարգ
  - Արեւելեան (Երկուստեք մարզախաղի)
    - Մարզիչներու ազատ ընտրութիւնը եւ վերջապէս
    - Մարզիչներու ազատ ընտրութիւնը եւ վերջապէս
    - Դատախազութեան (Մարզախաղի) քննարկում
- Բնութագրում - Խօսքերուն մասին - առաջադրանքներ
- Արտօրայ կանոնադրութեան քննարկում եւ վարկանի խօսքի կարծիքներ
- Կեանքի մասին Կարգադրութիւն խօսք

Շաբաթ, 8 Մայիս 2021-ի երեկոյեան ժամը 5-ին ընթացք առաւ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզական առցանց Ա. համագումարը, նախաձեռնուած իբրեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան եւ կազմակերպութեամբ մարզական յանձնախումբին: Համագումարին իրենց մասնակցութիւնը բերին միութեան 22 շրջաններէն, ինչպէս նաեւ Թեհրանի «Արարատ» եւ «Նախըր» միութիւններէն ներկայացուցիչներ, կազմակերպիչ յանձնախումբի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամներ, հիւրեր, ընդամէնը՝ 94 մասնակիցներ:

ԲԱՑՈՒՄԸ
Համագումարին բացումը կատարուեցաւ Հայաստանի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի քայլերգներուն ունկնդրութեամբ: Բացման խօսքով, համագումարի կազմակերպիչ յանձնախումբին անունով հանդէս եկաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական

Վարչութեան անդամ եղբ. Արմանտ Քիլիճեան: Ան ողջունեց ներկաները եւ նկատել տուաւ, որ մարզական այս համագումարը պարտականութիւնը ունի նախապէս շրջաններու կողմէ ամբողջացուած հարցախոյզներու հիմամբ քննարկելու միութեան մարզական կեանքին ընդհանուր իրավիճակը, դիմագրաւած գլխաւոր դժուարութիւնները եւ ապագայի զարգացման հեռանկարները, յատկապէս համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական 11-րդ մարզախաղերէն տարի մը առաջ:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԱՊԵՏԻՆ ԽՕՍԿԸ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի կեդրոնական Վարչութեան խօսքը արտասանեց ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեան: Ան ըսաւ, որ Հ.Մ.Ը.Մ.ի պատմութեան մէջ իւրայատուկ է այս համագումարը, որովհետեւ առաջին անգամն է, որ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մակարդակի նման հաւաքով մը առիթը կը ստեղծուի մասնագիտա-

կան մօտեցումով քննելու միութեան մարզական թեւը յուզող հարցերն ու դժուարութիւնները: Այս համագումարը նաեւ իւրայատուկ է, որովհետեւ ան տեղի կ'ունենայ առցանց, հակառակ քորոնա համաճարակին ստեղծած դժուար-

րութիւններուն, ինչ որ իր ժխտական ազդեցութիւնը ունեցած է մարզական կեանքին վրայ, Հ.Մ.Ը.Մ.ի մէջ թէ դուրսը:

Շարունակելով, եղբ. Նաճարեան նշեց, թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի պարագային առ-

ցանց գործունեությունների մարտահրավերը միայն ֆիզիքական դաստիարակությունների հետ կապուած չէ, այլ ունի ազգային եւ միութենական անդրադարձներ, որոնց հետեւանքները կրնան կրել յաջորդող սերունդները, եթէ չկարենանք լուծումներ գտնել այդ մարտահրավերներուն:

Ապա, համագումարին աշխատանքներուն յաջողութիւն մաղթելով, եղբայրներեան նկատել տուաւ, որ համագումարը պատգամ մը կը փոխանցէ Հ.Մ.Ը.Ս.ի համակիրներուն եւ ամբողջ աշխարհին, թէ միութեան գաղափարաբանութիւնը եւ գործունեությունները կը պատշաճին ամէն տեսակի դժուարություններուն եւ կրնան տեւաբար աշխատանքի նոր ձեւեր գտնել, որպէսզի Հ.Մ.Ը.Ս. շարունակէ ծառայել եւ իր ազգային գաղափարները տարածել:

Խօսքին աւարտին, Հ.Մ.Ը.Ս.ի Կեդ-

րոնական Վարչութեան ատենապետը հանդէս եկաւ առաջարկով մը՝ հաստատելու «Հայ մարզիկի օր», որպէսզի Հ.Մ.Ը.Ս. այսուհետեւ ամէն տարի յատուկ շուքով նշէ մարզական իր փառքը կերտած սերունդները, յաղթանակները եւ պատուէ անցեալի ու ներկայի փայլուն մարզիկները, որոնք

Հ.Մ.Ը.Ս.Ի ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱՆԻԻԹԸ

Կեդրոնական Վարչութեան խօսքին յաջորդեց միութեան մարզական կեանքին պատմութիւնը ներկայացնող տեսանիւթը, պատրաստուած՝ Կեդրոնական Վարչութեան քարոզչական յանձնախումբին կողմէ:

Տեսանիւթը ընդհանուր ակնարկով մը ծանօթացուց հայ մարզական կեանքին գլխաւոր հանգրուանները՝ նախաեղեռնեան օրերէն մինչեւ Հ.Մ.Ը.Ս.ի ծնունդ, Պոլսոյ եւ անկախ Հայաստանի մէջ մարզական գործունեություններ, ապա՝ սփիւռքեան օրեր, հասնելով մին-

չեւ մեր օրերու իրագործումներ եւ համա-Հ.Մ.Ը.Ս.ական նախաձեռնություններ (դիտել հետեւեալ կապով՝ <https://www.facebook.com/MyHomenetmen/videos/768468460533832>):

ՎԱՍՏԱԿԱՇԱՏ Հ.Մ.Ը.Ս.ԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՂՋՈՅՆԻ ԽՕՍՔԵՐՈՒ ՓՈՒԱՆՑՈՒՄ

Այս առիթով, յատուկ տեսանիւթերով համագումարի մասնակիցներուն իրենց ողջոյնի եւ խրախուսանքի խօսքերը փոխանցեցին միութեան մարզական կեանքին մէջ իրենց յատուկ դրոշմը ձգած վաստակաշատ Հ.Մ.Ը.Ս.ականներ՝ եղբ. Արա Յակոբեան (<https://www.facebook.com/MyHomenetmen/videos/520214158995822>), քոյր Սեվա Թնճուկեան (<https://www.facebook.com/MyHomenetmen/videos/-818511245454446>) եւ եղբ. Հրաչ Սիսեռեան (<https://www.facebook.com/MyHomenetmen/videos/506386240493351>):

Այնուհետեւ, վերջ գտաւ համագումարին պաշտօնական բաժինը, որ ուղղակի սփռուեցաւ Հ.Մ.Ը.Ս.ի դիմատետրի էջով:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Կարճ դադարէ մը ետք, համագումարը իր աշխատանքներուն սկսելով, երկրորդ նիստով քննարկեց միութեան մարզական խումբերու թիւերուն, մարզիկ-մարզիկուհիներու համեմատություն, կիրարկուած մարզաձեւերու

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՅԱԶՈՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒՄՆԻ ՈՒՂԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

(Հ.Մ.Ը.Մ.ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԱՊԵՏ
ԵՂԲ. ՎԱԶԷՆԱՆԻ ՆԱԾԱՐԵԱՆԻ ԽՕՍԲԸ՝ ՄԱՐԶԱԿԱՆ
Ա. ԱՌՅԱՆՅ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԲԱՑՄԱՆ)

Ողջոյն սիրելի եղբայրներ եւ քոյրեր,
Բարի եկաք համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզական Ա. առ-
ցանց համագումար,
52 մասնակից, 24 շրջան՝ 22 եւ Իրանի 2 քոյր միու-
թիւններ՝ «Արարատ» եւ «Նայիրի», 19 երկիր,

Այս համագումարին կը մասնակցին Հ.Մ.Ը.Մ.ի աշ-
խարհատարած կառոյցին մարզական ներկայացուցիչ-
ները՝ քննարկելու եւ արժեւորելու համար Հ.Մ.Ը.Մ.ի մար-
զական թելին ներկայ մտահոգութիւնները, ապագայի
տեսլականը, յաջորդող հանգրուանի աշխատանքները եւ
աշխատելակերպը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի պատմութեան մէջ իւրայատուկ է այս համա-
գումարը, որովհետեւ առաջին անգամն է, որ համա-Հ.Մ.-
Ը.Մ.ական մակարդակի նման հաւաքով մը առիթը կը
ստեղծուի մասնագիտական մօտեցումով քննելու մարզա-
կան թելը յուզող հարցերն ու դժուարութիւնները, դժ դնե-
լու համար ներկայ հանգրուանի մարտահրաւերներուն:

Դուք առիթը պիտի ունենաք ձեր մտահոգութիւնները
հասցնելու միութեան բարձրագոյն մարմինին՝ Կեդրոնա-
կան Վարչութեան եւ ձեր առաջարկները՝ միութեան
բարձրագոյն ժողովին՝ Պատգամաւորական Ժողովին,
ուր միութեան ռազմավարական ուղղութիւնը կը ճշդուի
չորս տարին անգամ մը:

Այս համագումարը իւրայատուկ է նաեւ անոր համար,
որ ան տեղի կ'ունենայ առցանց, հակառակ քորոնա հա-
մաճարակի ստեղծած դժուարութիւններուն, ինչ որ իր
ժխտական ազդեցութիւնը ունեցած է մարզական կեան-
քին վրայ, Հ.Մ.Ը.Մ.ի մէջ թէ դուրսը:

Բայց Հ.Մ.Ը.Մ.ի պարագային առցանց գործունեու-
թեան մարտահրաւերը միայն ֆիզիքական դաստիարա-
կութեան հետ կապուած չէ, այլ՝ ունի ազգային եւ միութե-
նական անդրադարձներ, որոնց հետեւանքները կրնան
կրել յաջորդող սերունդները, եթէ չկարենանք լուծումներ
գտնել այդ մարտահրաւերներուն:

Երբ Հ.Մ.Ը.Մ.ական պատանի մարզիկը ֆիզիքապէս
չի մասնակցիր իր փորձերուն կամ մարզական հաւաքնե-
րուն, ան առիթը կը կորսնցնէ նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ական եւ ազ-
գային իր դաստիարակութիւնը զարգացնելու եւ միութե-
նական կապը ամրապնդելու, բան մը որ ժամանակի ըն-
թացքին կը կատարուի պատանի տարիքին:

Վստահ, որ նման հարցեր հոս քննելով եւ յարմար լու-
ծումներ առաջարկելով՝ Հ.Մ.Ը.Մ. պիտի կարենայ յաջորդ
հանգրուան յաջողապէս թեւակոխել, ինչպէս որ նախորդ
սերունդները կարողացած էին շրջանցել աւելի դժուար
մարտահրաւերներ:

Վստահ, որ ձեր դրական մասնակցութեամբ այս հա-
մագումարը պիտի ունենայ յաջող արարտ եւ պիտի ճշդէ
յաջորդ հանգրուանի մարզական ընթացքը:

Այս համագումարը իրաւունքը ունի քննելու նաեւ շըր-
ջաններու հարցերը եւ առաջարկելու լուծումներ, ինչպէս
նաեւ գտնելու ռազմավարական ուղի: Համագումարը
առիթը պիտի ունենայ քննարկելու միութեան մարզա-
կան կանոնագիրը եւ բարեփոխութիւններ առաջարկելու,
ծրագրելու համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզական ձեռնարկ-
ներ եւ իր լուծումներ տալ մարզական թելը յուզող հար-
ցերու:

Այս համագումարը նաեւ պատգամ մը կը փոխանցէ
Հ.Մ.Ը.Մ.ի համակիրներուն եւ ամբողջ աշխարհին, թէ մի-
ութեան գաղափարաբանութիւնը եւ գործունեութիւնը կը
պատշաճին ամէն տեսակի դժուարութիւններու եւ կրնան
տեսաբար աշխատանքի նոր ձեւեր գտնել, որպէսզի Հ.Մ.-
Ը.Մ. շարունակէ ծառայել եւ իր ազգային գաղափարնե-
րը տարածել:

Իբրեւ մարզական թելի փորձառու պատասխանա-
տուններ, դուք առիթը պիտի ունենաք միութեան յաջորդ
հանգրուանի ուղին պատրաստելու:

Այս համագումարը նաեւ առաջինը ըլլալով իր տեսա-
կին մէջ, կ'առաջարկեմ որ հաստատէ «Հայ մարզիկի
օր»ը, որպէսզի Հ.Մ.Ը.Մ. այսուհետեւ ամէն տարի յատուկ
շուքով նշէ մարզական իր փառքը կերտած սերունդները,
յադրանակները եւ պատուէ անցեալի ու ներկայի փայ-
լուն մարզիկները, որոնք իրենց առաւելագոյնը ներկա-
յացուցած են եւ կը ներկայացնեն միութեան ճամբով հա-
յութեան անունը բարձր պահելու համար:

Յաջողութիւն կը մաղթեմ ձեր աշխատանքներուն եւ
յոյսով եմ, որ ձեր նուիրումով եւ յարատեւ աշխատան-
քով արժանի ձեւով մեր պատանի մարզիկներուն կը փո-
խանցէք միութեան տեսլականը, այնպէս ինչպէս որ
ստացած էք մեզի նախորդող սերունդներէն:

տեսակներուն, սիրողական մարզական կեանքի զարգացման, համա-Հ.Մ.-Ը.Մ.ական եւ համահայկական խաղերու վերաբերող նիւթեր:

Նիստին մասնակիցները արտայայտեցին հետեւեալ մտածումներն ու տեսակէտները:-

- Անյապաղ մշակել միութեան մարզական տարիքային տարբեր խմբաւորումներուն յատուկ դաստիարակչական ծրագիրներ:

- Նոր սերունդը առհասարակ մարզանք եւ մարզախաղեր չի սիրեր, որովհետեւ կապուած է բջիջային հեռաձայններու եւ էլեկտրոնային խաղերու: Առայդ, քննել կարելիութիւնը առցանց խաղերու կազմակերպման:

- Յատուկ աշխատանք տանիլ Հ.Մ.-Ը.Մ.ի շուրջ հայ ընտանիքներ համախմբելու, որպէսզի կարելի ըլլայ անոնց գաւակները ուղղել միութեան մարզական խումբերու անդամակցութեան:

- Խրախուսել մարզական ոգիի ցուցաբերումը մարզական մրցաշարքերու ընթացքին, որպէսզի մրցումներու մասնակցութիւնը չդառնայ լոկ նպատակ, այլ միջոց՝ հայ երիտասարդութեան համախմբման եւ հայեցի առողջ միջնորդարի մէջ կազմաւորման:

- Թափ տալ աշխարհի տարածքին գործող Հ.Մ.-Ը.Մ.ի մարզական ակադեմիաներուն, ուր պիտի պատրաս-

տըւին վաղուան մեր փայլուն մարզիկ-մարզիկուհիները:

- Աւելի յաճախակի կերպով կազմակերպել մարզական սեմինարներ եւ մարզիչներու յատուկ վարժողական ծրագիրներ:

- Սերտել կարելիութիւնը նոր մարզախաղերու որդեգրման եւ կիրարկման՝ առաւելագոյն թիւով երիտասարդութեան համախմբման համար:

- Կտրականապէս մերժել արհեստավարժութեան որդեգրումը միութեան մէջ:

- Հ.Մ.-Ը.Մ. մարզական ակումբ չէ, միութիւնն է, մարզիկներ պարտին իրենց գործօն մասնակցութիւնը բերել միութեանական կեանքին եւ առօրեային:

- Համա-Հ.Մ.-Ը.Մ.ական մարզախաղերուն կարելիութիւն ստեղծել, որպէսզի փոքրաթիւ շրջաններ ի հարկին խաղերուն մասնակցին միացեալ (երկու շրջան միասնաբար) խումբերով:

Այսպէս, երկու ժամուան քննարկումներէ ետք, համագումարին առջին օրուան աշխատանքները վերջ գտան երեկոյեան ժամը 8-ին:

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐՈՒԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Շաբաթ մը ետք, 15 Մայիսի երեկոյեան ժամը 5-ին, առցանց համագումարը իր աշխատանքները շարունակեց օրակարգի մնացեալ կէտերով:

Նիստին սկիզբը, Հ.Մ.-Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Արմանտօ Թորգոմեան համագումարի մասնակիցներէն խնդրեց վայրկեան մը լուրթեամբ յարգել յիշատակը Հ.Մ.-Ը.Մ.էն յաւատ քաժնուած բոլոր քոյրերուն եւ եղբայրներուն: Ան յատկապէս ոգեկոչեց Հ.Մ.-Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան նախկին ատենապետ եղբ. Գառնիկ Մկրտիչեանի, Արցախեան վերջին պատերազմին նահատակուած եղբայրներու եւ քորոնայի համաճարակին զոհ գացած Հ.Մ.-Ը.Մ.ականներու յիշատակը:

Այնուհետեւ, եղբ. Թորգոմեան հանդէս եկաւ միութեան մարզական առաքելութիւնը ներկայացնող ելոյթով մը, հարց տալով, թէ ի՞նչ ըսել է Հ.Մ.-Ը.Մ.ական ըլլալ: Ան ըսաւ, որ Հ.Մ.-Ը.Մ.ի համար մարզախաղերը միջոց են եւ ոչ՝ նպատակ, որովհետեւ Հ.Մ.-Ը.Մ. սովորական մար-

զական ակումբ մը չէ, ուր մարզիկներ յաճախեն, մրցումներ կատարեն, յաղթեն ու պարտուին, «Հ.Մ.Ը.Մ. հայապահպանման աշխատանքին լծուած եւ մեր ընդհանրական նպատակներուն իրականացման ծառայող մարմնակրթական միութիւն մըն է, իր իւրայատուկ նկարագրով, գործելաձեւով եւ ոգիով», շեշտեց ան:

Շարունակելով, եղբ. Թորգոմեան նկատել տուաւ, որ Հ.Մ.Ը.Մ.ական ըլլալը հպարտութիւն է, պատկանելիութեան զգացում եւ ազգային ինքնութիւն է: Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկը իր դաստիարակութեամբ, վարք ու բարքով եւ կենցաղով տարբեր է այլ մարզիկներէ, որովհետեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ը տարբեր է այլ միութիւններէ: Ան ազգային մեր նպատակներուն կենսագործման նուիրուած միութիւն է, որ ունի աւելի քան 100 տարուան ավանդութիւններ, արժէքներ եւ սկզբունքներ:

**ԱՌՅԱՆՑ
ՄԱՐԶԱԽԱՂԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹԱՅՈՒՄ**

Իբրեւ հիմնական նորութիւն, մարզական յանձնախումբի անդամ եղբ. Սեակ Կարապետեան (Արեւմտեան Մ. Նահանգներ) համագումարի մասնակիցներուն ծանօթացուց այս աշնան տեղի ունենալիք Հ.Մ.Ը.Մ.ի առցանց մարզախաղերը, որոնք պիտի կատարուին տարիքային հինգ խումբաւորումներով եւ հինգ մարզա-

խաղերով.- պասքեթպոլ, ֆութպոլ, լող, ատլետիկա եւ ճատրակ:

Եղբ. Սեակի ծանօթացման առ ի լրացում, մարզական յանձնախումբի այլ անդամներ՝ քոյր Մարիա Գէորգեան-Էմմիեան (Լիբանան), եղբայրներ Ռազմիկ Նալպանտեան (Հարաւային Ամերիկա) եւ Արամ Սիսեռեան (Ֆրանսա) ներկայացուցին առցանց խաղերու կազմակերպման թեքնիք մանրամասնութիւնները:

**ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ
ՄԱՐԶԱԽԱՂԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹԱՅՈՒՄ**

Յաջորդեց համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու ծանօթացման օրակարգը, ուր հանդէս եկան Հայաստանէն քոյր Սանտրա Վարդանեան, եղբ. Մհեր Պոյաճեան եւ մարզական յանձնախումբի անդամներ: Անոնք նախ պարզեցին համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզա-

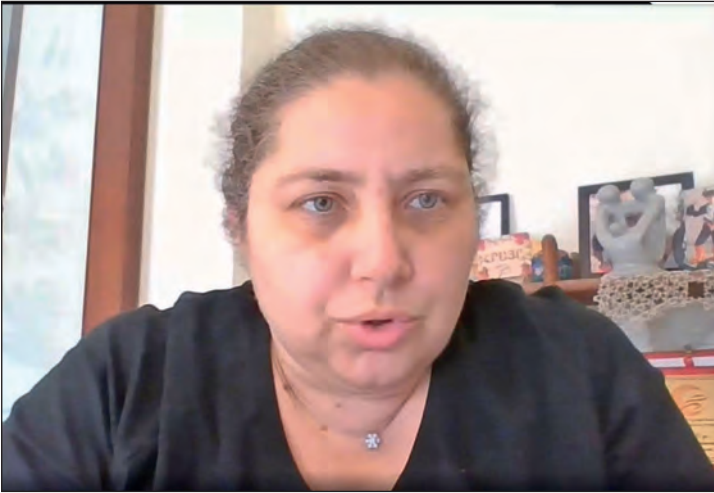
խաղերու կանոնագիրը, ապա խօսեցան յառաջիկայ տարի նախատեսուած 11-րդ մարզախաղերու նախապատրաստական աշխատանքներուն, դաստիարակական (ազգային, կրօնական, պատմական) եւ բարեսիրական ծրագիրներուն մասին:

Այս օրակարգով ցուցադրուեցաւ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու 40 տարիները ծանօթացնող տեսանիւթը, պատրաստուած՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան քարոզչական յանձնախումբին կողմէ (ղիտել հետեւեալ կապով՝ <https://www.facebook.com/MyHomenetmen/videos/137251795100829>):

**«ՀՐԱՇՔ» ՄԱՐԶԱԽԱՂԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹԱՅՈՒՄ**

Օրակարգի այլ կէտ հանդիսացան 2017-ին Արեւմտեան Մ. Նահանգներու մէջ սկսած «Հրաշք» մարզախաղերը, որոնք կը կազմակերպուին յատուկ խնամքի կարօտ մանուկներու համար: Մարզախաղերու մասին ցուցադրուեցաւ տեսանիւթ մը, որուն լրջին տակ քննարկուեցաւ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական յառաջիկայ մարզախաղերուն առնչութիւն, նման մարզախաղեր 2022-ի ամրան Հայաստանի մէջ կազմակերպելու կարելիութիւնը (ղիտել հետեւեալ կապով՝

<https://www.facebook.com/MyHomenetmen/videos/336247921256193>:
ԱՅՍՈՒՀԵՏԵՒ 22 ՅՈՒՆԻՍԸ
«ՀԱՅ ՄԱՐԶԻԿԻ ՕՐ»
 Առաջարկներու բաժինով, Հ.Մ.-Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան մարզական քառանդամ մարմինի անդամ եղբ. Տիրան Վահրատեան ներկայացուց

22 Յուլիսը՝ միութեան ռահվիրայ եւ հիմնադիր Շաւարշ Քրիսեանի ծննդեան օրը «Հայ մարզիկի օր» հռչակելու առաջարկը, որպէսզի այսուհետեւ ամէն տարի այդ թուականին Հ.Մ.-Ը.Մ.ի մեծ ընտանիքը յիշէ եւ պատուէ անցեալի ու ներկայի իր բոլոր մարզիկ-մարզիկուհիները, որոնք պատուաբեր յաջողութիւններով միութեան ճամբով հայութեան անունը բարձր կը պահեն ամէնուրեք: Առաջարկը ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ եւ իր արժանի տեղը գտաւ միութեան տօնակատարութիւններու տօնացոյցին մէջ:

«Հայ մարզիկի օր»-ու օրը ոգեկոչման ծրագիր մը եւ անոր գործադրութիւնը վստահեցաւ շրջաններու պատասխանատու մարմիններուն (Ուղեցոյցը տեսնել առանձին, էջ 41):

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵԶՐԱՓՈՒԿ ԽՕՍԲԸ
 Համագումարի աւարտին, Հ.Մ.-Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեան փակման խօսքով շնորհակալութիւն յայտնեց մասնակից բոլոր շրջաններուն, ներկայացուցիչներուն, համագումարը իրականացուցած մարզական, քարոզչական, թեքնիք յանձնախումբերուն եւ շեշտեց, որ միութեան պատմութեան մարզական առաջին համագումարը մեկնակէտը կը հանդիսանայ Հ.Մ.-Ը.Մ.ի մարզական աշխատանքներու վերակազմակերպման, մարզիկներու եւ մարզիչներու յատուկ դաստիարակչական ծրագիրներու մշակման, ինչպէս նաեւ համա-Հ.Մ.-Ը.Մ.ի մարզախաղերու յաւելեալ զարգացման:

Աւարտին, համա-Հ.Մ.-Ը.Մ.ի մարզական առցանց Ա. համագումարը վերջ գտաւ «Յառաջ նահատակ» քայլերդի խմբերգումով:

«ՀԱՅ ՄԱՐԶԻԿԻ ՕՐ»Ը

Տե 15 Մայիս 2021-ին գումարում ձևավորված մարզական առցանց Ա. համագումարը 22 Յուլիսը հռչակեց «Հայ մարզիկի օր», առ այդ Հ.Մ.Ը.Մ.ի շրջաններում ուշադրության կը յանձնուին հեղինակները։

ա) Այսուհետև 22 Յուլիսը միութենական մեր օրացոյցներուն եւ փարեկան ծրագիրներուն մէջ նկատի ունենալ իբրեւ «Հայ մարզիկի օր», այնպէս ինչպէս Վարդանանցը նկատի ունինք իբրեւ «Հայ սկաուտի օր»։

բ) 22 Յուլիսին, կամ անոր նախորդող եւ յաջորդող օրերուն, հրապարակային հանդիսութիւններով եւ քարոզչական նախաձեռնութիւններով պարզաճ կերպով նշել «Հայ մարզիկի օր»ը, այս առթիւ լուսարձակի փակ առնելով շրջանին վերջին փարիներու մարզական յաջողութիւնները, փայլուն արդիւնքներ արձանագրած խումբերը, մարզիկներն ու մարզիկուհիները։

գ) «Հայ մարզիկի օր»ուան առիթով գնահատել եւ պատուել վաստակաշատ Հ.Մ.Ը.Մ.ական եղբայրներ եւ քոյրեր, որոնք իբրեւ մարզիկ, մարզիչ, իրաւարար կամ մարզական պատասխանատու կարեւոր դեր ունեցած են իրենց շրջանի եւ երկրի մարզական կեանքի զարգացման մէջ։

դ) Գնահատել եւ պատուել անցնող փարեշրջանին «Մարզական լուսագոյն ոգին ցուցաբերած», «Մարզական կեանքի լուսագոյն յառաջդիմութիւնը արձանագրած» եւ «Մարզական առաւելագոյն մրցանակները շահած» մարզիկները, խումբերը եւ մասնաճիւղերը։

ե) Հրապարակային հանդիսութիւններու առընթեր, «Հայ մարզիկի օր»ուան առիթով կազմակերպել շրջանի մարզիկներու, մարզիչներու, իրաւարարներու եւ մարզական պատասխանատուներու ներքին սեմինարներ եւ հանդիպում-գրոյցներ, ուր արծարծուին Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզական

արժէքները եւ զանոնք պահպանելու եւ հարստացնելու մերօրեայ միջոցները։

զ) «Հայ մարզիկի օր»ուան առիթով կազմակերպել մեզմէ յաւել տեղացած վաստակաշատ մարզիկ-մարզիկուհիներու յիշատակին յուշ-երեկոներ եւ կամ մարզական մրցաշարքեր, այս առթիւ յարուկ յիշատակութեան արժանացնելով միութեան հիմնադիր, հայ մարզական առաջին քերթի սրեղծիչ Շաւարշ Քրիսեանը, որուն ծննդեան քուսկանն է 22 Յուլիսը։ Քրիսեան ծնած է 1886-ին եւ 2021-ը կը զուգարիպի ծննդեան 135-ամեակին։

է) «Հայ մարզիկի օր»ուան առիթով կազմակերպել ընկերային երեկոներ եւ ճաշկերոյթ-պարահանդէսներ, որոնց հասոյթը յարկացնել շրջանի մարզական խումբերու կարիքներուն։

ը) «Հայ մարզիկի օր»ը յարուկ կերպով նշել մեր կրպտեր մարզիկներուն համար, փոքր փարիքէն անոնց փոխանցելով օրուան կարեւորութիւնը եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկի փաստաբանեային նշանակութիւնը։ Այս աշխատանքին հրաւիրել վերերան մարզիկ-մարզիկուհիներ, որոնք կրնան այցելել կրպտերներու խումբեր եւ իրենց փորձառութիւններն ու յուշերը փոխանցել անոնց։

Բնականաբար, վերոյիշեալ նախաձեռնութիւններէն անկախ, շրջաններ կրնան դիմել նաեւ այլ նախաձեռնութիւններու, որոնք «Հայ մարզիկի օր»ը աւելիով կ'արժեւորեն եւ փարւէ փարի զայն կը վերածեն մարզական շրջանակներու կողմէ սպասուած եւ գնահատուած փոնի։

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Կեսանքը կը շարունակուի: Պիտի շարունակուի, որքան ալ դժուարութիւններ խոչընդոտ հանդիսանան միութենական բնականոն գործունէութիւն ունենալու, քով-քովի գալու, Հ.Մ.Ը.Մ.ով եւ հայութեամբ սպրեւու:

Ի վերջոյ, ամէն դժուարութիւն ունի իր լուծումը, ամէն խոչընդոտը յաղթահարման իր ճեւր: Առցանց գործունէութիւնը շեռնաբու միջոցներէն մէկն է, որ կը լուծէ ժամանակի հարցեր, կը մօտեցնէ հեռաւորութիւններ եւ ելեկարոնային կապով աշխարհը կը կապէ իրարու:

Իսկ եթէ աշխարհը կ'օգտուի այդ դիւրութենէն, ինչո՞ւ Հ.Մ.Ը.Մ.ը չօգտուի անկէ: Եւ ահա, արեւնապետներու առցանց հանդիպումներէն (Ապրիլ 2020), համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական սկաուտական խմբապետական համագումարէն (Յունիս 2020), համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզական առցանց Ա. համագումարէն (Մայիս 2021) եւ սկաուտական «Արարարեան» կարգի առցանց դասընթացքի մեկնարկէն ետք (Մայիս 2021), 26 եւ 27 Յունիս 2021-ին փեղի ունեցաւ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Ա. առցանց բանակումը՝ Pan Homenetmen Online Jamboree-ն (PHOJ):

Իր փեսակին մէջ եզակի եւ իւրայայտուկ այս բանակումին մասնակցեցան միութեան 25 շրջաններէ եւ Թեհրանի Հայ Մշակութային «Արարար» կազմակերպութենէն աւելի քան 1000 սկաուտներ (13 փարեկանէն վեր), որոնք համելին օգտակարին միացուցած 24 անմոռանալի ժամեր անցուցին իրենց կողքին չեղող, բայց իրենց հետ եղող սկաուտներու, հիւրերու, զրուցավարներու եւ մասնագէտ դասախոսակներու հետ:

ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ Ա. ԱՌՑԱՆՑ ԲԱՆԱԿՈՒՄԸ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԵՒ ՆՈՐԱՐԱՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՈՐ ՃԻԳ ՄԸ

ԱՌՑԱՆՑ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻՆ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Միասնութիւն՝ կայուն ապագայի մը համար» բնաբանով համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Ա. առցանց բանակումին նախապատրաստական աշխատանքները ընթացք առին ամիսներ առաջ, ընկերային ցանցերու վրայ ծաւալած տեղեկատուական-քարոզչական լայն արշաւով: Այս նպատակին համար պատրաստուեցան բազմալեզու տեսանիւթեր, որոնք կը բացատրէին, թէ ի՞նչ է առցանց բանակումը, ի՞նչպէս կարելի է մասնակցիլ անհատաբար եւ ինչո՞վ կարելի է մասնակցիլ հաւաքաբար, շրջան առ շրջան:

Միաժամանակ, դիմատետրի եւ ինս-

թակրամի էջերով ներկայացուեցան բանակումին ներկայ գտնուող զրուցավարները եւ հիւր մասնագէտները, որոնց հետ սկաուտներ պիտի անցընէին իրենց ժամանակին կարեւոր մէկ մասը:

Այս առիթով, իւրաքանչիւր մասնակից ստացաւ գաղտնաբաւ մը, որպէսզի բանակումի 24 ժամերուն կարենայ մուտք գործել այս նպատակին համար ստեղծուած ելեկտրոնային հարթակը՝ phoj.homenetmen.org: Շրջանները, իրենց կարգին, պարտաւորուեցան պատրաստել իրենց երկիրները ծանօթացնող տեսերիզներ, նաեւ խարուկահանդէսի յայտագիր մը՝ բանակումի

առցանց պատկերասփիւռի կայանէն սփռուելու համար: Կազմակերպչներու առաջարկով, շնորհալի սկաուտներ պատրաստեցին իրենց ձիրքերը (երգ, պար, նուագ, ասմունք, մարզանք, խոհարարական կարողութիւններ) ներկայացնող տեսանիւթեր, դարձեալ պատկերասփիւռի կայանէն ցուցադրուելու համար:

ԱՌՅԱՆՑ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Առցանց բանակումին պաշտօնական բացումը տեղի ունեցավ Շաբաթ, 26 Յունիսի երեկոյեան ժամը 5-ին (Պէջրութի ժամանակացոյցով): Բանակումը ներկայացուցին եւ մասնակիցները ողջունեցին կազմակերպիչ յանձնախումբի անդամ քոյրեր Ալիք Տէր Պետրոսեան-Մելքոնեան (Լիբանան) եւ Սարին Քէօսեան (Պանատա): Ապա, կարճ տեսանիւթերով հնչեցին Հայաստանի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի քայերգները:

Այնուհետեւ, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անունով, առցանց բանակումի մասնակիցներուն իր պատգամը ուղղեց ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեան:

Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետը իր խօսքին մէջ նշեց, որ աշխարհի դժուարին պայմաններուն մէջ կազմակերպուած առցանց այս բանակումը կ'արտացոլացնէ Հ.Մ.Ը.Մ.ական սկստութի կամքը եւ դաստիարակութիւնը: Ան ցոյց կու

տայ նաեւ, թէ ի՞նչպէս կը պատրաստուին վաղուան ղեկավարները:

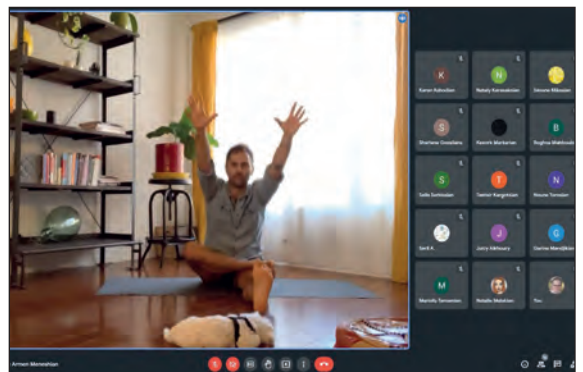
Շարունակելով, եղբ. Նաճարեան հաստատեց. «Ընդհանրապէս այսքան թիւով սկստութիւններ առիթը կ'ունենան հաւաքուելու չորս տարին անգամ մը՝ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական բանակումներուն, բայց քորոնայի ստեղծած կաշկանդումներուն պատճառով, որոշուեցաւ առցանց ստեղծել այս պատեհութիւնը, յուսալով որ 2023-ին Ֆիզիքապէս կարելի կ'ըլլայ յաջողցնել Ֆիզիքական բանակումը»:

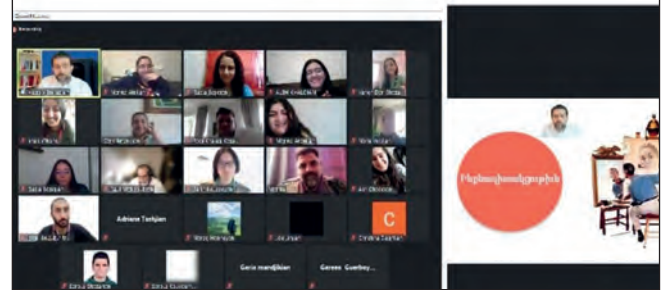
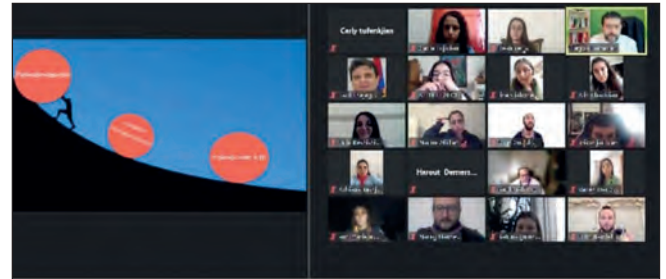
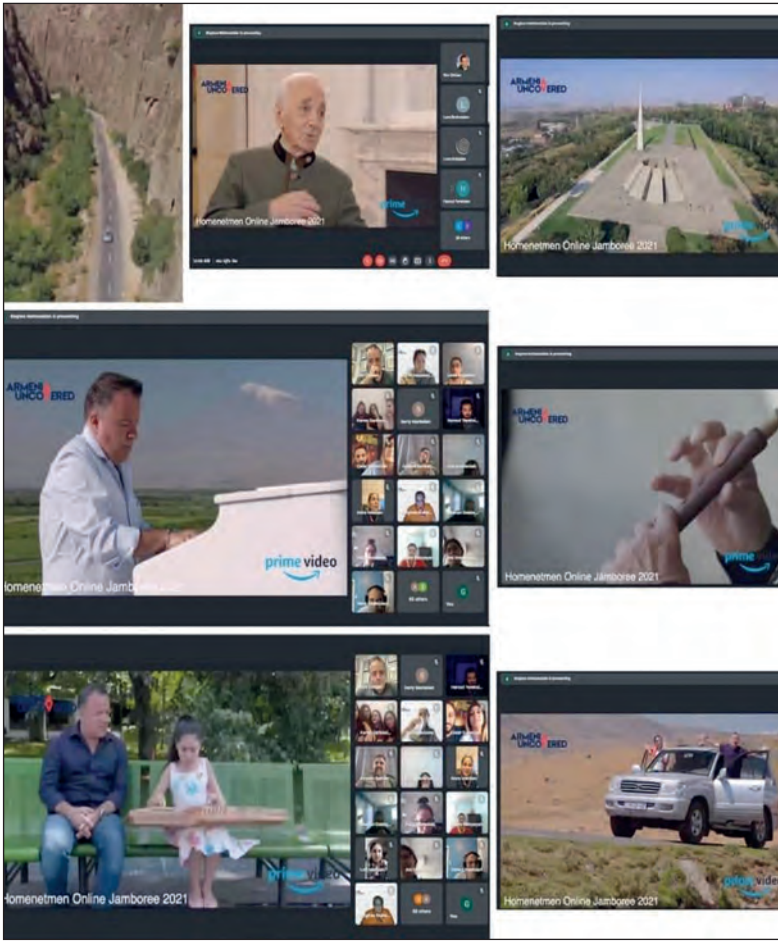
Ապա, եղբ. Նաճարեան աւելցուց. «Յուսամ այս աշխատանքը ձեզի նոր եռանդ եւ ոգի կը փոխանցէ Հ.Մ.Ը.Մ.ական աշխատանքներու միջոցով

ծառայելու մեր ազգին ու հայրենիքին: Յուսամ նաեւ հոս ձեռք ձգած ձեր փորձառութիւնը կը տարածէք ձեր շրջանէն ներս եւ աղ ու հացի նման կը բաժնեկցիք ձեր քոյրերուն եւ եղբայրներուն հետ»:

Սկստութեան դերին եւ առաքելութեան մասին խօսելով, եղբ. Նաճարեան ըսաւ. «Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկստութիւնը, ինչպէս միշտ, կը շարունակէ մղիչ ուժը եւ տիպար օրինակը ըլլալ այս միութեան, եւ ես կը հաւատամ, որ դուք առիթը պիտի ունենաք դուք ձեզի զարգացնելու աստիճան մը եւս եւ աւելի գործօն անդամ դառնաք ազգային-հաւաքական մեր կեանքին մէջ»:

Աւարտին, եղբ. Նաճարեան շնորհակալութիւն յայտնեց առցանց բանակումի

մի կազմակերպիչ մարմնին, շրջաններում էջը գործող սկաուտական, վարչական եւ խմբապետական կազմերուն, որոնք ամէն ճիգ ի գործ դրին այս աշխատանքը յիշատակելի դարձնելու համար:

Եղբ. Նաճարեանի պատգամէն ետք, առցանց բանակումին աշխատանքները ընթացք առին մեծ խանդավառութեամբ:

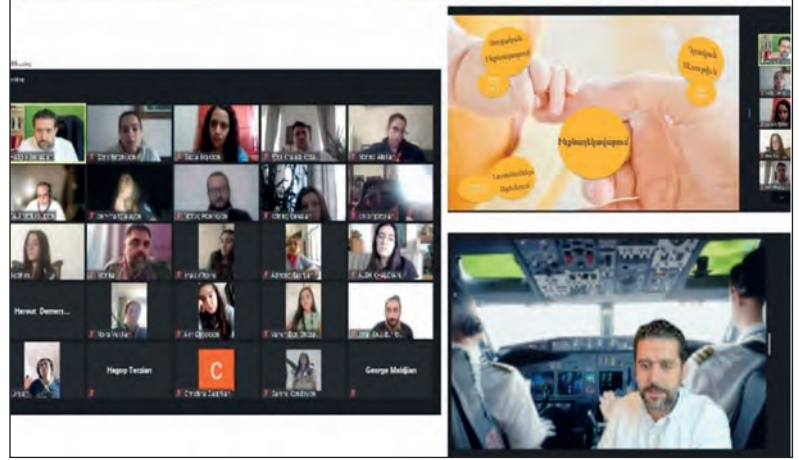
ԱՌՑԱՆՑ ԲԱՆԱԿԱՎԱՅՐԸ ԵՒ ԱՇՈՍԱՆՔԻ ԵՂԱՆԱԿԸ

Առցանց բանակումին բոլոր աշխատանքները կատարուեցան phoj.homenetmen.org երեկտրոնային բանակավայրին մէջ, ուր գաղտնաբառով մուտք գործող սկաուտներ իրենց դիմաց կը գտնէին եօթը ենթաբաժիններ.- «Սկա-

ուտական խաղեր», «Առողջապահութիւն», «Ղեկավարութիւն», «Կայուն զարգացման նպատակներ», «Հայաստանի շրջապատը», «Զրոյց» եւ «Հայկական խոհանոց» անուններով: Որեւէ ենթաբաժին այցելելով սկաուտներ կը տեսնէին տուեալ մասնագէտին կամ մասնագէտներուն հետ «հանդիպումի» ժամեր: Կը բաւէր, որ անոնք հաստատէին որեւէ ժամ եւ այդ ժամէն 10 վայրկեան առաջ անոնք ե-նամակով կը ստանային որոշ կապ՝ «ներկայ գտնուելու» իրենց ճշդած հանդիպումին: Երկիրներու ժամերու տարբերութիւնները նկատի ունենալով, կարգ մը մասնագէտներ «բանակող» սկաուտներու հետ կը հանդիպէին քանի մը անգամ, տարբեր ժամերու տարբեր երկիրներու սկաուտներու լսելի դառնալու համար:

Այս բոլոր աշխատանքը կը ղեկավարէր եւ կը համակարգուէր Հ.Մ.Ը.Մ-ի Կեդրոնական Վարչութեան IT-ի յանձնախումբին կողմէ, որ ամիսներու տըք-

նաճան աշխատանք է տեղ յաջողութեամբ գլուխ կը հանէր այս հսկայ գործը, տարբեր ժամերու, երբեմն նոյն ժամունքանի մը ենթաբաժինի գործունէութիւնը: Յատուկ խմբակ մը 24 ժամ պատրաստ էր ընդառաջելու թեքնիք դժուարութիւններ ունեցողներու դիմումներուն, անմիջապէս հարցերը լուծելու եւ 1000-է աւելի սկաուտներու «բանակավայր» ելքն ու մուտքը դիւրացնելու համար:

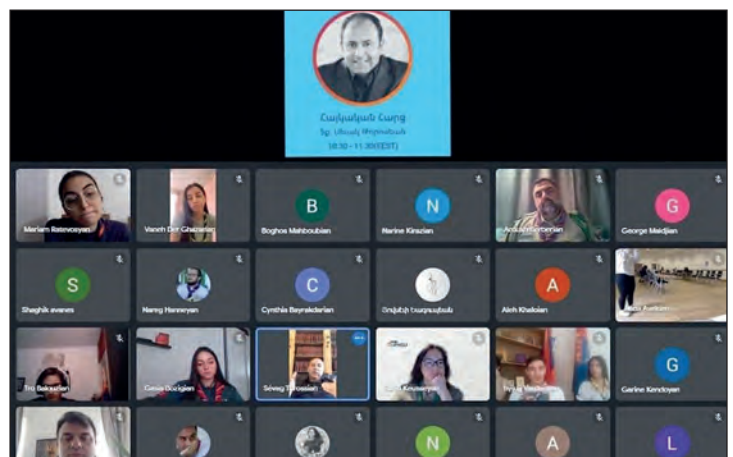
ԵՆԹԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ ՀԻՒՐ ՄԱՄՆԱԳԷՏՆԵՐԸ
Առցանց բանակումին եօթը ենթաբաժինները վարեցին հետեւեալ մասնագէտները՝ իրենց համապատասխան նիւթերով:-

- Հայաստանի շրջապտոյտ- Հանրաժանօթ հաղորդավար Գեւ Օրդեան (Անգլիա):
- Հայկական իրոնանոց- Ճաշարանատէր, խոհարար Ալին Գամաթեան (Լիբանան):

- Առողջապահութիւն- «30 վայրկեան մարզանք» Նայիրի Սիսեռեանի հետ (Ֆրանսա), ետևա՝ Արմէն Մէնէճեանի հետ (Արեւմտեան Մ. Նահանգներ):
- Կայուն զարգացման նպատակներ- «Մանօթանալ կայուն զարգացման նպատակներուն»՝ Թալին Մարգարեան (Արեւելեան Մ. Նահանգներ), «Կայուն

- զարգացման նպատակները սկաուտութեան մէջ»՝ Նարեկ Հաննէեան (Հայաստան), «Կայուն զարգացման նպատակներ»՝ Գէորգ Յակոբեան (Վիեննա):
- Սկաուտական խաղեր- Charades, Drawasaurus, GeoGuesr, Kahoot, Անուանէ՛ ակումբը, Ի՞նչ է երգը, Scavenger Hunt:

● Ղեկավարութիւն- «Հաղորդակցութեան հմտութիւններ», «Զգացական բանականութիւն» եւ «Ղեկավարութեան զարգացում»՝ Յակոբ Էմրազեան (Քուէյթ), «Գեւ Օրգեանի յաղողութեան բանալին»՝ Գեւ Օրգեան (Անգլիա):

● Զրոյց- «Հայկական հարց»՝ իրաւաբան Սեւակ Թորոսեան (Ֆրանսա), «Սփիւռքի մարտահրաւէրները եւ հնարաւորութիւնները»՝ Թատերագիր, դերասան Վահէ Պէրպէրեան (Արեւմտեան Մ. Նահանգներ):

Հ.Մ.Ը.Մ. TV-ն

Եօթը ենթաբաժիններու առընթեր, համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Ա. առցանց բանակումը ունեցաւ իրեն յատուկ պատկերասփիւռի կայանը՝ Հ.Մ.Ը.Մ. TV-ն, որ երկուքական անգամ ներկայացուց շրջաններու եւ մասնակիցներու պատրաստած տեսանիւթերը (շրջաններու ծանօթացում, խարոկահանդէսներ, սկսուածներու ձեռքեր եւ այլն): Իւրաքանչիւր անգամուն նկատի առնուեցաւ

աշխարհագրական տարածքի մը յարմար ժամ (Միջին Արեւելք-Եւրոպա միասին, Արեւմտեան, Արեւելեան եւ Հարաւային Ամերիկաներ առանձին):

Հ.Մ.Ը.Մ. TV-ն ունեցաւ իր հիւրերը՝ Աւստրալիոյ Նիւ Սաութ Ուէյլզ նահանգի վարչապետ Կլաւտիա Պէրէճիքեանը, Ֆիլմարտագրիչ Սեւ Օհանեանը (Արեւմտեան Մ. Նահանգներ), մանկաբոյժ տղթ. Ալին Պաղտասարեանը (Արեւելեան Մ. Նահանգներ), Գեղարդ Մ. Վրդ-Քիւսպէքեանը (Գանատա) եւ «Միասին» ոչ-կառավարական կազմակերպութեան հիմնադիր Մարիա Սարգիսեանը (Հայաստան):

ԱՌՑԱՆՑ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՓԱԿՈՒՄԸ

24 ժամուան անընդմէջ գործունէութիւնէ ետք, համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Ա. առցանց բանակումը աւարտին հասաւ Կիրակի, 27 Յունիսի երեկոյեան ժամը 5-ին: Փակման ներկայ գտնուեցան բանակումին մասնակից սկսուածները, որոնց

չնորհակալութեան եւ զնահատանքի խօսք արտասանեց Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Ֆէտի-Խաթակ Գազանճեան: Եղբ. Գազանճեան զրուատեց առցանց բանակումին յաղողութեան համար աշխատած չորս յանձնախումբերու (Ելեկտրոնային հարթակի ձեւաւորումներու՝ տիգայի, ընկերային ցանցերու, թեքնիք աշխատանքներու, հարցազրոյցներու կազմակերպման) 37 կամաւորները:

Եղբ. Գազանճեան յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ բանակումին յաղողութեան իրենց ներդրումը բերած հիւրերուն եւ մասնագէտներուն, որոնք 24 ժամ շարունակ կարողացան Հայ Դատը, հայ մշակոյթը, Հայաստան աշխարհը եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ական արժեքները ծանօթացնել սկսուածներուն:

Առցանց բանակումը վերջ գտաւ երկու տարի ետք՝ 2023-ին, Բիւրականի մէջ իրարու հանդիպելու եւ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական 12-րդ բանակումը իրականացնելու յոյսով եւ սպասումով:

ՆՈՐ ԵՌԱՆՌԻ ԵՒ ՈԳԻ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑՈՎ ԾԱՌԱՅԵԼՈՒ ՄԵՐ ԱԶԳԻՆ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ

(Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԵՂԲ. ՎԱԶԷՆԱՃԱՐԵԱՆԻ ՊԱՏԳԱՄԸ՝ ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ Ա. ԱՌՑԱՆՑ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՄԱՄՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ)

Ողջոյն բոլոր սկաուտներուն եւ խմբապետներուն, որոնք կը մասնակցին համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական այս առաջին առցանց բանակումին՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի JOTI-ին:

Առցանց այս բանակումին կը մասնակցին 25 շրջաններէ հազար հոգիէ աւելի սկաուտներ, որոնք ներկայ դժուարութիւնները շրջանցելով, մաս կը կազմեն յաջորդող երկու օրերու սկաուտական այն մեծ հարսանիքին, որուն ամէն սկաուտ կը սպասէ անհամբեր:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անունով յատկապէս կը շնորհաւորեմ ձեր մասնակցութիւնը եւ ճիգը, որ կը դնէք՝ մասնակցելու այս աշխատանքին, հակառակ քորոնայի ստեղծած դժուար պայմաններուն, անձնական ըլլան կամ կապուած ձեր շրջաններու ծանր վիճակին:

Այս մէկը կ'արտացոլացնէ Հ.Մ.Ը.Մ.ական սկաուտին կամքը եւ դաստիարակութիւնը: Ան ցոյց կու տայ նաեւ, թէ ի՞նչպէս կը պատրաստուին վաղուան դէկավարները:

Ընդհանրապէս այսքան մեծ թիւով սկաուտներ առիթը կ'ունենան հաւաքուելու չորս տարին անգամ մը՝ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական բանակումներուն, բայց քորոնայի ստեղծած կաշկանդումներուն պատճառով, որոշուեցաւ առցանց ստեղծել այս պատեհութիւնը, յուսալով որ 2023-ին ֆիզիքապէս կարելի կ'ըլլայ յաջողցնել ֆիզիքական բանակումը:

Անգամ մը եւս կը շնորհաւորեմ ձեր մասնակցութիւնը, յուսալով որ սկաուտական ձեր կեանքը նոր թափ կը

ստանայ, նոր բարեկամութիւններ կը ստեղծէք ու նոր գիտելիքներու կը տիրապետէք:

Յուսամ այս աշխատանքը ձեզի նոր եռանդ ու ոգի կը փոխանցէ Հ.Մ.Ը.Մ.ական աշխատանքներու միջոցով ծառայելու մեր ազգին ու հայրենիքին: Յուսամ նաեւ հոս ձեռք ձգած ձեր փորձառութիւնը կը տարածէ ձեր շրջանէն ներս, եւ աղ ու հացի նման կը բաժնեկցիք ձեր քոյրերուն եւ եղբայրներուն հետ:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը, ինչպէս միշտ, կը շարունակէ մղիչ ուժը եւ տիպար օրինակը ըլլալ այս միութեան, եւ ես կը հաւատամ, որ դուք առիթը պիտի ունենաք դուք ձեզի զարգացնելու աստիճան մը եւս եւ աւելի գործօն անդամ դառնաք ազգային-հաւաքական մեր կեանքին մէջ:

Յատուկ շնորհակալութիւններ կազմակերպիչ մարմնին, շրջաններու մէջ գործող սկաուտական, վարչական եւ խմբապետական մեր կազմերուն, որոնք ամէն ճիգ ի գործ դրին այս բանակումը յիշատակելի դարձնելու համար:

Կը մաղթեմ, որ ձեր աշխատանքը նոյն թափով շարունակէք այս ձեռնարկէն ալ անդին, յուսալով որ մօտ ատենէն առիթը կ'ունենանք ֆիզիքապէս ըլլալու իրարու հետ, բազմաճիւղ սկաուտ մասնակիցներով բանակում յաջողցնելու հայրենիքի մէջ:

Միևնչեւ այն ատեն, յաջողութիւն ձեր աշխատանքներուն:

ՄԿԱՌԻՏՆԵՐԻ ԵՐԴՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԿԻՒՄՐԻՈՒՄ

Սեդա Ոսկանեան ԿԻՒՄՐԻ

2 021 թ-ի Մարտի 14-ին, Կիւմրիում՝ Վահան Չերազի արձանի մօտ, տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի Երեւանի եւ Կիւմրու «Վահան Չերազ» մասնաճիւղերի սկաուտներին երգման արարողութիւնը: Վայրը պատահական չէր ընտրուած, այն խորհրդանշական էր, քանի որ սկաուտական խմբերը կրում էին Վահան Չերազի անունը:

Նախապատրաստական աշխատանքներից յետոյ տեղի ունեցաւ ծանօթացման արարողութիւնը, որը սկաուտներին բնորոշ եւ տարբերուող էր: Սկաուտները բաժանուեցին խմբերի, խմբի անդամները ծանօթացան միմիանց հետ, գրուեցին եւ առանձնացրին Կիւմրու եւ Երեւանի մասնաճիւղերի նմանութիւնները եւ տարբերութիւնները:

Պահը վճռորոշ էր նոր երգուող սկաուտների համար. ուրախութեան, ժպիտների տակ թաքնուած էր մի փոքր տագնապ եւ մեծ պատասխանատուութիւն:

Արարողութեան բացման խօսքը տրուած էր քոյր Արմիկին (Երեւանի Արաբկիր համայնքի «Վահան Չերազ» մասնաճիւղի խմբապետ):

Քոյր Արմիկի հրահանգով սկաուտները ասացին Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի կարգախօսը.

- Բարձրացի՛ր:
- Բարձրացրո՛ւ:

Այնուհետեւ սկաուտները պատուի առան եւ կատարեցին իրենց օրհներգը:

Քոյր Արմիկի հրահանգով սկաուտները ծնկած դիրք ընդունեցին եւ տուեցին իրենց սրբազան երգումը, որից յետոյ խմբապետներն արդէն երգուեալ սկաուտների տարազին ամրացրեցին վզկապները:

Սկաուտներն իրենց երգման մէջ խոստացան լինել հաւատարիմ Աստծուն, ծառայել հայրենիքին եւ ազգին:

Սկաուտներին աջակցելու էին եկել տարբեր վայրերի սկաուտները եւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի Կենտրոնական Վարչութեան անդամները:

Ոսօքը փոխանցուեց Կենտրոնական Վարչութեան անդամ քոյր Սանտրային: Քոյրը շնորհաւորեց սկաուտական երգում տուած սկաուտներին, խնդրեց նրանց՝ ամէն օր յիշել իրենց երգումը եւ հաւատարիմ մնալ դրան:

«...Մա սկիզբն է եւ ոչ աւարտը, սրանով սկիզբ է դրուում ձեր նոր քայլերի, նոր կեանքի եւ նոր առաջընթացի: Շնորհաւորում եմ բոլորիդ», - եզրափակեց իր շնորհաւորական խօսքը քոյր Սանտրան:

Այնուհետեւ շնորհաւորական խօսք ասաց խմբապետական խորհրդի ներկայացուցիչ եղբայր Սեւակը: Նա նշեց Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի դաստիարակչական մեծ նշանակութիւնը եւ հայրենասիրական դասերը, փաստեց, որ Հ.Մ.Ը.Մ-ի դաստիարակութիւն ստացած պատանիներն իրենց լաւագոյնս են դրսեւորել այն

իրավիճակներում, երբ հայրենիքը զգացել է իրենց կարիքը: Ցանկութիւն յայտնելով, որ երգուեալ սկաուտները չմոռանան յանուն հայրենիքին իրենց կեանքը զոհած եղբայրներին եւ քոյրերին, հաւատարիմ մնան նրանց եւ նրանց գործին:

«Յառա՛ջ, նահատակ ցեղի անհմահներ», - եղբայր Սեւակն աւարտեց իր խօսքը՝ մէջբերելով միութեան քայլերգի տողերը: Այնուհետեւ քոյր Արմիկը եզրափակեց երգման արարողութիւնը՝ հնչեցնելով սկաուտների կարգախօսը, որին հետեւեց երգուեալ սկաուտների պատասխանը:

- Սկաուտը մի՛շտ...
- Պատրա՛ստ:
- Բարձրացի՛ր,
- Բարցրացրո՛ւ:

Վերջում սկաուտները շրջեցին Կիւմրու պատմական միջուկով՝ այցելեցին Աւետիք Իսահակեանի, Յովհաննէս Շիրազի, Մհեր Մկրտչեանի թանգարաններ, ծանօթացան Կիւմրու պատմութեանը, ձեռք բերեցին նոր ծանօթութիւններ եւ հրաժեշտ տուեցին իրար՝ նորից հանդիպելու սկսկալիքով:

Հ.Մ.Ը.Մ.- Հ.Ա.Ս.Կ.Ի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶՈՀՐԱՊԵԱՆ» ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ՔԱՅԼԱՐՇԱԻԸ

Սկաուտական ընթացիկ աշխատանքներու կողքին, Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի Վետիի «Անդրանիկ Զոհրապեան» մասնաճիւղին

սկաուտները հետաքրքրական քայլարշաւ մը կատարեցին դէպի Վետիի Աստուածածին եկեղեցի եւ «Հրեշտակներու ձոր» կոչուող կիրճ:

Քայլարշաւին ընթացքին անոնք ունեցան յիշատակելի եւ հաճելի բազմաթիւ պահեր:

Յայտնենք, որ Վետիի մասնաճիւղը սկաուտական իր հաւաքները կանոնաւոր կերպով կը կատարէ ամէն Կիրակի, կէսօրուան ժամը 12-ին, Վետիի Մշակույթի Տան մէջ:

Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի ԿԻԻՄՐԻԻ «ՎԱՀԱՆ ԶԵՐԱԶ» ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԲԱՆԱՎԷՃ-ՔՆՆԱՐԿՈՒՄԸ

10 Փետրուարին, Կիւմրիի «Շիրվանեան» կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի Կիւմրիի «Վահան Զերազ» մասնաճիւղին բանավէճ-քննարկումը՝ «Ազգային արժէքները յառաջադիմակա՞ն թէ յետադիմական են» նիւթով:

Բանավէճը նպաստեց սկաուտներու ինքնադրսեւորման զարգացման, հակառակ կարծիքը լսելու եւ ընդունելու ունակութեան, բանավիճելու հմտութիւններու զարգացման, ինչպէս նաեւ՝ ազգային արժէքներու կարեւորման:

«ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏԻ ՕՐ»Ը ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՁ

Թղթակից ԵՐԵՒԱՆ

Ինչպէս գիտենք, առաջին անգամ սկաուտական շքերթ Հայաստանում տեղի է ունեցել քսաներորդ դարասկզբին՝ Հայաստանի Ա. Հանրապետութեան տարիներին, երբ Եղեռնից յետոյ փրկուած հայ որբերի անդամութեամբ ստեղծուել է սկաուտական կազմակերպութիւն: Դա տեղի է ունեցել 1920 Ապրիլի 18-ին եւ բոլորովին էլ պատահական չէ, որ մօտ հարիւր տարի առաջ տեղի ունեցած այդ իրադարձութիւնը՝ Ապրիլի 18-ը դարձրեց Հայաստանի մէջ «Հայ սկաուտի օր»: Այսօր, Հայաստանում մօտ հազար սկաուտ կրում է նոյն համազգեստը, զգաստանում նոյն օրհներգը լսելիս, ստանում նոյն գիտելիքները: Ապրիլի 18-ը նրանց սօսն է: 1997-ին Հայաստանի սկաուտները դարձան Համաշխարհային Սկաուտական Շարժման անդամ: Եօթանասուներեայ դադարից յետոյ, յաղթահարելով շատ դժուարութիւններ, Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւնը վերահաստատուեց հայրենիքում: Քառորդ դար եւ հսկայական

գործունէութիւն. կազմակերպութիւնը ծրագրել, կազմակերպել ու հասցրել է գործադրել բազմաթիւ ծրագրեր, ընդհուպ մինչեւ մեր օրեր:

2021 թուականի «Սկաուտի օր»ը բովանդակալից օր էր Երեւան քաղաքի հայ սկաուտների համար, քանի որ Ապրիլի 18-ը նաեւ յուշարձանների եւ տեսարժան վայրերի միջազգային օրն էր: Ուստի, օրուան կապակցութեամբ կազմակերպութեան անդամները իրականացրեցին Օփերայի տարածքի մաքրման եւ բարեկարգման աշխատանքներ: Սկաուտները երկուսը մէկում են արել՝ իրականացնելով հասարակական գործունէութիւն: Երեւան քաղաքի բոլոր մասնաճիւղերի սկաուտները, մասնաճիւղերի վարչականների եւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի վարչութեան անդամների մասնակցութեամբ՝ միասնաբար իրենց լուծման են ներդրել սոյն միջոցառմանն ու իրականացրել Երեւան քաղաքում տեղակայուած մի շարք յուշարձանների մաքրում ու լուսացում: Նրանք ի մի են եկել «Ազատութեան» հրապարակում եւ մաքրել Յովհաննէս Թումանեանի, Ալեքսանդր Սպենդիարեանի, Առնօ Բաբաջանեանի եւ Սողոմոն Թեհլիրեանի յուշարձաններն ու նրանց մերձակայ տարածքները:

Յուշարձանների մաքրման աշխատանքից յետոյ, Երեւանի Հայկ Յովսէփեանի անուան բանակավայրում տեղի է ունեցել մասնաճիւղերի վարչութիւնների հանդիպում՝ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի վարչութեան անդամների ներկայութեամբ, որտեղ քննարկուել են բազմաթիւ խնդիրներ, տեղի են ունեցել մտքերի փոխանակում: Հանդիպման աւարտին Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի վարչութեան կողմից տրուել են նաեւ մի քանի ուսադիրներ եւ սկաուտական աստղեր:

ԳԱՅԼԻԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԻ ԵՌՕՐԵԱՅ ՍԵՄԻՆԱՐ

Ապրիլի 16-ից 18-ը Երեւանի Հայկ Յովսէփեանի անուան բանակավայրում տեղի ունեցաւ համահայաստանեան գայլիկ պատասխանատուների եռօրեայ սեմինարը, որի գլխավոր նպատակը ներկայ պատասխանատուների վերապատրաստումն էր, դրան զուգահեռ նաեւ նոր գայլիկ պատասխանատուների պատրաստումը:

Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի «ԳՐԻԳՈՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ» ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻ ՄԿԱՌԻՏՆԵՐՈՒՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆ

14 Մարտին, կիրակնօրեայ իրենց գործունէութեան ընթացքին, Երեւանի «Գրիգոր Յակոբեան» մասնաճիւղի փոքրիկ դայլիկները այցելեցին Յովհաննէս Թումանեանի տուն-թանգարան՝ աւելի մօտէն ծանօթանալու համար մեծ գրողին եւ հարստացնելու համար հայ գրականութեան իրենց գիտելիքները:

Սկսած իրենց կարգին, սկսան միամսեայ սեմինարի, ինչ որ հնարաւորութիւն տուաւ իրենց ձեռք բերելու նոր գիտելիքներ:

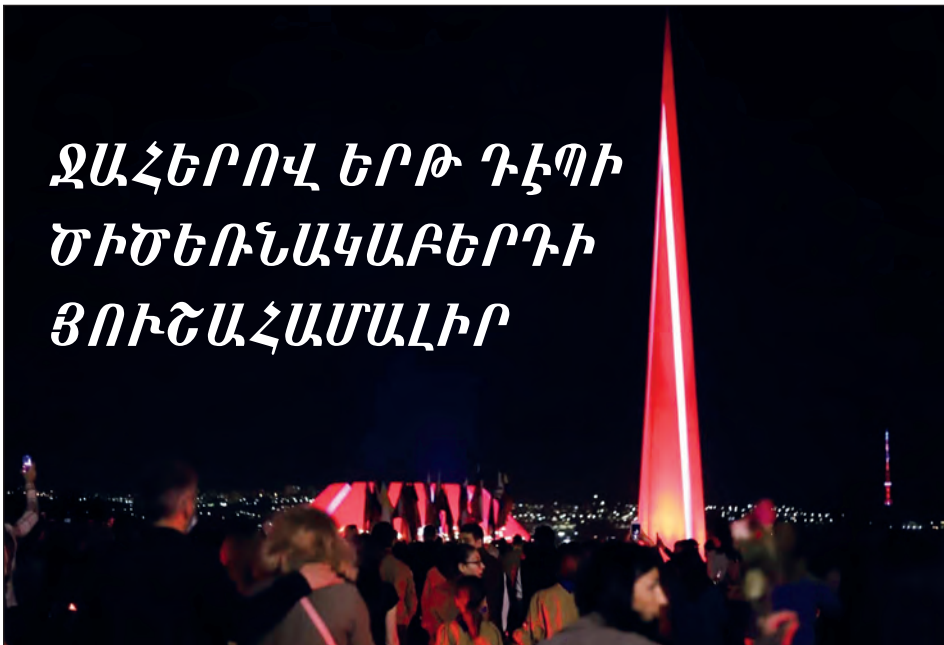
ԵՒՐՈԱՍԻԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ՍԵՄԻՆԱՐԻ ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Թղթակից ԵՐԵՒԱՆ

Մարտ ամսի 26, 27, 28-ին, ինչպէս նաեւ Ապրիլի 2, 3, 4-ին տեղի ունեցաւ Եւրասիա տարածաշրջանային գրասենեակի կողմից կազմակերպուած Wood Badge Course-ը, որը վերնագրուած էր՝ Trainers of trainers, եւ որի նպատակն էր վերապատրաստել զարգացած, բանիմաց ու կառավարման հմտութիւններին քաջատեղեակ մարզիչներ: Ուրախ ենք յայտարարել, որ առաջին անգամը լինելով, սոյն սեմինարին մասնակցում էին նաեւ

Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.ի Երեւանի բարձրաստիճան խմբապետները մի քանիսը: Հայաստանի խմբապետական խորհրդից եղբայրներ Սեւակ Նազարեանը, Նարեկ Հանէեանն ու եղբայր Վանիկ Գասարճեանը, Երեւանի խմբապետական կազմից քոյր Մեղրի Սրապիոնեանը եւ եղբայր Համբիկ Այվազեանը, ինչպէս նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.ի Կենտրոնական Վարչութիւնից եղբայր Պերճ Թիւֆէնկեանը: Մասնակիցները անցկացուած տեսական փուլից յետոյ վեց ամիսների ընթացքում իրականացնելու են իրենց յանձնարարուած գործնական առաջադրանքները, որոնք յաջողութեամբ կատարելուց յետոյ կ'արժանանան երեք տախտակ պէճին:

ՋԱՀԵՐՈՎ ԵՐԹ ԴԵՊԻ ԾԻԾԵՌՆԱԿԱԲԵՐԴԻ ՅՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ

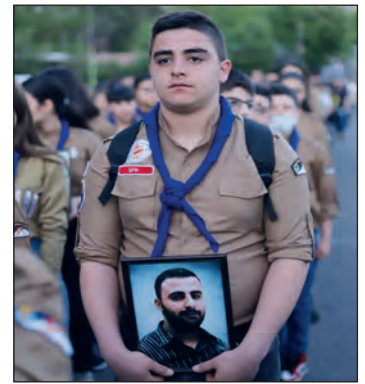
Թղթակից ԵՐԵՒԱՆ

1 999 թուականից ի վեր, իւրաքանչիւր տարի Ապրիլի 23-ի երեկոյեան տեղի է ունենում ջահերով երթ դէպի Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիր: Այն սկիզբ է առնում «Ազատութեան» հրապարակից եւ աւարտում Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիրում, որտեղ խոնարհոււմ են բոլոր այն երկրների դրօշները, որոնք ճանաչել են Հայոց Յեղասպա-

նութիւնը: Արդէն աւանդական դարձած այս երթին իրենց մասնակցութիւնն են բերում նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի սկաւտները՝ իրենց խրոխտ ու խուռնեւրամ շարքերով, բարձրանում են Ծիծեռնակաբերդի բարձունք՝ վառուող ջահերը վեր պարզած:

Երթի նպատակը ո՛չ միայն Հայոց Յեղասպանութեան զոհերի յիշատակը յարգելն է, այլեւ՝ արդարութեան պահանջը, քանի որ այն, ըստ էութեան, պայքարի խորհրդանիշ է:

Այս տարի, Ապրիլեան միջոցառումներն ու յատկապէս ջա-

հերով երթը իրենց մէջ առաւել մեծ ցաւ ու առաւել խորը վիշտ էին պարունակում: Ընդամէնը ամիսներ առաջ տեղի ունեցած Արցախեան պատերազմի հետեւանքով, յանուն հայրենիքի ու յանուն արդարութեան իրենց կեանքը զոհաբերեցին նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.ի անդամ մեր հերոս եղբայրները: Ապրիլի 23-ի ջահերով երթին, որն ուղեկցւում էր Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.ի նուագախմբի կատարումներով, սկառուտներն իրենց դրօշներին բացի, կրում էին նաեւ Արցախեան 44օրեայ պատերազմում իրենց կեանքը զոհաբերած Հ.Մ.Ը.Մ.ական եղբայրների լուսանկարները՝ վկայակոչելով նրանց վառ յիշատակն ու խոնարհուելով նրանց անձնուէր փառքի ու սիրանքի առջեւ:

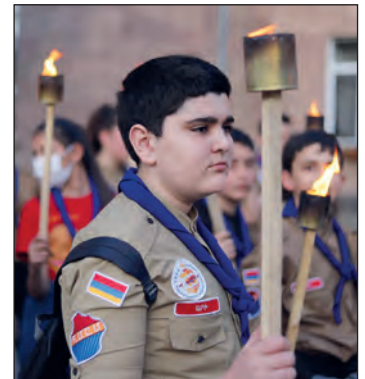
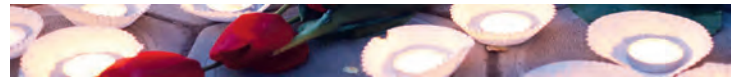

Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի ԱՐՄԱԽԻՐԻ «ՎԱՐԴԱՆ ԲԱԽՇԵԱՆ» ՄԱՍՆԱԾԻԴԻՆ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ՏՈՒՐՔԸ՝ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲԱԴԱՍՈՒԱԾ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԻՆ

Թղթակից ԱՐՄԱԽԻՐ

Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.ի Արմաւիրի «Վարդան Բախշեան» մասնաճիւղը Ապրիլի 24-ին յարգանքի իր տուրքը մատուցեց Հայոց Ցեղասպանութեան սրբադասուած նահատակների յիշատակին: Արմաւիրի Վարդան Բախշեանի անուան դպրոցի բակից պատանիներն ու երի-

տասարդները լուսարձակող ջահերով եւ մոմերով քայլեցին դէպի քաղաքային դքսայգի: Զբօսայգում տեղադրւած յուշակոթողի մօտ ներկաները իրականացրին մոմավառութեան արարողութիւն եւ իրենց աղօթքն ուղղեցին առ Աստուած՝ խաղաղ ու ապահով երկրում ապրելու եւ արարելու վճռականութեամբ:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՏԱՐԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի ԵՐԵՒԱՆԻ ԿԵԴՐՈՆ

Ապրիլ 24-ի Ծիծեռնակաբերդի ոգեկոչական ձեռնարկին ներկայ գտնուելու եւ Լիբանանի Հանրապետության նախագահը ներկայացնելու իր մէկ շաբթուան Հայաստան այցելութեան ընթացին, Հինգշաբթի, 23 Ապրիլին, Լիբանանի երիտասարդութեան եւ մարմնակրթութեան նախարարի պաշտօնակատար Վարդինէ Օհանեան-Գէորգեան այցելեց Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի կեդրոն, որուն մուտքին ան Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի վարչութեան կողմէ դիմաւորուեցաւ ծաղկեփունջով մը:

եան Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի վարչութեան հետ քննարկեց վերջին շրջանին Հայաստանի եւ Լիբանանի մէջ արձանագրուած իրադարձութիւնները եւ անոնց լոյսին տակ Հ.Մ.Ը.Մ-ի կատարած աշխատանքները:

Հանդիպումին լուսարձակի տակ առնուեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի հայրենանուէր գործունէութիւնը, ինչպէս նաեւ շեշտուեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի առաքելութիւնը՝ նորահաս սերունդներու ազգային դաստիարակութեան մէջ:

Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի վարչութեան կողմէ նախարարի պաշտօնակատարը դիմաւորեցին ատենապետ քոյր Սանտրա Վարդանեան, վարչութեան անդամ քոյր Շուշան Մելիքեան, եղբայրներ Սանուկ Մանուկեան, Յարութ Գաբրիէլեան եւ Պերճ Թիւֆէնքճեան:

Անդրադարձ կատարուեցաւ Արցախի վերջին պատերազմին նահատակուած Հ.Մ.Ը.Մ-ականներուն, ինչպէս նաեւ՝ հայրենիքի պաշտպանութեան փութացած Հ.Մ.Ը.Մ-ական եղբայրներուն՝ հաստատելով, որ մարդկային կորուստը ծանր էր, սուգը՝ համատարած:

Նախարարի պաշտօնակատար Վարդինէ Օհանեան-Գէորգ-

եան Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի վարչութեան հետ քննարկեց վերջին շրջանին Հայաստանի եւ Լիբանանի մէջ արձանագրուած իրադարձութիւնները եւ անոնց լոյսին տակ Հ.Մ.Ը.Մ-ի կատարած աշխատանքները:

Հանդիպումին լուսարձակի տակ առնուեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ-ի հայրենանուէր գործունէութիւնը, ինչպէս նաեւ շեշտուեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի առաքելութիւնը՝ նորահաս սերունդներու ազգային դաստիարակութեան մէջ:

Անդրադարձ կատարուեցաւ Արցախի վերջին պատերազմին եւ Պէյրութի նաւահանգիստի պայթումին Հ.Մ.Ը.Մ-ականներուն նուիրումը, անմիջապէս օգտակար դառնալու եւ աշխատանք ստանձնելու բարձր ոգին, շեշտելով, որ երիտասարդներն ու պատանիները հայութեան կեանքին կարեւոր մէկ մասնիկը կը ներկայացնեն: Ան ընդգծեց նաեւ փոխադարձ գործակցութիւնը ամրապնդելու անհրաժեշտութիւնը:

Նկատի ունենալով նախարարի պաշտօնակատարին Հ.Մ.Ը.Մ-ական անցեալը, հանդիպումը անցաւ ջերմ եւ մտերմիկ մթնոլորտի մէջ:

ՆԱՀԱՏԱԿ ԵՂԲ. ՀԱՅԿ ԴԵՐԻԿԼԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ՑԱՅՏԱՂԲԻԻՐԻ ԲԱՑՄԱՆ ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

22 Օգոստոսին, Հ.Մ.Ը.Մ. - Հ.Ա.Ս.Կ.ի կեդրոն համայնքի «Գրիգոր Յակոբեան» մասնաճիւղի սկաուտները մասնակցեցան Արցախեան վերջին պատերազմին նահատակուած եղբ. Հայկ Դերիկլեանի անուան ցայտաղբիւրի բացման: Լաւազոյն տղերքը կը հեռանան, կը մնանք մենք, որպէսզի արժանի ըլլանք իրենց:

Թղթակից ԵՐԵՒԱՆ

Ապրիլի 30-ին եւ Մայիսի 1-ին եւ 2-ին, Բիւրականի բանակավայրում տեղի ունեցաւ Ա. Կարգի գիտելիքների ստուգման փուլը՝ բանակման պայմաններում: Չնայած եղանակային բարդ պայմաններին, Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.ի խմբապետական խորհրդին յաջողուեց իրականացընել իր առջեւ դրուած խնդիրը եւ մասնակիցները տարբեր առաջադրանքների ընթացքում կիրառեցին սեմինարային փուլի ընթացքում կուտակած գիտելիքները Արդիւնքում, երկրորդ փուլին մասնակցած 39 թեկնածուներից 31-ին յաջողուեց յաղթահարել խմբապետական խորհրդի կողմից նախատեսուած պահանջները եւ ստանալ Ա. կարգ:

Միվա Ավպերտեան ԵՐԵՎԱՆ

ՀՄԸՄ-ՀԱՍԿ-ի նախաձեռնութեամբ, ինչպէս նաեւ ՀՄԸՄ-ական քոյրերի եւ եղբայրների ներդրումներով, 2021 թուականի Մայիսի 1-ին՝ Բիւրականի բանակավայրում բացուեց «Նիզախների պուրակ»ը: Այստեղ տնկուեցին տասներկու մշտադալար եղեւնիներ՝ ի յիշատակ Արցախեան առաջին եւ երկրորդ պատերազմներում զոհուած սկաուտ եղբայրների:

Տասներկու մշտադալար եղեւնի՝ տասներկու խիզախի անունով:

Ծառատունկի վայրը պատահական չի ընտրուել: Բիւրականի բանակավայրում են իրենց կեանքի ամենայիշարժան պահերն անցկացրել մեր հերոս եղբայրները՝ բանակումների, արշանների եւ սեմինարների ընթացքում: Այժմ նրանցից մի փոքրիկ մասնիկ, իրենց յիշատակը յաւէտ սկաուտ եղբայրների սրտերում վառ պահող մասունք, տեղադրուեց հենց այս բանակավայրի սրտում: ՀՄԸՄ-ի Կենտրոնական Վարչութեան անդամ եղբայր Դաւիթ Յակոբեանի խօսքով՝ «Մեր նահատակուած սկաուտների անուններն են կրում այս եղեւնիները, որոնք մշտապէս բնակուելու են այստեղ, մասնակցելու են մեր բանակումներին եւ այս բարձունքից հսկելու են ամբողջ Հայաստանին»:

Պուրակի խնամքն ամբողջութեամբ յանձն են առել սկաուտ քոյր-եղբայրները, որպէսզի ո՛չ միայն ընդմիշտ զգան իրենց հերոս եղբայրների ներկայութիւնը, այլեւ նրանց հերոսութեան, փառքի ու սխրանքի մասին պատմեն նաեւ փոքրիկ գայլիկներին ու հետագայ սերունդներին:

Տնկուած մշտադալար եղեւնիներից բացի, բանակավայրի մէկ այլ հատուածում տնկուեցին նաեւ յիսուն ծառեր, որոնց խնամքը նոյնպէս ստանձնելու են սկաուտները:

Նշենք նաեւ, որ Ապրիլի 30-ից Մայիսի 2-ը Բիւրականի անուան բանակավայրում անց էր կացում Ա. կարգի սեմինար, որին մասնակից սկաուտների օգնութեամբ իրականացուեցին տնկիները ցանելու, ջրելու եւ մշակելու աշխատանքները, ինչպէս նաեւ անուանական ցուցանակների տեղադրումը:

«ԽՒԶԱԽՆԵՐԻ ՊՈՒՐԱԿ»Ի ԲԱՑՈՒՄ՝ ԲԻՒՐԱԿԱՆԻ ԲԱՆԱԿԱՎԱՅՐՈՒՄ

Խիզախների պուրակում աշխատանքը դեռ աւարտուած չէ: Առաջիկայում նախատեսուած է այստեղ տեղադրել նաեւ կամաւորի յուշակոթող-յուշարձան, քանի որ Արցախեան վերջին պատերազմի օրերին, մինչ առաջնագիծ մեկնելը հենց Բիւրականի բանակավայրում են իրենց մարզումներն ու զօրավարժուեթիւններն անցկացրել «կամաւորական շարժում» հասարակական կազմակերպուեթեան անդամները:

Թո՛ղ, որ այս ծառերի քանակը այսուհետ երբեք չաւելանայ այս պուրակում: Թո՛ղ որ այս հատուածը դառնայ մարտի դաշտում հերոսաբար ընկած մեր եղբայրների սիրանքի ու փառքի յիշատակի սրբավայր: Թո՛ղ որ այն դառնայ գալիք սերունդներին հայրենասիրուեթեամբ կրթելու, սնելու եւ դաստիարակելու վեհ խորհրդանիշ: Եւ թո՛ղ որ մենք ու մեր հետագայ սերունդները մի՛շտ յիշենք, որ մենք ունենք հայրենիք, եւ մեր ամբողջ նպատակն ու գաղափարը այդ հայրենիքին լա՛ւ գինուորներ, լա՛ւ քաղաքացիներ եւ լա՛ւ մարդիկ պարգեւելն է:

Հ.Մ.Ը.Մ.-Հ.Ա.Ս.Կ.Ի 2021-Ի ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐ

Միլվա Ալավերտեան ԵՐԵՒԱՆ

Սկառուտական կեանքի թերեւս ամէնէն սպասուած ու ամէնէն սիրելի աշխատանքներից են ամառնային բանակումներն ու ճամբարները, որից, սակայն, զրուկուեցին մեր սկաուտները նախորդ տարուայ ընթացքում, քանի որ հնարաւոր էր համաճարակի պայմաններում բանակման մեկնել: Սպասումը շատ չուշացաւ. այս տարի մեր սկաուտները մէկի փոխարէն երկուսի հնարաւորութիւնն ունեցան, քանի որ Յուլիս ամսուայ ընթացքում կազմակերպւեցին ներ-մասնաճիւղային բանակումներ, իսկ Օգոստոսին՝ համահայաստանեան: Այսպիսով, Երեւան քաղաքի «Վահան Չերազ», «Շաւարշ Քրիսեան», «Վիզէն Զաքարեան», «Տիգրան Խոյեան», «Գրիգոր Յակոբեան» եւ «Յովհաննէս Հինդլեան» մասնաճիւղերը, ինչպէս նաեւ Վետիի «Անդրանիկ Զոհրապեան» մասնաճիւղը կազմակերպեցին իրենց սեփական՝ ուսուցողական-դպրոց բանակումները, որոնց հիմնական նպատակն էր օգնել սկաուտներին վերականգնել սկաուտական ոգին, վերանայել սեփական մասնաճիւղի ներքին կառուցւածքն ու գործունէութիւնները, զարգացնել մտաւոր ու ֆիզիքական կարողութիւնները, ջերմացնել ու սերտացնել մասնաճիւղի անդամների փոխ յարաբերութիւնները, եւ ի հարկէ՝ սկաուտներին փոխանցել սկաուտական ու ազգային գիտելիքների մեծ պաշար:

Ստորեւ սեղմ ու հակիրճ կ'անդրադառնանք մասնաճիւղերի բանակումներից իւրաքանչիւրին:

«ՎԱՀԱՆ ՉԵՐԱԶ» ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄ (6-12 ՅՈՒՆԻՍ 2021)

Մասնաճիւղային բանակումների մեկնարկը տրուեց «Վահան Չերազ» մասնաճիւղի կողմից:

Բանակմանը, որը կրում էր «Վահան Չերազ, մեր մեծ երազ» խորագիրը, մասնակցում էին շուրջ 100 սկաուտներ: Մասնաճիւղի արիւններից ու արեւոյշներից կազմուած 50 հոգանոց խումբը՝ Հայաստանի Բիւրակային բանակավայր բարձրացաւ Յուլիսի 7-ին, իսկ աւելի ուշ՝ ամսի 9-ին նրանց միացան նաեւ մասնաճիւղի 20-ից աւելի գայլիկներն ու արծուիկները: Բանակման ընդհանուր պատասխանատուն էր մասնաճիւղի խմբապետուհի՝ քոյր Արմիկ Փալանճեանը: Եօթը անմոռանալի օրերի ընթացքում, որոնք յազեցած էին սկաուտական, մարմնամարզական ու բազմաբնոյթ գիտելիքների հարուստ դասախօսութիւններով, սկաուտները ձեռք

բերեցին եւ բովանդակալից ու բազմաբնոյթ գիտելիքների պաշար, եւ գուարճացան, խաղացին ու իրենց քոյր-եղբայրների հետ հաճելի պահեր անցկացրեցին:

Բանակման ընթացքում նրանք մեկնեցին արշաւի՝ դէպի Բիւրակային անտառները: Մի այլ օր, ամբողջ օրն անցկացրին բանակավայրի դրսի տարածքում՝ խաղալով ռալի եւ սովորելով մորսերի լեզուով հաղորդակցելու ու ճամբաները գտնելու հնարքները:

Բանակման ընթացքում նրանք սարքեցին բազմաթիւ ձեռնային աշխատանքներ, աշտարակներ ու կայմեր: Իսկ բանակման բոլորի՝ Դաւիթ Ասրիեանը նրանց տեսական ու գործնական դասախօսութիւն կարգաց՝ առաջին բուժօգնութեան մասին:

Քանի որ բանակման թուականները համընկնում էին Վարդավառի տօնին, սկաուտները նշեցին նաեւ այս տօնը՝ բազմաթիւ ջրային խաղերով ու գուարճալի մրցոյթներով:

Բանակումն աւարտուեց աւանդական խարուկահանդէսով, որին սկաուտներից զատ մասնակցում էին նաեւ վարչականներն ու սկաուտների ծնողները: Աւանդական խաղերի, կանչերի ու ճիչերի կողքին տեղի ունեցաւ նաեւ ծրագրի պաշտօնական մասը, որի ընթացքում տրուեցին մի շարք աստիճաններ, Նորընծայ գիտելիքների կարգի բաշխում, գայլիկների արի-արեւոյշների շարքերի փոխանցում, սկաուտական գաւազանի եւ չափական մարզանքների ցուցադրում:

«ԳՐԻԳՈՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ» ԵՒ «ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՀԻՆԴԼԵԱՆ» ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄ (16-20 ՅՈՒՆԻՍ 2021)

16 Յուլիս 2021-ին մեկնարկեց «Գրիգոր Յակոբեան» եւ

«Յովհաննէս Հինդլեան» մասնաճիւղերի բանակումը՝ Հայաստանի Բիւրականի բանակավայրում: Երկու մասնաճիւղերը թէեւ բանակման էին մեկնել միեւնոյն ժամանակահատուածում՝ կիսելով բանակավայրը, սակայն նրանցից իւրաքանչիւրն ունէր իր սեփական ծրագիր-օրակարգը: Բանակմանը մասնակցում էին երկու մասնաճիւղերի ե՛լ արիւներն ու արենոյշները, ե՛լ գայլիկներն ու արծուիկները: Բանակման ընթացքում մասնաճիւղերն ունեցան նաեւ միասնական՝ միջմասնաճիւղային աշխատանքներ, մարզական խաղեր եւ բանակման հրաժեշտի խորուկահանդէսը:

«Յովհաննէս Հինդլեան» մասնաճիւղի խմբապետուհին եւ բանակման պատասխանատունն էր քոյր Արմիլա Աբրահամեանը: Մասնաճիւղը բանակման էր բարձրացել շուրջ 40 արիարենոյշներով եւ 30 գայլիկ-արծուիկներով:

«Գրիգոր Յակոբեան» մասնաճիւղի խմբապետուհին եւ հետեւաբար բանակման պատասխանատունն էր քոյր Մեղրի Սիրապիոնեանը:

Նրանք մասնակցում էին շուրջ 50 անդամներով եւ ունեցան բազմաթիւ մտաւոր եւ մարմնամարզական դասարաններ՝ ներ-մասնաճիւղային պատասխանատուների, ինչպէս նաեւ դրսից հրաւիրեալ դասախօսների միջոցով, յանձին Ռու-

բէն Սելիբեանի՝ «Մարդու իրաւունքներ» թեմայով կարդացած դասախօսութեան, որն ի դէպ գրոյցի ու մտքերի փոխանակման բնոյթ էր կրում:

Բանակման օրակարգը յազեցած էր ո՛չ միայն սկստական ու ազգային բազմաթիւ գիտելիքներով ու արշաւներով, այլեւ ընդհանուր գիտելիքների զարգացման առումով: Բանակման ընթացքում, մասնաճիւղի սկստուները այցելեցին նաեւ Վիքթոր Համբարձումեանի անուան աստղադիտարան՝ ձեռք բերեցին նոր գիտելիքներ տիեզերքի ու աստղերի մասին, եւ հիացան գիշերային երկնքի հրաշալիքներով: Իսկ բանակավայրի շոգն ու տապը նրանք յաղթահարեցին ջրային բազմազան խաղերով:

«ՇԱԼԱՐՇ ՔՐԻՍԵԱՆ» ԵՒ «ՎԻԳէՆ ԶԱՔԱՐԵԱՆ», «ՏԻԳՐԱՆ ԽՈՅԵԱՆ» ԵՒ ՎԵՏԻՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶՈՀՐԱՊԵԱՆ» ՄԱՍՆԱԾԻՒՂԵՐԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄ (20-25 ՅՈՒԼԻՍ 2021)

20 Յուլիսի 2021-ին մեկնարկեց «Շաւարշ Քրիսեան» եւ «Վիգէն Զաքարեան» մասնաճիւղերի բանակումը՝ Հայաստանի Բիւրականի բանակավայրում՝ «Յաղթող սերունդ» խորագրով: Մասնաճիւղերը Բիւրականի բանակավայրում իրենց ծրագիրը համատեղել էին «Տիգրան Խոյեան» եւ Վետիի նահատակ Անդրանիկ Զոհրապեանի անունը կրող մասնաճիւղերի հետ: Բանակման ընդհանուր թիւը կազմում էր 77 հոգի, որից 60 անդամները արի-արենոյշներ էին, իսկ 17-ը՝ գայլիկ-արծուիկներ: Չնայած չորս մասնաճիւղերն իրենց բանակումը անց էին կացնում միեւնոյն օրերին եւ միեւնոյն բանակավայրում, սակայն ի բացառութիւն մի քանի եզակի աշխատանքների, մասնաճիւղերից իւրաքանչիւրն ունէր իր առանձին՝ ներ-մասնաճիւղային գործունէութիւնն ու օրակարգը:

Մասնաճիւղային բանակման պատասխանատունն էր «Շաւարշ Քրիսեան» մասնաճիւղի խմբապետ քոյր Ալլա Խաչատրեանը:

Մասնաճիւղի նախկին անդամները մեծ պատրաստակամութեամբ, որպէս օժանդակ օգնականներ, մասնակից եղան բանակավայրում՝ բանակման ողջ ընթացքում:

«Շաւարշ Քրիսեան» եւ «Վիգէն Զաքարեան» մասնաճիւղերի «Յաղթող սերունդ» համատեղ բանակման ընթացքում տեղի ունեցաւ ժայռամագցման հմտութիւնների դասընթացը, որն անցկացրեց «Երեւան Զիփլայն էրլայնս» կազմակերպութիւնից հրաւիրեալ մասնագէտ-վարպետ եւ «Շաւարշ Քրիսեան» մասնաճիւղի բարեկամ Միշա Եուրտաեւը:

«Շաւարշ Քրիսեան» եւ «Վիգէն Զաքարեան» մասնաճիւղերի անդամները մեծ ոգեւորութեամբ մասնակցեցին կրակի պատրաստման եւ առաջին բուժօգնութեան դասերի:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻ ԵՕԹՆԱՄՍԵԱՅ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏԿԵՐ

Թղթակից ԹԻՖԼԻՍ

Վրաստանում գործող պարէտային լուրջ սահմանափակումների եւ տեղական ծանօթ պայմանների պատճառով, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Թիֆլիսի մասնաճիւղը 2020 թ.ի Սեպտեմբերի երկրորդ կէսից հիմնականում անցաւ գործունէութիւնների առցանց տարբերակին: 2021 թ.ի Փետրուարի վերջից, սակայն, որոշակի խնդիրներով գործունէութիւնները մասամբ վերսկսան գրասենեակում:

Ստորեւ՝ ընդհանուր պատկեր մը անցնող ամիսների գլխաւոր աշխատանքների վրայ:-

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Ձեռային աշխատանքների պատրաստում եւ դիմատետրի էջում տեղադրում:

Շաբաթօրեայ առցանց գործունէութիւններ կրտսեր եւ աւագ խմբերի համար:

Ամանորի փոքրիկ միջոցառում գայլիկ-արծուիկների համար:

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Սուրբ Սարգիս զօրավարի նախատանակի երթ քաղաքում՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի դրօշով:

Շաբաթօրեայ առցանց գործունէութիւններ կրտսեր եւ աւագ խմբերի համար:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Դասախօսութիւն, խաղ՝ «Հայ սկաւառի օր»-ուան հետ կապուած:

Մասնակցութիւն եւ զուարճալի միասնական ժամանց Տեառնընդառաջի տօնին:

Նկարչութիւն՝ «Մայր Հայաստան» թեմայով եւ նկարների տեղադրում դիմատետրի էջում:

Ձմեռնային արշաւ գայլիկական մէկ

խմբակի համար դեպի սարեր: Թեմահետախուզական նշաններ, ճրագի եւ օճախի տեսակներ: Խաղ ձիւնով եւ փոքրիկ բանակավայրի պատրաստում անտառում:

Շարունակելով շաբաթօրեայ առցանց գործունէութիւնները կրտսեր եւ աւագ խմբերի համար, բացի առցանցից վերականգնելով գրասենեակում աշխատանքները:

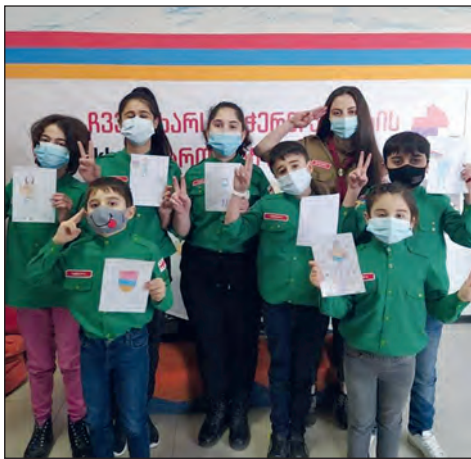
ՄԱՐՏ

Շաբաթօրեայ առցանց գործունէութիւններ կրտսեր եւ աւագ խմբերի համար, «Առաջին բուժօգնութիւն, Հայաստանի բոյսերը եւ կենդանիները» թեմաներով, հնարաւորութիւն տալով սկաուտներին ինքնուրոյն անել վիրակապեր եւ առաջին օգնութիւն ցուցաբերել, նաեւ հնարաւորութիւն ընծայելով նրանց շփում ունենալ կենդանիների հետ:

մեզ միացան սկաուտութեամբ հետաքրքրուած նոր քոյրեր եւ եղբայրներ:

Շաբաթօրեայ գործունէութիւններ գրասենեակում՝ գայլիկ-արծուիկների, արի-արեւոյշների եւ երէց-պարմանուհիների հետ:

30 սկաուտով մասնակցութիւն Հայոց Ցեղասպանութեան յիշատակի ցոյցին Թիֆլիսում:

ԱՊՐԻԼ

Զատիկական տօնական գործունէութիւն խաղերով եւ ձուեր զարդարելով:

Հայկական դարձուցներում յայտարարւեց նկարների մրցոյթ՝ Ապրիլ 7-ի թեմայով, հրաւիրելով մասնակիցներին եւ իրենց ծնողներին գրասենեակ՝ մանկական միջոցառման, ապա ամբողջ գեղեցկութեամբ ներկայացնելով կառույցի բոլոր հնարաւորութիւններն ու մեծ պատմութիւնը: Վերջին միջոցառումներից յետոյ սկաուտների քանակը մեծացաւ:

ՄԱՅԻՍ

Զբօսանք եւ սպորտային խաղեր զբօսայգում: Հանրային տրանսպորտի բացակայութեան պատճառով գայլիկների մեծ մասը չկարողացաւ ներկայ գտնուել:

Սպորտային խաղեր մօտակայ դաշտում:

Շաբաթօրեայ գործունէութիւններ գրասենեակում՝ գայլիկ-արծուիկների, արի-արեւոյշների եւ երէց-պարմանուհիների հետ: Ընդհանուր թիւ՝ 48:

30 Մայիսին, Վրաստանի մայրաքաղաք Թիֆլիսի հայ գործիչներու պանթեոնին մէջ տեղի ունեցաւ Հ.Մ.-Ը.Մ.ի Թիֆլիսի մասնաճիւղի սկաուտներու խոստման արարողութիւն: Այս առիթով 50 նոր սկաուտներ համալրեցին միութեան համահայկական մեծ ընտանիքը:

Խոստման արարողութենէն ետք, սկաուտները տողանցքով ուղղուեցան Ս. Գէորգ եկեղեցի՝ նշելու Մայաթ Նովայի տօնը՝ Վարդատօնը, վարդեր խոնարհեցնելով մեծ աշուղի շիրիմին եւ յարգելով անոր յիշատակը:

50 ՄԿԱՌՈՒՏՆԵՐՈՒ ԽՈՍՏՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԹԻՖԼԻՍԻ Մէջ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻ ՄԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽՈՅԺ ԳՈՐԾՈՒՆԷՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թղթակից ՄՈՍԿՈՒԱ

ՀՄԸՄ-ի Մոսկուայի մասնաճիւղը, կապուած հայրենիքում տեղի ունեցած պատերազմի, ինչպէս նաեւ քորոնայի համավարակի ստեղծած սահմանափակումների հետ, ժամանակաւոր դադարից յետոյ սկսողական գործունէութիւնը վերսկսել է 2021 թուականի Փետրուարից:

Հայ Դատի Մոսկուայի գրասենեակի տանիքի ներքոյ գործող «Լուսարձակ» հայկական կիրակնօրեայ դպրոցի սաների մասնակցութեամբ ստեղծուեց դայիկական խումբ, որտեղ մօտ երկու ամիս իւրաքանչիւր Կիրակի անցկացուեցին դայիկական գործունէութիւններ:

Հետագայում դայիկական խմբերի աշխատանքները դադարեցուցին՝ կապուած Հայ Դատի գրասենեակի հասցիի տեղափոխման հետ, որի արդիւնքում «Լուսարձակ» կիրակնօրեայ հայկական դպրոցը դադարեցրեց իր գործունէութիւնը:

Ներկայումս վարչութեան կողմից գործունէութիւնը վերսկսելու աշխատանքներ են տարւում:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Փետրուարի 27-ին, մասնաճիւղի ընդհանուր խմբապետ քոյր Գոհար Զարդարեանը եւ պատասխանատուներ՝ քոյրեր Սեղա Առուստամեանն ու Սվետլանա Աւետիսեանը մասնակցեցին ՀՄԸՄ-ՀԱՍԿ-ի նախաձեռնու-

թեամբ կազմակերպուած «Նոր երիտասարդական ծրագրի» ներկայացմանն ու քննարկմանը:

ՄԱՐՏ

Մարտի 14-ին, Ռուսիոյ Դաշնութեան Եարոսլաւ քաղաքում տեղի ունեցաւ հանդիպում ՀՄԸՄ-ի Մոսկուայի մեկուսի մասնաճիւղի վարչութեան եւ տեղի հայկական համայնքի ներկայացուցիչների միջեւ:

Հանդիպման ընթացքում կողմերը քննարկեցին Եարոսլաւում ՀՄԸՄ-ի գործունէութեան եւ հետագայ զարգամանն ու տարածման վերաբերեալ մի շարք խնդիրներ:

Իր հերթին, համայնքի ղեկավար Ռաֆայէլ Աւետիսեանը յայտնեց իր եւ Եարոսլաւի հայկական համայնքի պատրաստակամութիւնը՝ աջակցելու ՀՄԸՄ-ի հայապահպան գործունէութեանը:

Այցի շրջանակներում վարչութեան անդամները մասնակցեցին նաեւ տեղի հայկական դպրոցի տնօրէն Սուսաննա Նալթաքեանի

կողմից կազմակերպուած համագումարին՝ նուիրուած «Նեմեսիս» գործողութեանը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Մոսկուայի մեկուսի մասնաճիւղից հանդիպմանը մասնակցում էին մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ եղբ. Անդրանիկ Առուստամեանը, վարչութեան անդամ քոյր Տիանա Թաւաքալեանը եւ մասնաճիւղի ընդհանուր խմբապետ քոյր Գոհար Զարգարեանը:

ԱՊՐԻԼ

Ապրիլի 17-18, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Մոսկուայի վարչութեան նախաձեռնութեամբ, Մոսկուա քաղաքում յաջողութեամբ իրականացուեց ռալի փէյփըր, որին մասնակցեցին թուով 50 հայ սկաուտներ:

Մոսկուա, Բալաչիխա, Իստրա, Լոպնիա, Շարոսլաւ եւ Պերեսլաւ քաղաքներից:

Ռալի փէյփըրի ծրագիրը իր մէջ ներառում էր արշաւի եւ զարգացման մրցոյթի իւրօրինակ համակցութիւն: Զարգացման մրցոյթում, որպէս հարցեր ներառուած էին սկաուտութեան, հայ մշակոյթի, հայոց պատմութեան եւ գրականութեան վերաբերեալ տարաբնոյթ նիւթեր եւ ազգային երգերի ու պարերի յատուկ առաջադրանքներ:

Ներկայումս ծրագրեր են մշակուում նմանատիպ միջոցառումներ իրագործել նաեւ վերոնշեալ քաղաքներում՝ բացի սկաուտներից ծրագրում ներգրուակելով նաեւ տեղի հայ երիտասարդներին:

ՄԱՅԻՍ

Մայիսի 2-ին եւ 9-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Մոսկուայի մեկուսի մասնաճիւղի սկաուտները մասնակցեցին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կենտրոնական Վարչութեան կողմից կազմակերպուած գայլիկական առցանց սեմինարին:

Մայիսի 8-ին, մասնաճիւղի վարչութեան անդամներ՝ եղբ. Դրօ Գնտոյեանը եւ եղբ. Անդրանիկ Առուստամեանը մաս-

նակցեցին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կենտրոնական Վարչութեան կողմից կազմակերպուած մարզական առցանց համագումարին:

Մայիսի 16-ին, մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ եղբ. Անդրանիկ Առուստամեանը մասնակցեց Համագայինի ռուսաստանեան կառույցի կողմից կազմակերպուած՝ «Արցախեան պատերազմը հայ ժամանակակից գրողների ստեղծագործութիւններում» խորագրով գրական երեկոյին:

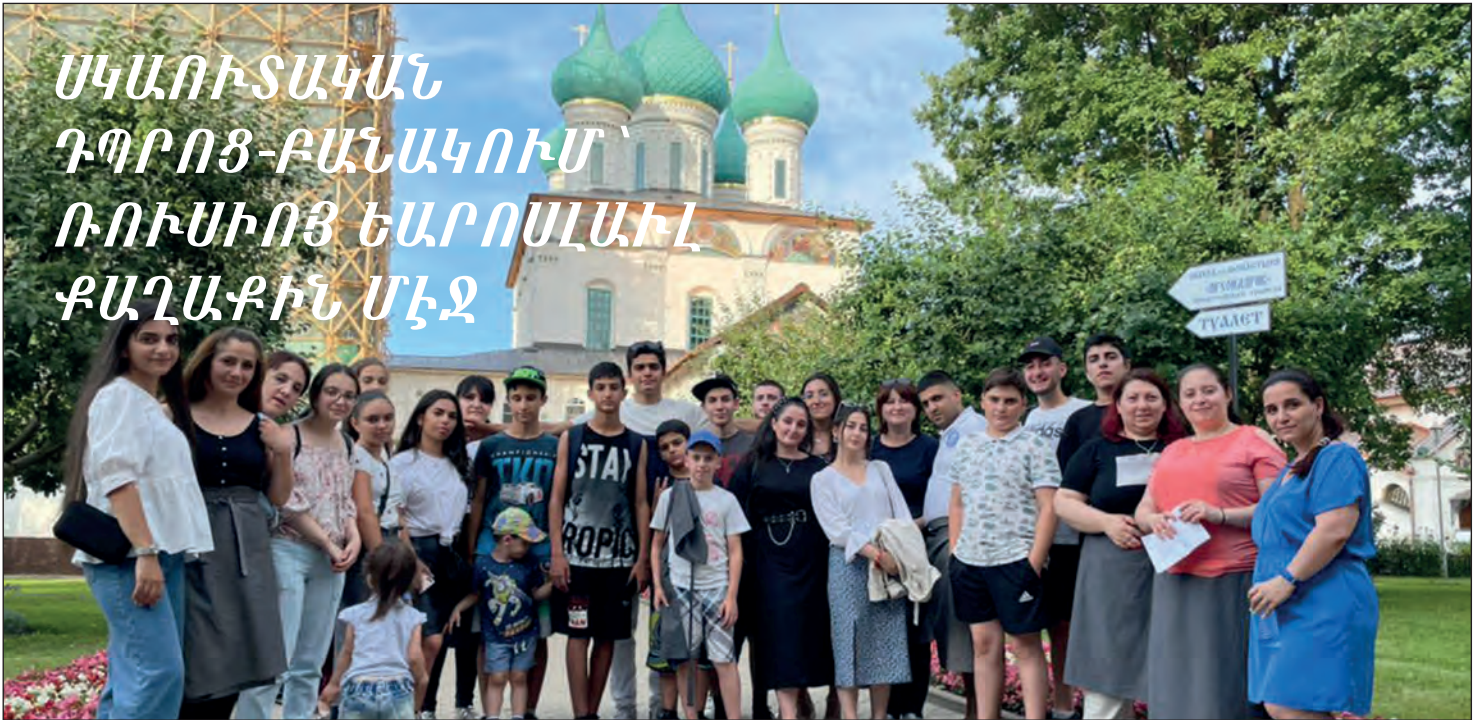
Ըստ անդամների թուաքանակի, ներկայումս մասնաճիւղի անդամ են հանդիսանում 48 Հ.Մ.Ը.Մ.ականներ եւ 157 սկաուտներ ու գայլիկներ:

Վարչութիւնը ներկայումս աշխատանքներ է տանում համայնքներում սկաուտական գործունէութիւնների կազմակերպման ուղղութեամբ՝ պատրաստելով պատասխանատուներ, ինչպէս նաեւ Յուլիսին՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Մոսկուայի մասնաճիւղի տարեկան բանակման կազմակերպման աշխատանքներով:

ՄԿԱՌՈՒՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ-ԲԱՆԱԿՈՒՄ՝ ՌՈՒՍԻՈՅ ԵԱՐՈՍԼԱՒԼ ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՁ

Թղթակից ՄՈՍԿՈՒԱ

16⁻¹⁸ Յուլիսին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Մոսկուայի մեկուսի մասնաճիւղի վարչութեան նախաձեռնութեամբ, Ռուսիոյ Եարոսլավ քաղաքին մէջ գործող «Նայիրի» հայկական համայնքային կազմակերպութեան յարկին ներքե տեղի ունեցաւ սկստական դպրոց-բանակում, որուն մասնակցեցան շուրջ երկու տասնեակ սկստուտներ՝ Մոսկուա, Եարոսլավ եւ Պերեսլավ քաղաքներէն:

Դպրոց-բանակումին առաջին օրւան ծրագիրը հիմնականօրէն ընդգրկեց ազգային, պատմական եւ մշակութային նիւթեր:

Եարոսլավի հայկական համայնքի

ներկայացուցիչ Արսէն Պաղտասարեան հետաքրքրական դասախօսութիւն մը ներկայացուց Արցախեան հիմնախնդիրին, վերջին պատերազմին եւ անոր հետեւանքներուն մասին:

Սուսաննա Նալթաքեան ներկայացուց ազգային հերոսի կերպարի կարեւորութիւնը սերունդներու ազգային դաստիարակութեան մէջ՝ յատուկ անդրադարձ կատարելով Առաջին Հանրապետութեան հիմնադիր՝ Արամ Մանուկեանի եւ Արցախեան առաջին պատերազմի հերոս՝ Կարօտի կերպարներուն: Նալթաքեան նաեւ դասախօսութիւն մը ներկայացուց Օսմանեան թուրքիոյ պարագլուխներուն կողմէ 1915 թուականին կազմակերպուած եւ իրագործրւած Հայոց Յեղասպանութեան մասին՝ անդրադառնալով նաեւ հայկական

Սփիւռքի յառաջացման պատճառներուն:

Իր կարգին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Մոսկուայի մեկուսի մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ եղբ. Անդրանիկ Առուստամեան ներկայացուց Սփիւռքի հայկական կազմակերպութիւններուն դերն ու նշանակութիւնը հայապահպանման, համայնքային կեանքի կազմակերպման, հայերու իրաւունքներու պաշտպանութեան, ինչպէս նաեւ հայրենիքի աջակցութեան գործին մէջ՝ նշելով Հ.Մ.Ը.Մ-ի բացառիկ դերը նշեալ առաքելութեան մէջ:

Յաջորդ երկու օրերը լեցուն էին սկստական տեսական եւ գործնական դիտելիքներով:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Մոսկուայի մեկուսի մասնաճիւղի ընդհանուր խմբապետ քոյր Գոհար Զարդարեան սկստներուն մանրամասնօրէն ներկայացուց Հ.Մ.Ը.Մ-ի կազմակերպական կառույցը, պաշտօններու եւ աստիճաններու նշանակութիւնը:

Սկստները գործնական մասնակցութիւն ունեցան պայմանական «բանակումի մը» կազմակերպման աշխատանքներուն՝ կազմելով ծրագրային

գիրը եւ համապատասխան պիւտճէ: Անոնք մասնակցեցան նաեւ հետախուզական արշաւի եւ ստացան սկաուտական հարուստ գիտելիքներ:

Դպրոց-բանակումի յայտագիրէն անմասն չմնաց ժամանցը՝ աւելի յիշարժան եւ անմոռանալի դարձնելով մասնակիցներուն առօրեան:

Մասնաւորապէս երկրորդ օրը, Եարոսլաւլի «Նայիրի» հայկական համայնքային կազմակերպութեան նախագահ Ռաֆայէլ Աւետիսեանի նախաձեռնութեամբ եւ հրաւերով, մասնակիցները Վոլկա գետի ափին անմոռանալի ժամանակ անցուցին՝ ազգային երգ ու պարով:

Եղան նաեւ այցելութիւններ Եարոսլաւլ քաղաքի տեսարժան ու պատմամշակութային վայրեր:

Դպրոց-բանակումի յայտագիրի պատասխանատուներն էին եղբ. Անդրանիկ Առուստամեան, քոյր Տիանա Թաւաքալեան, քոյր Գոհար Զարգարեան, քոյր

Գոհար Յունանեան եւ քոյր Սուսաննա Նալթաքեան:

Այս առիթով, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Մոսկուայի մեկուսի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին երախտագիտութիւնը կը յայտնէ Եարոսլաւլի «Նայիրի» հայկական հա-

մայնքային կազմակերպութեան նախագահ Ռաֆայէլ Աւետիսեանին եւ համայնքի ներկայացուցիչներուն՝ ջերմ հիւրընկալութեան եւ դպրոց-բանակումի իրականացման մեծ աջակցութեան ցուցաբերման համար:

ՄԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԽՈՍՏՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՍԻՈՅ Մէջ

15 Օգոստոսին, Եարոսլաւլի մէջ տեղի ունեցած հայկական մեծ ռալի փէյփրըի աւարտին, տեղի ունեցաւ սկաուտական երգման հանդիսաւոր արարողութիւն:

Քոյր Գոհար Յունանեան Եարոսլաւլէն եւ քոյր Եւա Սահարեան Պերեսլաւէն սկաուտական խոստումով ամրագրեցին իրենց հաւատարմութիւնը հայ եկեղեցւոյ, հայրենիքին, ազգին ու Հ.Մ.Ը.Մ-ի հայապահպանման առաքելութեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Քորոնա ժահրին յառաջացուցած դժուարությունները կը շարունակեն ազդել սկաուտական եւ մարզական կեանքերուն վրայ: Այս դժուարությունները, սակայն, չեն կասեցուցած ֆետերասիոններու կազմութեան եւ ընտրութիւններու աշխատանքները: Լիբանանի երիտասարդութեան եւ մարմնակրթութեան նախարարի պաշտօնակատար Վարդինէ Օհանեան-Գէորգեանի ջանքերով մարզական կեանքը աշխուժացնելու, դասաւորելու եւ զարգացնելու նպատակով յառաջացած են նոր ֆետերասիոններ:

նանի Ողիմպիական Կոմիտէի անդամ:

- Պապեթպոլի ֆետերասիոն՝ եղբ. Հայկ Թապագեան (փոխ գանձապահ):
- Հեծելաքշալի ֆետերասիոն՝ եղբ. Վաչէ Ծատուրեան (նախագահ), քոյր Արտա Զէյթունլեան (ընդհանուր քարտուղար) եւ եղբ. Նաօ Հապիպեան (հաշուապահ):

Հ.Մ.Ը.Մ. իր կարգին, քայլ պահելով այս նորութիւններուն հետ եւ 2020-ին ձեռք ձգած յաջողութիւնները շարունակելով, 2021-ին յաջողեցաւ ներկայացուցիչներ ունենալ երկու նոր ֆետերասիոններու մէջ, ինչպէս նաեւ՝ սկաուտական ֆետերասիոնին եւ Լիբանանի Ողիմպիական Կոմիտէին մէջ:

Յարգ կատարուած ընտրութիւններուն եւ նշանակումներուն Հ.Մ.Ը.Մ. 13 ներկայացուցիչներ ունի 11 ֆետերասիոններու մէջ.-

- Սկաուտական ֆետերասիոն՝ եղբ. Վաչէ Նաճարեան (միջազգային յարաբերութիւններու պատասխանատու):
- Փինկ-փոնկի ֆետերասիոն՝ եղբ. Բաֆֆի Մուսջողեան (Ա. փոխ նախագահ): Ան նաեւ ընտրուեցաւ Լիբա-

- Ելեկտրոնային խաղերու ֆետերասիոն՝ եղբ. Պօղոս Քենտիրճեան (նախագահ):
- Functional Fitness ֆետերասիոն՝ եղբ. Յարութ Ալաճաճեան (փոխ նախագահ):
- Աթլետիզմի ֆետերասիոն՝ քոյր Մարիա Գէորգեան (գանձապահ):
- Թրէաթլոնի ֆետերասիոն՝ եղբ. Կարէն Արաբկիրլեան (գանձապահ):
- Ճատրակի ֆետերասիոն՝ եղբ. Էլի Հուլիշեան:
- Ուու շու-Քոնկ ֆու ֆետերասիոն՝ եղբ. Սաօ Դարբինեան:
- MMA-ի մարտարուեստի ֆետերասիոն՝ եղբ. Վարուժան Քէլիշեան:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԼԻՐԱՆԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԵՂԲ. ԲԱՅՅԻ ՄՈՒՆՋՕՂԼԵԱՆ ԼԻՐԱՆԱՆԻ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԱՆԴԱՄ

Քանի մը անգամ յետաձգուելէ ետք, 25 Փետրուար 2021-ին տեղի ունեցան Լիբանանի Ողիմպիական Կոմիտէին ընտրութիւնները՝ ներկայութեամբ Լիբանանի երիտասարդութեան եւ մարմնակրթութեան նախարարութեան մարզական բաժանմունքի նախագահ Մուհամմէտ Աուէյտաթի: Ընտրութիւններուն ներկայ եղան 39 ֆետերասիոններու ներկայացուցիչներ:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Լիբանանի Շրջանային Վարչութեան ատենապետ եղբ. Բաֆֆի Մուսջողեան ընտրուեցաւ Լիբանանի Ողիմպիական Կոմիտէի 14 հոգինոց կազմի անդամ, փոխարինելով Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ներկայացուցիչ եղբ. Վաչէ Ծատուրեանը, որ երկու շրջան Կոմիտէին մաս կազմելէ ետք՝ կանոնադրային պայմաններու բերումով չէր կրնար երրորդ անգամ թեկնածու ներկայանալ:

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՈԳԵԿՈԶՈՒՄ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի Շրջանային
Սկաուտական Խորհուրդ եւ
Խմբապետական կազմ
ՊԵՅՐՈՒԹ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի սկաուտները այս տարի Հայոց Յեղասպանութեան յիշատակը ոգեկոչեցին «Կը յիշենք Յեղասպանութիւնը, կը սորվինք մեր մշակոյթը, կը պահենք ու կը բաժնենք մեր ժառանգութիւնը» բնաբանով:

Արդարեւ, Ուրբաթ, 23 Ապրիլի կէսօրէ առաջ ժամը 11-էն մինչեւ Շաբաթ, 24 Ապրիլի երեկոյեան ժամը 6, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի մասնաճիւղերու սկաուտները իրենց բոլոր խմբաւորումներով նշեցին Հայոց Յեղասպանութեան 106-ամեակը: Անոնք իրենց մասնաճիւղերու ընկերային ցանցերու էջերուն վրայ հերթականօրէն տեղադրեցին իրենց պատրաստած յայտագիրները, որոնք երգի, պարի, նուագի, ասմունքի եւ դասախօսութիւններու միջոցով ներկայացուցին հայկական արժէքներ, սովորութիւններ, մշակոյթ եւ ավանդութիւն:

Գոյատեւած է ժողովուրդ մը առանց մշակոյթի եւ ավանդութեան ...

Հետաքրքրական էր լսել այս առթիւ մասնագէտ դասախօսներու կողմէ ներկայացուած նիւթերը: Սկաուտները առցանց տեղեկացան մեր նախնիներէն ժառանգ մնացած քանդակագործութեան եւ խաչքարագործութեան արուեստին մասին, որոնք կարեւոր դեր խաղացած են հայկական մշակոյթի գոյատեւման մէջ:

Յայտագիրներուն մէջ յատուկ տեղ գտած էին նաեւ հայկական ավանդական ճաշերու պատրաստութեան ձեւը, պարը, երգն ու երաժշտութիւնը, որոնք դասախօսական եւ գործ-

նական կիրարկումներով մաս կը կազմէին առցանց յայտագիրներուն:

1250 սկաուտներ, 43 սկաուտական խումբերով, 35 առցանց աշխատանքներու ընթացքին ներկայացուցին իրենց պատրաստած յայտագիրները՝ հիւրընկալելով 18 մասնագէտ դասախօսներ:

ԵՂԵՌՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՊԻՔՅԱՅԱՅԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ, 23 Ապրիլ 2021-ի երեկոյեան ժամը 6.30-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի Շրջանային Վարչութեան ներկայացուցիչը, Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդէն անդամներ, Շրջանային Խմբապետութիւնը, մասնաճիւղերու միաւորի եւ մասնաճիւղի խմբապետները այցելեցին Եղեռնի նահատակաց Պիքֆայայի յուշարձան, ուր ծաղկեպսակ եւ ծաղիկներ զետեղելով մէկ վայրկեան լռութեամբ յարգանքի իրենց տուրքը ընծայեցին մեր մէկուկէս միլիոն նահատակներու յիշատակին եւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով անգամ մը եւս ուխտեցին եւ հաստատեցին, թէ ի՛նչ ալ ըլլան պայմանները, սերունդներ չեն մոռնար գործուած Յեղասպանութիւնը, հաւատարիմ կը մնան անմեղ զոհերու արեան կանչին ու յիշելով Յեղասպանութիւն կը պահանջեն եւ կը շարունակեն պայքարիլ յանուն Հայ Դատի յաղթանակին:

Օր մը ետք, Շաբաթ, 24 Ապրիլ 2021-ի կէսօրուան ժամը 12-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Այնճարի մասնաճիւղի միաւորի խմբապետները իրենց կարգին այցելեցին Մուսա լեռան հերոսամարտի յուշահամալիր, ուր ծաղիկներ զետեղելով յարգանքի իրենց տուրքը մատուցեցին Հայոց Յեղասպանութեան մէկուկէս միլիոն նահատակներու անմար յիշատակին:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ ԱԻԵԼԻ ՔԱՆ 1000 ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒ ՄԻՋ-ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԱՅԻՆ ՏՈՂԱՆՑՔՈՎ ՀԱՍՏԱՏԵՑԻՆ ԻՐԵՆՑ ԿԵՆՍՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սուրիոյ Շրջանային
Վարչութեան Գրական
Յանձնախումբ
ՀԱԼԷՊ

Հովանաւորութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Մասիս Եպս. Զօպուեանի, կազմակերպութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան, Կիրակի, 27 Յունիս 2021-ի յետմիջօրէի ժամը 5-ին, տասը տարուան ընդհատումէ ետք, Հայլի «Ռիայէթ Շապապ» դաշտին վրայ մեծ խանդավառութեամբ տեղի ունեցաւ միջ-մասնաճիւղային տողանցք-փառատօն մասնակցութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Դամասկոսի, Հայլի, Լաթաքի-

ոյ, Գամիշլիի եւ Քեսապի մասնաճիւղերու շեփորախումբերուն, սկաուտական կազմերուն եւ մարզական խումբերուն: Տողանցքին իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի «Շաւարշ Քրիսեան» քարաթէի մարզական խումբը եւ Սուրիոյ Հայ Սեւ Գօտիներու Միութեան մարզիկները:

Տողանցքը տեղի ունեցաւ Պաաս կուսակցութեան Հայլի մասնաճիւղի քարտուղար Ահմատ Մանսուրի հովանիին ներքեւ:

Տողանցքը շնորհաւորական արտայայտութիւնն էր Սուրիոյ նախագահ տրքթ. Պաշար Ասատի վերընտրութեան, ինչպէս նաեւ ցնծութեան տօնն էր Հայաստանի Հանրապետութեան կերտման 103-ամեակին առիթով:

ՆԵՐԿԱՆԵՐԸ

Տողանցքին ներկայ գտնուեցան Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդը, հայ համայնքապետներու ներկայացուցիչները, Հ.Հ. Հայլի գլխաւոր հիւպատոսը, Հ.Հ. մարդասիրական առաքելութեան խումբի հիւպատոսութեան ներկայացուցիչը, Սուրիոյ խորհրդարանի երեսփոխաններ, Պաաս կուսակցութեան Հայլի գլխաւոր քարտուղարը, Հայլի նահանգապետին ներկայացուցիչը, Հայլի նահանգային խորհուրդի անդամներ, պետական բարձրաստիճան հիւրեր, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Մանուկ Քէօշկերեան, Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան, Բերիոյ Հայոց Թեմի Ազգային Վարչութեան, Կրօնական Ժողովի եւ ազգային մարմիններու ներկայացուցիչներ, եկեղեցիներու թաղականութիւններ, հայկաճայ միութիւններու եւ հաստատութիւններու ներկայացուցիչներ եւ հրաւիրեալներ:

ԲԱՑՈՒՄԸ

Բացումը կատարուեցաւ Սուրիոյ եւ Հայաստանի քայլերգներով, ապա ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգեցին նահատակներու յիշատակը:

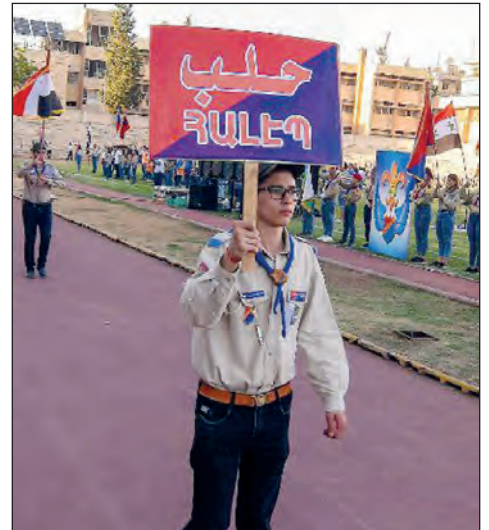
Օրուան հանդիսավարներն էին քոյր Մարալ Գալաթեան-Սէմէրճեան, եղբեղիս Քիլճճեան (արաբերէն) եւ քոյր Մարինա Չիլ Աբօշեան-Պօղիկեան (հայերէն): Անոնք յայտագիրը ներկայացուցին արաբերէնով եւ հայերէնով, նաեւ՝ Սուրիոյ նախագահին վերընտրութեան, Հայաստանի անկախութեան եւ Հ.Մ.-Լ.Մ.-ին նուիրուած լողունգներով ողջունեցին տողանցող Հ.Մ.-Լ.Մ.-ականները:

Արաբերէն բացման խօսքը արտասանեց Հ.Մ.-Լ.Մ.-ի Հայկալի մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ եղբ. տղթ. Արամ Աւետիսեան, դիտել տալով որ տասը տարիներու դաժան պատերազմէն Սուրիան յաղթական դուրս եկաւ՝ շնորհիւ սուրիական քաջարի բանակին եւ իմաստուն ղեկավարութեան: Ան մեծ

յաղթանակ նկատեց Սուրիոյ նախագահ տղթ. Պաշար Ասատին վերընտրութիւնը, որուն ուրախութեան արտայայտութիւնը եղաւ Սուրիոյ նահանգներէն համախմբուած Հ.Մ.-Լ.Մ.-ի հինգ մասնաճիւղերու քոյրերուն ու եղբայրներուն երախտագիտական տողանցքը:

Հայերէն բացման խօսքը արտասանեց Հ.Մ.-Լ.Մ.-ի Սուրիոյ Շրջանային վարչութեան ատենապետ եղբ. Աւետիս Տէրվիչեան: Ան լուսարձակի տակ առաւ Հ.Մ.-Լ.Մ.-ի հայակերտումի առաքելութիւնը եւ այս առիթով ողջունեց հինգ մասնաճիւղերուն խանդավառ

վրայ հաստատուած ջահը լուսաւորուեցաւ:

Մարզական ներկայացումով հանդէս եկան Հ.Մ.Ը.Մ-ի «Շաւարշ Բրիտան» քարաթէի մարզական խումբը եւ Սուրիոյ Հայ Սեւ Գօտիներու Միութեան մարտարուեստի, ուիթմիկ մարմնամարզի, սանտայի եւ քիք-պոքսինկի մարզիկները, որոնք հետաքրքրութիւն չարժող մարզաձեւերով արժանացան ներկաներու ուշադրութեան:

ՏՈՂԱՆՑՔԸ

Յաջորդեց Հ.Մ.Ը.Մ-ի միջ-մասնաճիւղային տողանցքը, որուն բացումը կատարեցին Սուրիոյ Շրջանային խումբապետութիւնն ու հինգ մասնաճիւղերու խմբապետները: Յաջորդաբար տողանցեցին Դամասկոսի, Լաթիաքիոյ, Գամիլիի, Բեսապի եւ Հալէպի մասնաճիւ-

մասնակցութիւնը միջ-մասնաճիւղային տողանցքին: Ապա, եղբայրը շնորհակալութիւն յայտնեց Առաջնորդ Սրբազան Հօր՝ իր հայրական հովանաւորութեան համար, ինչպէս նաեւ Սուրիոյ պետական բարձրաստիճան ասագանիին:

տէհճեանին: Ապա, ջահը փոխանցուեցաւ հինգ մասնաճիւղերու խմբապետներուն ու սկսուտի մը ձեռամբ կայմին

ԲԱՅՄԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ ԵՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Բացման պատկերով Հ.Մ.Ը.Մ-ի հինգ մասնաճիւղերու քոյրերն ու եղբայրները պարզեցին Սուրիոյ նախագահին եւ Մարդարապատի յուշարձանին պատկերները: Այնուհետեւ, Սուրիոյ Շրջանային խմբապետ եղբ. Յովիկ Փամբալեան Առաջնորդ Սրբազան Հօր օրհնուած ճրագով ջահը վառեց եւ զայն փոխանցեց Սուրիոյ Շրջանային խմբապետուհի քոյր Թամար Աւետեան-Գա-

ղերու սկաուտական եւ մարզական խումբերը, իրենց շեփորախումբերուն առաջնորդութեամբ: Տողանցեցին նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի երէց եղբայրները, որոնք երկար տարիներու վաստակ ունին միութեան շարքերէն ներս, ապա տողանցեցին Հ.Մ.Ը.Մ.ի «Շաւարշ Քրիսեան» քարտէշի մարզական խումբը եւ Սուրիոյ Հայ Սեւ Գօտիներու Միութեան մարզիկները:

Լոգունդներու կարգին հնչեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին Հ.Մ.Ը.Մ.ի նուիրուած խօսքը, որուն ընթացքին հանդիսավարը Հ.Մ.Ը.Մ.ի մեծ ընտանիքին անունով շնորհաւորական խօսք ուղղեց Վեհափառ Հօր՝ գահակալութեան 26-ամեակին առիթով, մաղթելով արեւշատութեամբ եւ քաջառողջութեամբ լեցուն ընդ երկար գահակալութիւն:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔԸ
Ներկաներուն իր սրտի խօսքը ուղ-

ղեց Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Մասիս Եպս. Զօպուեան: Ան ողջունեց Սուրիոյ զանազան շրջաններէն ժամանած Հ.Մ.Ը.Մ.ականները, որոնք իբրեւ մէկ ամբողջութիւն միացան՝ միասնաբար շնորհաւորութիւններ յայտնելու Սուրիոյ նախագահին՝ իր վերընտրութեան առիթով: Ապա, Առաջնորդը դիտել տուաւ, որ այսօր սուրիացի ժողովուրդը յաղթական դուրս եկած, անգամ մը եւս կը համախմբուի իր նախագահին շուրջ, որ ամբողջ տասը տարի իմաստութեամբ, խոհեմութեամբ, լըրջութեամբ եւ քաջութեամբ պայքարեցաւ սուրիական հայրենիքին ազատութեան եւ անոր ամբողջականութեան պահպանման համար: Սուրիոյ բոլոր բաղադրիչ տարրերուն հետ սուրիահայրութիւնը իր մասնակցութիւնը բերաւ

իր զաւակներուն արիւնը նուիրաբերելով սուրիական հայրենիքի ազատութեան եւ անկախութեան, յայտնելով Տէր Զօրէն եկող յարուցեալ հայուն հաւատարմութիւնը սուրիական հայրենիքին, անոր նախագահին եւ սուրիացի ասպնջական ժողովուրդին:

Սրբազան Հայրը հպարտութեամբ յիշեց Հայաստանի Հանրապետութեան կերտման 103-ամեակը, որուն պայծառութիւնը յայտ կու գայ ազգային արժէքները պահող սուրիահայ համայնքին մէջ:

Հպարտութիւն առթող տողանցքին ընդմէջէն ան տեսաւ մէկ բռունցք կազմած Հ.Մ.Ը.Մ.ականներուն կապուածութիւնը՝ Հայաստանին, Արցախին եւ Սուրիոյ:

Իր խօսքին աւարտին, Առաջնորդը բոլորին անտուով շնորհակարտեց նախագահին վերընտրութիւնը եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Ա. Վեհա-

փառ Հայրապետին գահակալութեան 26-ամեակը, անոր մաղթելով արեւշատ եւ պայծառ տարիներ:

ԱՀՄԱՏ ՄԱՆՍՈՒՐԻ ԽՕՍԲԸ

Այնուհետեւ խօսք առաւ Պաաս կուսակցութեան Հայլէպի մասնաճիւղի գլխաւոր քարտուղար Ահմատ Մանսուր, որ գեղեցիկ պատկերով մը յայտնեց, թէ Սուրիոյ եւ Հայաստանի դրօշները կը բաժնեկցին կարմիր գոյնը, որ դաւադիր ուժերուն դէմ նահատակներուն թափած արիւնը կը խորհրդանշէ: Ան յայտնեց, թէ էրտողան պարտական դուրս եկաւ Սուրիոյ դէմ պատերազմէն, շնորհիւ երեք ուժերու՝ սուրիացի ժողովուրդին, Սուրիոյ արի բանակին եւ երկրի նախագահ տըքթ. Պաշար Ասատի մաքառումներուն: Ապա, ան իր ուրախութիւնը յայտնեց ի տես բերկրայի այս տողանցքին, մեծապէս գնահատելով շըր-

ջաններէն ժամանած Հ.Մ.Ը.Մ.ականներու մասնակցութիւնը:

ՅՈՒՇԱՆՈՒՅԻՐՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱՆՅՈՒՄ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Տողանցքին վերջին բաժինով, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջանային Վարչութեան ձեռամբ տեղի ունեցաւ յուշանուէրներու յանձնում՝ Սուրիոյ հինգ մասնաճիւղերու վարչութիւններուն եւ շեփորախումբերուն: Տեղի ունեցաւ նաեւ պարգեւատրում՝ հինգ մասնաճիւղերու մարզական ներքին մրցաշարքներու ախոյեաններուն, ինչպէս նաեւ Հայլէպի մասնաճիւղի վերանորոգուած դաշտերուն վրայ տեղի ունեցած Ֆութպոլի եւ պասքեթպոլի մրցումներու ախոյեան խումբերուն (Այս մասին տեսնել առանձին, էջ 75):

Տողանցքին խանդավառութիւնը ամբողջացաւ Համազգայինի մեծ ընտանիքին կողմէ գեղարուեստական յայտագիրի ներկայացումով: Ելոյթ ունեցան Լաթաքիայէն ժամանած Համազգայինի «Վահան Նաւասարդեան» մասնաճիւղի «Գեղարդ» պարախումբը, Համազգայինի «Նիկոլ Աղբալեան» մասնաճիւղի «Շուշի» մանկապատանեկան պարախումբը, ապա՝ նուագախումբը, մասնակցութեամբ սուրիահայ երգիչներ Մարիա Չիչեանի, Արման Տէր Պետրոսեանի, Կասիա Պաղտիկեանի, Կարօ Գուշաքեանի, Մեղեդի Փամպուրեանի, Ակարէ Ֆրանքեանի, Լիւսի Յովհաննէսեանի, Խաչիկ Աշճեանի եւ Քեսապէն ժամանած Սեւակ Պետուրեանի:

ՄԻՋ-ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԱՅԻՆ ՏՈՂԱՆՑՔԻ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ՝

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄՐՑԱՇԱՐՔՆԵՐԸ

Միջ-մասնաճիւղային տողանցքի նախօրեակին, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Սուրիոյ մասնաճիւղերը, նախքան Հալէպ իրենց ժամանումը, կազմակերպեցին մարզական ներքին մրցաշարքներ, որոնց ախոյեան քոյրերուն եւ եղբայրներուն պարգեւատրումը տեղի ունեցաւ միջ-մասնաճիւղային տողանցքին, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան ձեռամբ:

Այսպէս, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Լաթաքիոյ մասնաճիւղին վարչութիւնը կազմակերպեց ճատրակի եւ լողի մրցաշարքներ: Ախոյեան հանդիսացան.- եղբ. Յովսէփ Քէչէճեան (ճատրակ), քոյր Միրիամ Տէմիրճեան (լող) եւ եղբ. Րաֆֆի Ներսէսեան (լող):

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Գամիշլիի մասնաճիւղի վարչութիւնը կազմակերպեց փինկ-փոնկի մրցում, որուն ախոյեան հանդիսացաւ եղբ. Սեպուհ Սարգիսեան:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Հալէպի մասնաճիւղի վարչութիւնը կազմակերպեց ճատրակի մրցում, ուր լաւագոյն խաղացող հանդիսացաւ եղբ. Կարին Պէրպէրեան:

Միջ-մասնաճիւղային տողանցքին Հալէպի մասնաճիւղէն պարգեւատրուեցան նաեւ 2020-2021 տարեշրջանի ճատրակի Սուրիոյ ախոյեաններ՝ եղբ. Արսէն Քինեան եւ քոյր Սինթիա Մախուլ:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Քեսապի մասնաճիւղի վարչութիւնը կազմա-

կերպեց փինկ-փոնկի եւ ճատրակի մրցաշարքներ: Ախոյեան հանդիսացան.- եղբ. Անդրանիկ Հանեսքէհեան (փինկ-փոնկ) եւ եղբ. Ժիրայր Կարճիկեան (ճատրակ):

Տողանցքէն ժամեր առաջ, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւնը Հալէպի մէջ կազմակերպեց Ֆուլթպոլի եւ պասքեթպոլի միջ-մասնաճիւղային մրցաշարքներ, Հալէպի մասնաճիւղի պասքեթպոլի վերանորոգուած եւ Ֆուլթպոլի նոր կառուցուած դաշտերուն վրայ: Ֆուլթպոլի մրցաշարքին ախոյեան հանդիսացաւ Գամիշլիի մասնաճիւղին խումբը, իսկ պասքեթպոլի մրցաշարքին ախոյեան հանդիսացան Հալէպի մասնաճիւղի տղոց եւ աղջկանց խումբերը:

ատենապետ եղբ. Աւօ Տէրվիշեան ողջունեց ներկաները եւ փոխանցեց տողանցքին յայտագիրն ու ընթացքը՝ յաջողութիւն մաղթելով բոլորին: Ապա, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Մանուկ Քէօշկերեան փոխանցեց իր սրտի խօսքը, նշելով Հ.Մ.Ը.Մ.Ի-ական ըլլալու կարեւորութիւնն ու արժէքը: Ան ըսաւ, որ մեծ բախտաւորութիւն է, երկար տարիներ ետք, այս սերունդին մասնակցութիւնը աւանդական տողանցքին:

ՄԻՋ-ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԱՅԻՆ ՏՈՂԱՆՑՔԻ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ՝

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ

Կիրակի, 27 Յունիս 2021-ին, միջ-մասնաճիւղային տողանցքէն առաջ, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւնը ժողով մը գումարեց Սուրիոյ հինգ մասնաճիւղերու վարչութիւններուն հետ:

Այս առիթով, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան

ՄԻՋ-ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԱՅԻՆ ՍԿԱՈՒՏ. ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ Ա. ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Կիրակի, 27 Յունիս 2021-ի կէսօրուան ժամը 12-ին, Հ.Մ.-Ը.Մ-ի պարտէզին մէջ տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի հինգ մասնաճիւղերու (Լաթաքիա, Դամասկոս, Գամիշլի, Քեսապ եւ Հալէպ) միջ-մասնաճիւղային Սկաուտ- Խորհուրդներու Ա. Հանդիպումը:

Հանդիպումը վարեց Սուրիոյ Շրջանային Սկաուտ- Խորհուրդի ատենապետ եղբ. Ծերուն Գահուէճեան: Հանդիպումին արծարծուեցան մասնաճիւղերու Սկաուտ- Խորհուրդներու աշխատանքները եւ անոնց դիմագրաւած դժուարութիւնները:

Մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները իրենց գեկոյցները տալէ ետք, Շրջանային Սկաուտ- Խորհուրդի ատենապետը կարգ մը թեղադրութիւններ կատարեց գործերաձեւի բարելաւման եւ մասնաճիւղերը թիւով ու որակով բարելաւելու համար: Ապա, Շրջանային Սկաուտ- Խորհուրդի անդամները յաջողութիւն մաղթեցին մասնաճիւղերու Սկաուտ- Խորհուրդներու աշխատանքներուն: Հանդիպումը փակուեցաւ ժամը 1.30-ին:

«ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏԻ ՕՐ»ՈՒԱՆ ՆՇՈՒՄ ՀԱԼԷՊԻ ԵՒ ՔԵՍԱՊԻ ՄԷՋ

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս Հ.Մ.Ը.Մ-ի Հալէպի մասնաճիւղին սկաուտները պատշաճ կերպով նշեցին «Հայ սկաուտի օր»ը: Ազգ. Քարէն Եփփէ ձեմարանի շրջափակին մէջ հաւաքուած, անոնք կատարեցին միօրեայ գործունէութիւն եւ տողանցք:

Օրուան յայտագիրը սկիզբ առաւ

դրօշակի արարողութեամբ, ապա յաջորդաբար տեղի ունեցան խմբակային աշխատանք, մարզանք, նախաճաշ եւ ձեռնային աշխատանք:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի շեփորախումբին ընկերակցութեամբ բոլոր գայլիկներն ու սկաուտները հաստատ քայլերով տողանցեցին շրջափակին մէջ, ուր ներկայ էին Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ Շրջանային

Սկաուտ- Խորհուրդն ու խմբապետութիւնը, Հալէպի մասնաճիւղի վարչութեան ներկայացուցիչներն ու Սկաուտ- Խորհուրդը: Տողանցքի աւարտին տեղի ունեցաւ Ա. կարգի տուչութիւն՝ մասնաճիւղի խմբապետ եղբ. Յակոբ Ուրիշիկեանի ձեռնամբ:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Հալէպի մասնաճիւղի Սկաուտ- Խորհուրդին խօսքը փոխան-

ցեց խորհուրդի ատենապետ եղբ. Աբիկ Խաչոյան: Ան շնորհաւորեց Ա. կարգ ստացող քոյրերն ու եղբայրները, ապա խօսքը ուղղեց սկաուտներուն եւ թեւադրեց անոնց, որ հպարտ եւ խրոխտ քայլերով շարունակեն իրենց երթը:

Այնուհետեւ, սկաուտները շարունակեցին իրենց յայտագիրը. տեղի ունեցաւ երգի ուսուցում, զարգացման մրցում, ճաշ, ռալի եւ մտերմիկ խրախճանք:

ՔԵՍԱՊԻ ՄԷՋ

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Քեսապի մասնաճիւղի վարչութիւնը, իր կարգին, Սկաուտ-Խորհուրդի կազմակերպութեամբ, նշեց «Հայ սկաուտի օր»ը: Այս առիթով տօնակատարութիւն մը տեղի ունեցաւ 28 Փետրուար 2021-ի երեկոյեան ժամը 5-ին, «Սարգարապատ» սրահին մէջ: Տօնակատարութիւնը հովանաւորեց Քեսապի նորանշանակ հոգեւոր տեսուչ Անդրանիկ Աբղ. Քիւրիւմեան: Ներկայ գտնուեցան միութիւններու ներկայացուցիչներ, սկաուտներու ծնողներ եւ մասնաճիւղի նախկին խմբապետներ:

Տօնակատարութեան բացումը կատարուեցաւ Սուրիոյ, Հայաստանի եւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի քայլերգներով:

Բացման խօսքը արտասանեց մասնաճիւղի միաւորի պատասխանատու խմբապետ քոյր Մարի Շէխուկեան-Լընդեան: Ան ներկայացուց հայ սկաուտին եւ հայ զինուորին դերը՝ ազգին ծառայութեան եւ պաշտպանութեան գործին մէջ:

Տօնակատարութիւնը ընդգրկեց խմբային արտասանութիւն, հայկական պար, չափական մարզանք, բուրգ եւ թմայիկ:

Ապա տեղի ունեցաւ խոստման արարողութիւն եւ վկայականաց բաշխում:

Այս առիթով վարչութիւնը պարգեւատրեց շեփորախումբի պատասխանատուներ քոյր Դալար Լընդեանը եւ եղբ. Անդրանիկ Հանեսքէհեանը, որոնք իրենց անձնական ուժերով շեփորախումբին նոր եղանակներ սորվեցնելու աշխատանք տարած են: Աւարտին, Անդրանիկ Աբղ. Քիւրիւմեան փոխանցեց իր սրտի խօսքը, մասնաճիւղին մաղթելով նորանոր յաջողութիւններ: Ապա, «Պահպանիչ»ով ան փակեց օրուան յայտագիրը:

Հանդիսութիւնը աւարտին հասաւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով:

Հ.Մ.Ը.Մ-Ի ԳԱՄԻՇԼԻԻ, ՀԱԼԷՊԻ ԵՒ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԱՄՆԱՃԻԻՂԵՐՈՒՆ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԳԱՄԻՇԼԻԻ ՄԱՄՆԱՃԻԻՂ

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Գամիշլիի մասնաճիւղի անդամական ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 28 Մարտ 2021-ին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի կեդրոնին մէջ, ներկայութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան անդամ, լիազօր ներկայացուցիչ եղբայր Զաւէն Գասպարեանի, մասնաճիւղի վարչութեան անդամներու եւ Հ.Մ.Ը.Մ-ականներու:

Ժողովը մասնաճիւղին նոր վարչութիւնը ընտրեց հետեւեալ կազմով՝ եղբ. Անդրանիկ Սարգիսեան, քոյր Սօսէ Խաչատուրեան, եղբ. Արամ Աւետիսեան, քոյր Անի Սարգիսեան, եղբ. Շիրազ Կրպոյեան, եղբ. Ատուր Աբգամեան եւ եղբ. Սերոբ Վալոյեան

Ժողովը փակուեցաւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով:

ՀԱԼԷՊԻ ՄԱՄՆԱՃԻԻՂ

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչին

եւ Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան անդամներուն ներկայութեամբ, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Հայէպի մասնաճիւղը տարեկան անդամական իր ժողովը գումարեց 23 Մարտ 2021-ի երեկոյեան

Ժամը 7.30-ին, «Արամ Մանուկեան» Ժողովրդային Տան «Լեւոն Շանթ» սրահին մէջ:

Ժողովը սկսաւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով, ապա ներկայ Հ.Մ.Ը.Մ-ական քոյր-եղբայրներուն ներկայութիւնը ստուգելէ ետք, ընթերցուեցաւ վարչութեան միամեայ գործունէութեան նիւթաբարոյական տեղեկագիրը, կատարուեցան լուսաբանութիւններ, քննարկումներ եւ արծարծրեցան միութեանական մտահոգութիւններ:

Այնուհետեւ, ժողովը Հայկաի մասնաճիւղի նոր վարչութիւնը ընտրեց հետեւեալ կազմով.- եղբայրներ Արամ Աւետիսեան, Սերժ Պալապանեան, Յարութ Խաչատուրեան, Ալեքսան Պալեան, Կարօ Ապաճեան, Տիգրան Պալապանեան, Մայք Հալլաճեան, քոյրեր Նորա Գրաճեան եւ Անի Մինասեան:

Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան լիազօր ներկայացուցիչ եղբայր Գէորգ Գալէմբերեանի, մասնաճիւղի վարչութեան անդամներու եւ Հ.Մ.Ը.Մ-ականներու:

Ժողովին բացումը կատարուեցաւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով: Ժողովին ընթացքին եղբայր Գէորգ շնորհաւորեց Դամասկոսի մասնաճիւղին 95-ամեակը եւ գնահատեց համաճարակի օրերուն ընթացաւարտ վարչութեան կատարած աշխատանքը:

Աւարտին, եղբ. Գալէմբերեան շնորհաւորեց եւ յաջողութիւն մաղթեց նորընտիր վարչութեան:

Այնուհետեւ ժողովը Հ.Մ.Ը.Մ-ի Դամասկոսի մասնաճիւղի վարչութեան նոր կազմը ընտրեց հետեւեալ պատկերով.- եղբ. Միհրան Ղազարեան (ատենապետ), քոյր Գարուն Մուրատեան (ատենադպրուհի), եղբայրներ Վահան Գոգանեան (գանձապահ), Արա Խաճարեան (հաշուապահ), Հրայր Գարակէօզեան, Անդրանիկ Խաճարեան եւ Արամ Աճէմեան (խորհրդականներ):

Ժողովը փակուեցաւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂ

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Դամասկոսի մասնաճիւղի անդամական ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 26 Փետրուար 2021-ին, «Աւետիս Ահարոնեան» կեդրոնին մէջ, ներկայութեամբ

Հ.Մ.Ը.Մ-Ի ՀԱԼԷՊԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՏՈՂԱՆՑՔԸ

Հովանաւորութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան, կազմակերպութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Հայկաի մասնաճիւղի վարչութեան եւ Սկաուտ. Խորհուրդին, մասնակցութեամբ Հայկաի մասնաճիւղի սկաուտներուն եւ չեփորախումբին, Կիրակի, 28 Մարտ 2021-ին, Ծաղկազարդի տօնին առթիւ տեղի ունեցաւ սկաուտական հանդիսաւոր տողանցք:

Տողանցքը ընթացք առաւ կէսօրուան ժամը 12-ին: Սկաուտները Վիլյաներու պողոտայէն ուղղուեցան Ս. Աստուածածին եկեղեցի, ապա՝ «Արամ Մանուկեան» Ժողովրդային Տուն, ուր հայութիւնը ծափօղջոյններով դիմաւորեց տողանցող սկաուտները: Տողանցքի աւարտին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի չեփորախումբը հնչեցուց «Յառաջ նահատակ» քայլերգը:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԼԱԹԱՔԻՈՅ ԵՒ ՔԵՍԱՊԻ ՄԱՄՆԱՃԻԴԵՐՈՒՆ «ՄՈԿԼԻԻ ՕՐ»ՈՒԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թղթակից ԼԱԹԱՔԻԱ

Կազմակերպութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Լաթաքիոյ մասնաճիւղի Սկաուտ. Խորհուրդին, խմբապետական եւ աստիճանաւորական կազմերուն, Շաբաթ, 12 Յունիս 2021-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի տեղւոյն ակումբին մէջ տեղի ունեցաւ «Մոկլիի օր»՝ մասնաճիւղին «Գայլ» միաւորի կարմիր, կապոյտ եւ մոկլի վոհմակներուն յատուկ:

«Օր»ը ընդգրկեց դրօշակի արարողութիւն, մարզանք, նախաճաշ, գայլիկական գիտելիքներ, դասախօսութիւններ, հարց-պատասխանի մրցում, արչաւ դէպի մօտակայ այգի, խաղեր եւ հիւրասիրութիւն:

Կէսօրին, JCI կազմակերպութենէն այցելութեան եկան խումբ մը ատամնաբուժներ, որոնք դասախօսեցին եւ փոքրերուն Ֆլիմ մը ցուցադրեցին ատամներու պահպանութեան եւ մաքրութեան մասին: Անոնք գայլիկներուն ատամները քննեցին, իրենց թելադրութիւնները փոխանցեցին, պոռչիւրներ եւ ակուայի վրձիններ բաժնեցին:

Ապա, ներկայացուեցաւ Սկաուտ. Խորհուրդին կողմէ պատրաստուած համեղ ճաշը, որմէ ետք օրակարգը շարունակուեցաւ: Աւարտին, կազմին Աքելլան՝ եղբ. Յովիկ Սաղտըճեան բաշխեց միաստղի եւ երկաստղի վկայագիրներ: Փոխ վեցեակի եւ վեցակապետներու աստիճան ստացան կարմիր վոհմակի գայլիկ-արծուիկները:

«Մոկլիի օր»ուան գործունէութիւնը փակուեցաւ կէսօրէ ետք ժամը 4.30-ին, «Ով հայ արի» քայլերգով:

ՔԵՍԱՊԻ ՄԷՋ

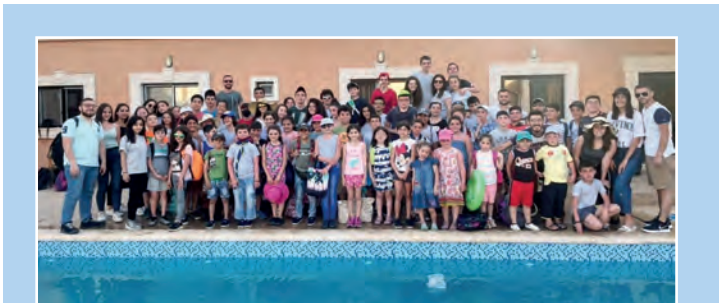
Քեսապի մէջ, կազմակերպութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Քեսապի մասնաճիւղի Սկաուտ. Խորհուրդին, «Մոկլիի օր»ուան նշումը կատարուեցաւ տեղւոյն կազդուրման կայանին մէջ, Շա-

բաթ, 8 Մայիս 2021-ին, առաւօտեան ժամը 9.30-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 6.30:

Գործունէութիւնը սկիզբ առաւ դրօշակի արարողութեամբ:

Յայտագիրը ընդգրկեց դասախօսութիւն, ձեռային աշխատանք, ճաշ, կանչերու ուսուցում, զարգացման մրցում, դաշտային խաղեր, չափական մարզանք եւ բուրգ կազմելու շարժումներ:

Գայլիկները բարձր տրամադրութեամբ վերադարձան իրենց տունները:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԱՄՆԱՃԻԴԻՆ ԼՈՂԱՐՇԱԻԸ

Ուրբաթ, 30 Ապրիլ 2021-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Դամասկոսի մասնաճիւղի սկաուտներն ու գայլիկները կատարեցին լողարչաւ մը՝ մասնակցութեամբ 82 քոյրերու եւ եղբայրներու:

Յայտագիրը ընդգրկեց նախաճաշ, թէլէմաչի խաղեր, ճաշ եւ երգի ուսուցում:

Քոյրերն ու եղբայրները հաճելի ժամեր անցընելով բարձր տրամադրութեամբ վերադարձան տուն:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի ՍՈՒՐԻԱՅ ԾՐՋԱՆԱՅԻՆ ՍԿԱՈՒՏ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ՝ ՄԻՋ-ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԱՅԻՆ ՎԿԱՅԵԱԼ ԿԱՐԳԻ ԵՌՕՐԵԱՅ ՍԵՄԻՆԱՐ՝ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Թղթակից ՀԱԼԷՊ

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ Ծրճանային Սկաուտ- Խորհուրդին կազմակերպութեամբ, միջ-մասնաճիւղային Վկայեալ կարգի սեմինարը սկիզբ առաւ Ուրբաթ, 14 Մայիս 2021-ի առաւօտեան ժամը 9-ին, «Արամ Մանուկեան» Ժողովրդային Տան «Լեւոն Շանթ» սրահին մէջ, մասնակցութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ-ի երեք մասնաճիւղերէն (Լաթաքիա, Քեսապ, Հալէպ) 22 քոյր-եղբայրներու:

Լաթաքիոյ մասնաճիւղը սեմինարին կը մասնակցէր 12 քոյր-եղբայրներով, Քեսապի մասնաճիւղը՝ 3, իսկ Հալէպի մասնաճիւղը՝ 7:

Սեմինարին առաջին օրուան հերթապահն էր Հ.Մ.Ը.Մ-ի Ծրճանային խմբապետ եղբ. Յովիկ Փամբալեան:

Հաւաքին յաջորդեց նախաճաշ, ապա ծանօթացման խաղ, զոր վարեց քոյր Լիլիթ Տոյմօղլեան-Փայասեան: Ապա կատարուեցաւ խմբակային դրուժիւն:

Մասնակիցները բաժնուեցան չորս խմբակներու, որոնք կոչուեցան Արցախեան պատերազմին եւ Սուրիոյ տագնապին զոհուած Հ.Մ.Ը.Մ-ականներու՝ Յարութ Բանոյեանի, Յակոբ Ասթարճեանի, Մոսիկ Սէքրեմեանի եւ Բաֆֆի Պչաքճեանի անուններով:

Խմբակները իրենց պատասխանատուներուն հետ ընտրեցին իրենց կանչերը, ապա կատարուեցաւ դրօշակի արարողութիւն: Արարողութեան ներկայ եղան Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ Ծրճանային Վարչութեան անդամները: Ծրճանային Վարչութեան ատենապետ եղբ. Աւետիս Տէրվիշեան խօսք առնելով բարի գալուստ եւ յաջողութիւն մաղթեց մասնակիցներուն: Ապա, Ծրճանային Սկաուտ-Խորհուրդի ատենապետ եղբ. Մերուն Գահուէճեան փոխանցեց խորհուրդին խօսքը: Այնուհետեւ, Ծրճանային խմբապետ եղբ. Յովիկ Փամբալեան մասնակիցներուն փոխանցեց կարգապահա-

կան օրէնքներու գործնական բաժինը: Յաջորդ դասախօսը՝ եղբ. Յովիկ Սիւլահեան ներկայացուց նախահաշիւ եւ հաշուեկշիռ պատրաստելու ձեւը: Ծաշէն ետք տեղի ունեցաւ թեզերու ներկայացում՝ Լաթաքիոյ մասնաճիւղէն կարգ մը քոյրերու եւ եղբայրներու: Ապա, քոյր Մարալ Գալաճեան-Սէմէրճեան դասախօսեց նամակագրութեան եւ ատենագրութեան հիմնական կէտերու մասին: Յաջորդ դասախօսն էր քոյր Նայիրի Զագոյեան-Այնթապի, որ դասախօսեց յայտագիր պատրաստելու մասին, նաեւ կատարեց անոր գործնական բաժինը:

Կարճ դադարէ ետք, քոյրերն ու եղբայրները վերադարձան սեմինարի մթնոլորտին, այս անգամ կապերու ուսուցումով, զոր ներկայացուց Հալէպի մասնաճիւղի խմբապետ եղբ. Յակոբ Ուրիշիկեան: Շրջանային խմբապետուհի քոյր Թամար Աւետեան-Փատէհճեան դասախօսեց սկաուտական արարողութիւններու առաջին բաժինը՝ «Գայլիկական արարողութիւնները»: Ապա, Հ.Մ.Ը.Մ.ի պարտէզին մէջ մասնակիցները ունեցան մտերմիկ ընթրիք մը՝ Սուրիոյ Շըրջանային Վարչութեան հրահանգով: Վերադարձէն ետք, մատուցուեցաւ թեզերու ներկայացման երկրորդ բաժինը, ապա դրօշակի արարողութեամբ եւ քննարկով առաջին օրուան յայտագիրը հասաւ իր աւարտին:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԸ

Սեմինարին երկրորդ օրը սկիզբ առաւ դրօշակի արարողութեամբ: Առաջին օրակարգն էր սկաուտական մարզանքներու ուսուցում, ինչպէս նաեւ ռիթմիկ եւ գաւազանով մարզանք, զորս կատարեց եղբ. Կարօ Տիշէքէնեան: Հաճելի անակնկալ էր Սուրիոյ

խորհրդարանի հայազգի երեսփոխան Ժիրայր Ռէյկսեանի անակնկալ այցելութիւնը սեմինարի մասնակիցներուն: Ան խօսք առնելով բարի գալուստ մաղթեց մասնակիցներուն, կարեւոր թելադրանքներ փոխանցեց անոնց եւ բարձր գնահատեց Սուրիոյ Շրջանային Սկաուտ-Խորհուրդին կատարած աշխատանքը:

Այնուհետեւ մասնակիցները միասնաբար ճաշակեցին համեղ նախաճաշ:

Սկաուտական արարողութիւններ նիւթին երկրորդ բաժինը ներկայացուց եղբ. Յովիկ Փամբալեան: Ապա քոյր Հուրինա Պէրպէրեան ներկայացուց տեղեկագիր եւ նամակ գրելու ձեւերը:

Այնուհետեւ, մասնակիցները մեծ ուրախութեամբ մեկնեցան Քառասնից Մանկանց Մայր Եկեղեցի, ուր եկեղեցւոյ խորհրդաւոր սուրբ խորանին առջեւ նստած՝ քրիստոնէական դաստիարակութեան մասին դասախօսութիւն մը ստացան Հ.Մ.Ը.Մ.ի հոգեւոր հովիւ Մաշտոց Աւագ Քահանայ Արապաթլեանի կողմէ:

Խորհուրդի ատենապետ եղբ. Ծերուն Գահուէճեան հետաքրքրական զրոյց մը վարեց, նիւթ ունենալով «Սկաուտութեան դերը նորահաս սերունդներու հայեցի դաստիարակութեան եւ Հայ Դատի աշխատանքներուն մէջ»: Վերադարձին, մասնակիցները ճաշեցին, ապա ամբողջացուցին իրենց թեզերուն ներկայացումը: Յաջորդեցին նախահաշիւ,

յայտագիրը, տեղեկագիրը եւ նամակ գրելու գործնական աշխատանքները:

Ընթրիքէն ետք, սեմինարին մասնակիցները կատարեցին գալլիկական արարողութիւններու գործնական բաժինը, ապա՝ փակման հանդիսութեան փորձեր եւ դրօշակի արարողութիւն:

Սեմինարին երկրորդ օրը աւարտին հասաւ խրախճանքով:

պատրաստուած յայտագիրներուն եւ արժեւորեց անոնց աշխատանքը:

Գործունէութեան աւարտին կատարուեցաւ դրօշակի արարողութիւն, ապա նախաճաշ: Այնուհետեւ, կարճ դադարէ մը ետք սկիզբ առաւ սեմինարին քննութիւնը: Սուրիոյ Շրջանային խորհրդակցութիւնը որոշած էր քննութեան չորս տաղաւարներ:-

ա) Տեսերիզներու դասախօսութիւններու:

բ) Գործնական սեմինարի դասախօսութիւններու:

գ) Կապերու գործնականի:

դ) Սկստական մարզանքներու գործնականի:

Թեկնածուները չորս տաղաւարները շրջելով իրենց տրուած հարցումներուն պատասխանեցին եւ պահանջուածները կատարեցին: Ապա, մեծ ուրախութեամբ անոնք շրջեցան ֆութպոլի եւ պասքէթպոլի նորակառօյց եւ նորոգուած գոյգ դաշտերը: Այնուհետեւ, քաջարչաւով վերադարձան: Ճաշէն ետք, անոնք Վկայեալ կարգի տուչութեան յայտագիրի փորձերը կատարեցին, պատրաստուելով հանդիսութեան:

ԵՐՐՈՐԴ ՕՐԸ

Սեմինարին երրորդ օրը սկիզբ առաւ քաջարչաւով մը դէպի ՀՄԸՄ-ի պարտէզ, ուր թեկնածուները Հայկի մասնաճիւղի արի-արեւոյճ եւ երէց-պարման միաւորներուն հետ միասին կատարեցին դրօշակի արարողութիւն: Ապա,

Վկայեալի խմբակները ստանձնեցին Հայկի մասնաճիւղի խումբերուն դաստիարակչական գործունէութիւնը՝ իրենց պատրաստած գործնական յայտագիրներով: Այս միջոցին, Շրջանային խմբակները շրջելով հետեւեցաւ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԿԱՐԳԻ ՏՈՒՉՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Թղթակից ԴԱԼԷՊ

Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ Շրջանային Սկաուտ. Խորհուրդին կազմակերպած Վկայեալ կարգի տուչութեան արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 16 Մայիս 2021-ի յետմիջօրէի ժամը 5-ին, «Արամ Մանուկեան» ժողովրդային Տան «Լեւոն Շանթ» սրահին մէջ, ներկայութեամբ Առաջնորդի օգնական Մանուկ Աբղ. Պրիխանեանի, Հ.Մ.Ը.Մ-ի հոգեւոր հովիւ Մաշտոց Ա.Քհնյ. Արապաթեանի, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Մանուկ Քէօշկերեանի, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան, Հալէպի մասնաճիւղի վարչութեան, Սկաուտ. Խորհուրդին, մասնաճիւղերու խորհուրդներու ներկայացուցիչներուն, սեմինարի դասախօսներուն, Հալէպի մասնաճիւղի խմբապետական կազմին եւ հրաւիրեալներու:

Հանդիսութիւնը սկսաւ տողանցքով, առաջնորդութեամբ՝ Սուրիոյ Շրջանային խմբապետութեան: Վկայեալ կարգի

թեկնածուները թմբուկի դոփիւնով եւ դրօշակներու ծածանումով քալեցին եւ շարուեցան գուգահեռ շարքով, ապա Սուրիոյ Շրջանային խմբապետ եղբ. Յովիկ Փամբալեանի «Պատուի ա՛ռ»-ի հրահանգով եւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով կատարեցին դրօշակի արարողութիւն, որմէ ետք վերադարձան

իրենց տեղերը:

Բեմավար քոյր Լիլիթ Տոմօղլեան-Փայասեան հրաւաւիրեց Շրջանային Սկաուտ. Խորհուրդի ատենապետ եղբ. Մերուն Գահուէճեանը արտասանելու բացման խօսքը: Ապա, յաջորդաբար ան հրաւիրեց յայտագիրին մաս կազմող քոյրերն ու եղբայրները: Հալէպի մասնաճիւղի թեկնածուները ասմունքեցին Անդրանիկ Մանուկեանի «Ուխտ Արարատին» բանաստեղծութիւնը: Լաթաքիոյ մասնաճիւղէն եղբ. Յովիկ Մովսէսեան դաշնակի վրայ նուազեց «Մանուշակ էիր» ստեղծագործութիւնը, իսկ Քեսապի մասնաճիւղի թեկնածուները կատարեցին Քեսապի բարբառով երգ մը, որմէ ետք Շրջանային Սկաուտ. Խորհուրդէն քոյր Ալին Քիւրիւմեան ներկայացուց սեմինարին տեսական եւ գործնական բաժիններուն տեղեկագիրը:

Հասած էր վկայուելու պահը: Սուրիոյ Շրջանային խմբապետ եղբ. Յովիկ Փամբալեան թեկնածուները հրաւիրեց երգման արարողութեան: Եղբայրը նախ խօսեցաւ արարողութեան կարեւո-

րուլթեան եւ իրենցմէ ակնկալուած պարտաւորութիւններուն մասին: Ապա կատարեց երդման արարողութիւն: Ան հրաւիրեց Սուրիոյ Շրջանային խմբապետուհի քոյր Թամար Աւետեան-Գատէճեանը՝ ստանալու վկայեալ կարգի վկայականն ու պէճը: Ապա, Սուրիոյ Շրջանային խմբապետութեան ձեռամբ թեկնածուները հրաւիրուեցան եւ միութեան դրօշակը համբուրելէ ետք՝ ստացան իրենց վկայականներն ու պէճերը:

Այս առիթով, Շրջանային խմբապետուհին փոխանցեց խմբապետի խօսքը: Ան շնորհակալեց վկայուած նոր սերունդը եւ խմբապետի անհրաժեշտ թե-

լադրանքներ փոխանցեց անոնց: Ապա, բեմավարը հրաւիրեց Սուրիոյ Շրջանային վարչութեան ատենապետ եղբ. Աւետիս Տէրվիչեանը՝ ներկայացնելու Շրջանային վարչութեան խօսքը: Հուսկ, Մանուկ Աբղ. Պրիխանեան փոխանցեց իր պատգամը:

Հանդիսութիւնը փակուեցաւ «Յաւաջ նահատակ» քայլերգով:

Յայտնեք, որ վկայեալ կարգ ստացան.-

ՀԱԼԷՊԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԷՆ

Քոյրեր Ժպիտ Խաչերեան, Մարալ Մերտխանեան, Մարիա Չաղլասեան, Մարին Էմմանեան, եղբայրներ Յակոբ

Սանճեան, Գէորգ Եագուպեան եւ Կիրօ Գարամանեան:

ԼԱԹԱՔԻՈՅ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԷՆ

Քոյրեր վարդուկ Կարապետեան, Անի Մանուկեան, Ազնիւ Պետրոսեան, Սինթիա Աստուրեան, Քրիստին Գաբրիէլեան, Նանօր Պէօճիկեան, Տեսիլ Անթունեան եւ Ռեփեքա Ղըշրանեան, եղբայրներ Դրօ Խալոյեան, Յովիկ Մովսէսեան եւ Յովիկ Սաղարճեան:

ՔԵՍԱՊԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԷՆ

Քոյրեր Դալար Լընդեան, Մարի Շէյ-խուկեան եւ Էլիզապէթ Չէլէպեան:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՍՈՒՐԻՈՅ ՇՐՋԱՆԻ

22-ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ՅԱԶՈՐԴ ԵՐԿԱՄԵԱԿԸ ՀՌԶԱԿԵՑ ՎԵՐԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՇՐՋԱՆ

**Թղթակից
ՀԱԼԷՊ**

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սուրիոյ շրջանի 22-րդ ներկայացուցչական ժողովը գումարուեցաւ Կիրակի, 11 Յունիս 2021-ին առաւօտեան ժամը 9.00-ին, «Արամ Մանուկեան» ժողովրդային Տան «Լեւոն Շանթ» սրահին մէջ, ներկայութեամբ 23 լիազօր ներկայացուցիչներու եւ խորհրդակցական ձայնով 18 մասնակիցներու: Ներկաներու շար-

քին էին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական վարչութեան անդամ եղբ. Մանուկ Քէօշկերեան, պատկան մարմինի ներկայացուցիչ Վրէժ Եագուպեան, ընթացաւարտ Շրջանային վարչութիւնը, Շրջանային Սկաուտ-Խորհուրդի եւ խմբապետութեան, Հալէպի, Գամիշլիի, Լաթիաքիոյ, Դամասկոսի եւ Քեսապի մաս-

նաճիւղերու, ինչպէս նաեւ՝ Շրջանային վարչութեան յանձնախումբերու ներկայացուցիչներ եւ ժողովին կողմէ հրաւիրեալներ:

Ժողովին բացումը կատարուեցաւ «Յաւաջ նահատակ» քայլերգով: Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սուրիոյ Շրջանային վարչութեան ատենապետ եղբ. Աւետիս Տէրվիչեան բացման խօսքին ընդմէջէն բարի դալուստ մաղթեց մասնակիցներուն եւ հեղասահ ընթացք՝ ներկայացուցչական ժողովին: Ան շնորհակալական խօսք ուղղեց Կեդրոնական վարչութեան եւ պատկան մարմինին, որոնք ամբողջ շրջանին նեցուկ կանգնեցան Շրջանային վարչութեան աշխատանքներուն:

Ժողովին ընթերցուեցան մասնաճիւղերու վարչութիւններուն ամփոփ տե-

ղեկազմիրները, ապա՝ Շրջանային Վարչութեան երկամեայ գործունէութեան նիւթաբարոյական տեղեկագիրը:

Ժողովը քննութեան ենթարկեց Հ.Մ.-Ը.Մ.-ի Սուրբոյ Շրջանային Վարչութեան անցնող երկու տարիներու գործունէութիւնը եւ բարձր գնահատեց իրագործուած աշխատանքները, յատկապէս տասը տարուան ընդհատումէ ետք՝ միջ-մասնաճիւղային տողանցքի իրագործումը, զայն նկատելով Շրջանային Վարչութեան աշխատանքներուն դասակարգումը:

Ժողովը յաջորդ երկամեակը հռչակեց վերակազմակերպման շրջան, որուն մեկնարկը կատարուեցաւ միջ-մասնաճիւղային տողանցքով:

Յատուկ օրակարգով քննարկուեցան Հ.Մ.-Ը.Մ.-ի Սուրբոյ շրջանի ներքին կանոնադրի բարեփոխումները եւ պարտք դրուեցաւ յաջորդ Շրջանային Վարչութեան՝ վերատեսութեան ենթարկելով ամբողջացնել զանոնք:

Ժողովականներուն այցելեց Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Մասիս Եպս. Զօպուեան: Ան օրհնելով ժողովին ընթացքը հաստատեց, որ Հ.Մ.-Ը.Մ.-ը ազգային մաքուր նկարագիրով կը թրծէ մեր նոր սերունդի զաւակները, անոնց մէջ սերմանելով ծառայութեան եւ գոհողութեան ոգին:

Սրբազան Հայրը ողջունեց Սուրբոյ հինգ մասնաճիւղերու Հ.Մ.-Ը.Մ.-ականներուն մասնակցութիւնը, ապա անդրադարձաւ միջ-մասնաճիւղային տողանցքին,

յանցքին, յայտնելով, որ տողանցքը Սփիւռքեան մակարդակով եզակի երեւոյթ հանդիսացաւ եւ միասնական աշխատանքի շնորհիւ իրականացաւ:

Ժողովին աւարտին, յառաջիկայ Շրջանային Վարչութեան ներկայացուցան առաջարկներ:

Պատկան մարմինի ներկայացուցիչ Վրէժ Եագուպեան խօսք առնելով յայտնեց, որ 22-րդ ներկայացուցչական ժողովը Հ.Մ.-Ը.Մ.-ի ընտանիքին համար անկրկնադարձային հանգրուան մը եղաւ: Ան գնահատեց ընթացաւարտ Շրջանային Վարչութեան աշխատանքը, յատկապէս տողանցքի իրագործումը, որ մեծ արձագանգ ձգեց թէ՛ ներքին մակարդակի վրայ եւ թէ՛ Սփիւռքի տարածքին: Ան մաղթեց, որ նորընտիր Շրջանային Վարչութիւնը աւելի թափ տայ կազմակերպչական աշխատանքին եւ մասնաճիւղերը հերթական ժողովներով շարունակեն միութեան գաղափարաբանութեամբ դաստիարակել մեր զաւակները:

Իր խօսքին աւարտին, Վրէժ Եագուպեան նշեց, որ թէեւ թիւով նուազ ենք, սակայն աշխարհի չորս ծագերուն զտնուող սուրիահայերը մեզի թեւ ու թիւ կունք կը կանգնին:

Աւարտին, Հ.Մ.-Ը.Մ.-ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Մանուկ Քէօշկերեան գնահատեց ընթացաւարտ Շրջանային Վարչութեան անդամներուն աշխատանքը, արժեւորելով անոնց երկու տարուան գործունէութիւնը:

Եղբ. Քէօշկերեան գնահատեց Շրջանային Վարչութիւնը միջ-մասնաճիւղային տողանցքի կազմակերպման համար եւ մաղթեց, որ Հ.Մ.-Ը.Մ.-ական շարքերը աւելի խտանան եւ որակաւորուին Հ.Մ.-Ը.Մ.-ական կազմերու միասնական աշխատանքով: Եղբայրը պատուիրեց, որ 22 Յուլիսին, Հ.Մ.-Ը.Մ.-ական կազմերը զանազան նախաձեռնութիւններով յիշատակեն «Հայ մարզիկի օր»ը, որ այս տարի կը գուգադիպի Հ.Մ.-Ը.Մ.-ի հիմնադիր Եաւարչ Քրիսեանի ծննդեան 135-ամեակին:

Խօսքը եզրափակելով, եղբ. Քէօշկերեան մաղթեց, որ Հ.Մ.-Ը.Մ.-ը իր 111 մասնաճիւղերով շարունակէ բարձր պահել միութեան դրօշը, վկան՝ Արցախի 111-րդ մասնաճիւղը, որ նոր վարչութեամբ յառաջ կը տանի միութեան առաքելութիւնը:

Իր աշխատանքներուն աւարտին, ներկայացուցչական ժողովը ընտրեց յառաջիկայ երկամեակի նոր Շրջանային Վարչութիւն՝ հետեւեալ պատկերով.՝ Քոյր Լիզա Լալեան, եղբայրներ Աւետիս Տէրվիշեան, Կարօ Գալաճեան, Արտաշէս Փայասեան, Եղիա Քիլէճեան, Յովիկ Սիւլահեան, Յարութ Գաբրիէլեան (Լաթաքիա), Միհրան Տիգրանեան (Գամիշլի) եւ Պօղոս Նաճարեան (Դամասկոս):

Ժողովը փակուեցաւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 103-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔՈՒԷՅԹԻ ՄԷՁ

Թղթակից ԲՈՒՅՅԹ

Հովանաւորութեամբ Քուէյթի եւ Շրջակայից Հայոց Թեմի Կաթողիկոսական Փոխանորդ Պետրոս Վրդ. Մանուէլեանի, կազմակերպութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Քուէյթի մեկուսի մասնաճիւղի վարչութեան, Ուրբաթ, 28 Մայիս 2021-ին, Ս. Վարդանանց եկեղեցւոյ ներքնասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հայաստանի Ա. անկախութեան 103-ամեակին նուիրուած տօնակատարութիւն: Առաւօտեան, Սուրբ եւ Անմահ Պատարագի ընթացքին տեղի ունեցաւ Հանրապետական մաղթանք եւ դրօշակի օրհնութիւն, իսկ երեկոյեան՝ տօնակատարութիւն:

Տօնակատարութեան ներկայ էին Քուէյթի մէջ Հայաստանի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Սարմէն Պաղտասարեան եւ հիւպատոս Վարդգէս Յովսէփեան, ինչպէս նաեւ գաղութի ազգային եւ միութենական մարմիններու ներկայացուցիչներ:

Յայտագիրը ընթացք առաւ Քուէյթի, Հայաստանի եւ Հ.Մ.

Ը.Մ-ի քայլերգներով, որմէ ետք բացման խօսքով հանդէս եկաւ քոյր Ալինա Քէօշկերեան: Ան Բարի գալուստ մաղթելէ ետք ներկաներուն, անդրադարձաւ Մայիս 28-ի տօնին իւրաքանչիւրութեան եւ հակառակ քորոնա ժահրին, անոր անմոռանալի ըլլալու երեւոյթին: Ապա խօսք առաւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի մեկուսի մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ եղբ. Արամ Մահտեսեան: Ան իր կարգին անդրադառնալով օրուան խորհուրդի պատմական արժէքին կարեւորեց Սարդարապատի ոգին եւ կամքը այսօր աւելի կենդանի պահելու հրամայականը: Յայտագիրը շարունակուեցաւ տեսերիզով, ասմունքով եւ մեներգով, կատա-

րողութեամբ խումբ մը սկաուտներու: Յայտագիրին իրենց մասնակցութիւնը բերին քոյր Աննա Պոտիկեան (ասմունք՝ «Թուղթ Առ Երեւան») եւ Ատոմ Քեհեայեան (երգ՝ «Մենք քիչ ենք»):

Այս առիթով խօսք առաւ Հայաստանի Հանրապետութեան արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Սարմէն Պաղտասարեան: Ան ըսաւ, թէ Հայաստանի Առաջին Հանրապետութիւնը յաջորդող սերունդներուն հերոսապատումի դաս փոխանցած է: Այս դասը մեզի կը սորվեցնէ ունենալ անկախ հայրենիք եւ հզօր պետութիւն: Մեր պարտաւորութիւնն է հզօր պետութիւնը փոխանցել մեր յաջորդներուն, ինչպէս ըրին մեր նախորդները:

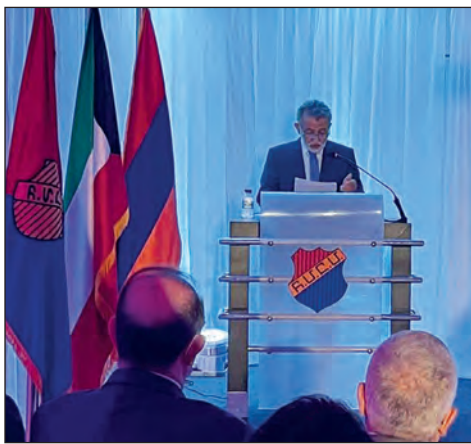
«Զարթիր Որդեակ» եւ «Հայոց մարտիկներ» մեներգները հնչեցին քոյրեր Լուսինէ Քահքէճեանի եւ Լիլա Կարապետեանի կողմէ: Ապա խօսք առաւ տեղւոյն պատասխանատու մարմինի ներկայացուցիչ Յակոբ Մելիքէթեան: Ան իր կարգին շեշտեց Հ.Յ.Դ-ի եւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի կարեւորութիւնն ու դերը՝ Հայաստա-

նի Առաջին Հանրապետության կերտումն եւ անկէ ետք՝ աշխարհասփիւռ այդ յաղթանակի ոգին տարիներ շարունակ, մինչեւ այսօր սերունդէ սերունդ փոխանցելու մէջ: Ապա, միօրեայ արշաւ-բանակումի տեսերիզի ցուցադրութենէն ետք, «Հայեր միացէ՛ք» երգով հանդէս եկաւ Վաչէ Թաշճեան, իսկ Գէորգ Էմինի «Մենք» ասմունքով՝ քոյր Կասիա Աբիկեան: Յայտագիրը շարունակեցին ճոխացնել տարբեր սերունդներու ներկայացուցիչներ. Քեռի Սարգիսեան, Ռոստոմ Սարգիսեան եւ փոքրիկն Քեռի Սարգիսեան ներկայացուցին հայրենասիրական շարք մը երգեր, խմբերգ՝ «Սարգարապատ», խմբավարութեամբ՝ Ժաննա Սերոբեանի, դաշնամուրի ընկերակցութեամբ՝ Հայկուհի Բագեանի:

Սկսուտական տողանցքի եւ աստիճանի տուուչութեան տեսանիւթի ցուցադրութենէն ետք, վարչութեան ատենապետ եղբայր Արամ Մահտեսեան յատուկ յուշանուէրներով գնահատեց ելոյթ ունեցած կրտսերագոյն անդամները: Աւարտին, իր սրտի խօսքը փոխանցեց Քուէյթի եւ Շրջակայից Թեմի Կաթողիկոսական Փոխանորդ Պետրոս Վրդ. Մանուէլեան: Հայր Սուրբ բարձրօրէն գնահատեց Քուէյթի Հ.Մ.Ը.Մ.ը, Մայիս 28-ը լաւապէս պարեցուցած ըլ-

լալուն համար եւ ապա լուսարձակի տակ առաւ ազգային ինքնութիւնը սերունդէ սերունդ փոխանցելու Քուէյթի դպրոցին նախանձախնդրութիւնն ու կամքը:

Երեկոն փակուեցաւ «Հայորդիք» երգով, կատարողութեամբ Լիլա Կարապետեանի: Այնուհետեւ, հատուեցաւ կարկանդակ եւ տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն:

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ԽԱՂ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՔՈՒԷՅԹԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԵՐԷՑ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

Թղթակից
ՔՈՒԷՅԹ

Վերջին ամիսներուն, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Քուէյթի ֆուտպոլի երիտասարդներու խումբը իր հերթական փորձերուն սկսաւ եւ շարք մը մրցումներու մասնակցեցաւ: Այս միջնորդութէն խանդավառուած, կազմակերպութեամբ ֆուտպոլի յանձնախումբին եւ ներկայութեամբ Քուէյթի Կաթողիկոսական Փոխանորդ Պետրոս Վրդ. Մանուէլեանին, Չորեքշաբթի, 3 Մարտ 2021-ի երեկոյեան տեղի ունեցաւ բարեկամական խաղ մը՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Քուէյթի երէց եւ երիտասարդ ֆուտպոլի խումբերուն միջեւ: Մօտ մէկ ժամ տեսած խաղէն ետք, հին ու նոր մարզիկները իրարմէ բաժնուեցան ուրախ տրամադրութեամբ:

Հ.Յ.Գ. ԲԻՒՐՈՅԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿԵԳՐՈՆ

Հ.Յ.Գ. Բիւրոյի ներկայացուցիչ Յակոբ Տէր Խաչատրեան Երեքշաբթի, 18 Մայիս 2021-ի երեկոյեան պաշտօնական այցելութիւն մը արուաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Արեւմտեան Մ. Նահանգներու Շրջանային Վարչութեան կեդրոն, ուր հանդիպում մը ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջանային Վարչութեան անդամներուն եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբայր Օշին Փիրումեանի հետ: Պարտիքակոթեան մաս կը կազմէին Հ.Յ.Գ. Բիւրոյի անդամ Արամ Գալուստեան, Հ.Յ.Գ. Արեւմտեան Մ. Նահանգներու Կեդրոնական Կոմիտէի ներկայացուցիչ Ռոսարոմ Այնթապլեան, անդամներ Սրբեփան Պոյաճեան եւ Հրայր կարապետեան:

Հանդիպումին ընթացքին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջանային Վարչութիւնը Հ.Յ.Գ. Բիւրոյի ներկայացուցիչին փոխանցեց միութեան շրջանի աշխատանքներուն եւ համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական ծրագիրներուն մասին տեղեկութիւններ:

Յակոբ Տէր Խաչատրեան անդրադարձաւ Արցախեան պարտերազմէն ետք Հայաստանի եւ Արցախի մէջ տիրող իրավիճակին եւ Սիւնիքի մէջ ազրպէյճանական կողմին կատարած ուրնչգութիւններուն:

Յակոբ Տէր Խաչատրեան հաստատեց, որ Հ.Յ.Գ.աշակցութիւնը եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ը համագործակցաբար պիտի շարունակեն իրենց երթը՝ ծառայելով մեր ազգին ու հայրենիքին:

«Մ. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ» ՇՔԱՆՇԱՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔԻ ԱԻԱՐՏ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտներուն յատուկ «Մ. Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանի դարձնելու հասաւ իր աւարտին: Դասընթացքին շնորհիւ սկաուտները ստացան հիմնական ու կարեւոր գիտելիքներ մեր եկեղեցւոյ պատմութեան եւ դաւանանքին, ինչպէս նաեւ՝ ազգի պատմութեան հանգրուանային իրադարձութիւններուն մասին:

Դասընթացքը յաջողութեամբ աւարտողները Արեւմտեան Մ. Նահանգներու Թեմի Առաջնորդ Թորգոմ Եպս. Տօնոյեանի եւ Արցախի Քհնյ. Պատոյեանի ձեռամբ արժանացան «Մ. Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանին:

ՎԿԱՅԵԱԼ ԿԱՐԳԻ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ՝ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԷՉ

Թղթակից
ԳԱՆԱՍՍ

12 եւ 19 Յունիսի եւ 3 Յուլիսի շաբաթավերջերուն, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Գանատայի Շրջանային Սկաուտ. Խորհուրդը կազմակերպեց Վկայեալ կարգի դասընթացքներ՝ մասնակցութեամբ 32 սկաուտներու:

Դասընթացքին աւարտին մասնակիցները ներկայացուցին իրենց կողմէ պատրաստուած նիւթեր:

ԱՐՑԱԽԻ ՄԷՋ 50 ՀԱՉԱՐ ԾԱՌ ՏՆԿԵԼՈՒ ԱՐՇԱԻ

ՄԻՋ-ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԱՌՑԱՆՑ ԺՈՂՈՎ՝ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՄԷՋ

ՀՄԼՄ-ի Գանատայի Շրջանային Վարչութեան նախաձեռնութեամբ, Շաբաթ, 27 Փետրուար 2021-ի յետմիջօրէի ժամը 2-5.30 տեղի ունեցաւ միջ-վարչական առցանց ժողով:

Ժողովին իրենց մասնակցութիւնը բերին 35 քոյրեր եւ եղբայրներ: Ներկայ էին ՀՄԼՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբ. Մոսիկ Թոփուզեան, Շրջանային Սկաուտ. Խորհուրդի ներկայացուցիչներ, Շրջանային մարզական յանձնախումբի ներկայացուցիչներ, մասնաճիւղերու վարչական անդամներ՝ Լաւալ, Մոնթրէալ, Թորոնթօ, Գէմպրիճ, Սէնթ Գաթրինս, Վանգուվըր եւ Շրջանային Վարչութեան անդամներ:

Ժողովը բացուեցաւ մէկ վայրկեան լուծեամբ՝ յարգելու համար յիշատակը Արցախեան մերօրեայ պատերազմի բոլոր նահատակներու եւ ի մասնաւորի ՀՄԼՄ-ական նահատակ եղբայրներու, ինչպէս նաեւ վերջերս մեզմէ յաւատ քաշուած ՀՄԼՄ-ական վաստակաշատ բոլոր եղբայրներու: Ապա, խօսք առաւ Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբայր Մոսիկ Թոփուզեան:

Մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները ներկայացուցին մասնաճիւղերու գործունէութեան հակիրճ զեկոյց: Շրջանային Սկաուտ. Խորհուրդն ու մարզական յանձնախումբը ներկայացուցին իրենց կատարած աշխատանքներն ու ապագայ ծրագիրները:

Ժողովին վերջին օրակարգն էր դասախօսութիւն, նիւթ ունենալով՝ «Պատերազմին եւ համաճարակին ազդեցութիւնը մեր հոգեվիճակին վրայ. խորհուրդներ երիտասարդներուն»: Դասախօսն էր տոքթ. Կարին Փափազեան-Ջոհրապեան:

... ՆԱԵՒ ՄԱՐՉԱԿԱՆ ԱՌՑԱՆՑ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Երեքշաբթի, 16 Փետրուար 2021-ին, ՀՄԼՄ-ի Գանատայի Շրջանային մարզական յանձնախումբին հրաւերով տեղի ունեցաւ մարզական առցանց հանդիպում մը, որուն մասնակցեցան ՀՄԼՄ-ի Գանատայի մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները:

Հանդիպումին ընթացքին արծարծուեցան շրջանին դիմադրուած ներկայ դժուարութիւնները եւ անոնց բարուք լուծման հնարաւորութիւնները: Քննարկուեցան նաեւ մարզական բնականոն կեանքի վերադարձի գանազան գաղափարներ:

Մոնթրէալի ՀՄԼՄ-«Կամբ» մասնաճիւղը, բնապահպանութեան եւ մշակութային արժէքներու պահպանման հիմնադրամին հետ գործակցաբար, ձեռնարկած է Արցախի մէջ ծառ տնկելու արշաւի մը, որ կը նպատակադրէ 50 հազար ծառ տնկել Արցախի մէջ:

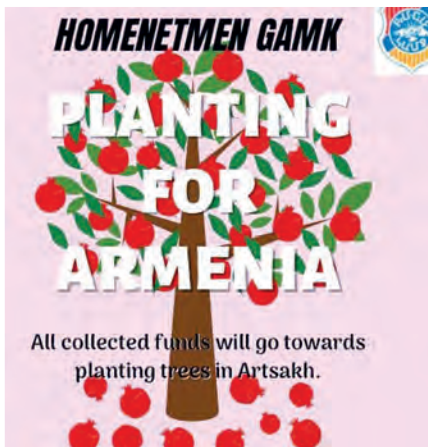
Բնապահպանութեան եւ մշակութային արժէքներու պահպանման հիմնադրամը (FPWC) այս իմաստով օգտակար աշխատանք կը տանի Հայաստանի եւ Արցախի մէջ: Այս նախաձեռնութիւնը կը կրէ «Մենք ենք մեր անտառները» անունը եւ նպատակ ունի 2021 տարուան ընթացքին հաւաքել 50 հազար տուրք՝ Արցախի մէջ 50 հազար ծառ տնկելու համար: Իւրաքանչիւր մէկ տուրքի դիմաց մէկ ծառ:

Ծանօթ է, որ Արցախեան վերջին պատերազմին, միջազգայնօրէն անընդունելի սպիտակ Փոսֆոր զինամթերքի օգտագործման պատճառով, այրեցան հարիւրաւոր հեքթարներով անտառներ, ինչ որ աղէտալի հետեւանքներ ունեցան հողային այդ տարածքներուն, նաեւ՝ մարդկութեան եւ կենդանական աշխարհին համար:

Այժմ, յստակ է, որ կաթնասուններու եւ թռչուններու բազմաթիւ տեսակներ անհետացման վտանգի ենթակայ են:

Հրկիզուած անտառները կարելոր են Արցախի բնակչութեան համար, որովհետեւ այդ

անտառները ջրային համակարգը դասաւորելու կարեւոր դերը կը խաղան շրջանի բնակիչներուն համար (բնակիչներուն շինած ջրամատակարարման համակարգերը այժմ կը գտնուին Ազրպէյճանի մէջ, ուստի անտառները առաւել եւս կարեւոր են ջուրը գտելու եւ պահելու համար):

29 ՄԱՅԻՍԸ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՕՐ

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ՄԱՐԹԷՅՆ ՎԱՆ ՀԵԼՎԵՐԹԻ ՀԵՏ

Միրելի քոյրեր եւ եղբայրներ, սիրելի հայրենակիցներ,

Ուրախութեամբ եւ հպարտութեամբ ձեզ կը տեղեկացնենք, թէ այսօրւրնէ սկսեալ (29 Մայիս 2021) Հ.Մ.Ը.Մ-ի Ալմելոյի մեկուսի շրջանը ունի իր սեփական կեդրոն-շէնքը:

Տարի մը առաջ սկսած շինարարութիւնը այսօր աւարտեցաւ եւ մեզի յանձնուեցան մեր գեղեցիկ շէնքին բանալիները:

Շուտով մեր անդամներու ջանքերով պիտի սկսինք ներքին անհրաժեշտ եւ լրացուցիչ աշխատանքներու:

Շէնքը կրնանք օգտագործել միայն երբ համաճարակի պայմանները թոյլատրելի ըլլան:

Դարձեալ կը կրկնենք մեր կոչը՝ մեր քոյրերուն, եղբայրներուն եւ բոլոր հայրենակիցներուն. շարունակեցէ՛ք ձեր նուիրատուութիւնները, տակաւին կարիքը կայ ձեր ամէն մէկ լումային:

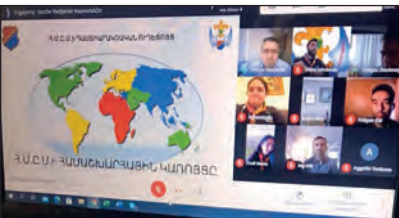
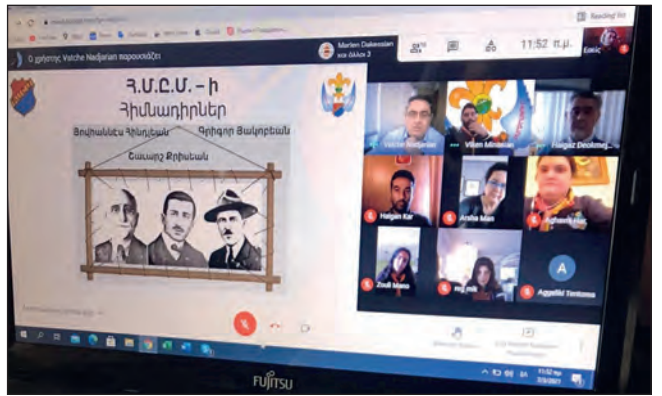
Շնորհակալութիւն ձեզի եւ բոլոր անոնց, որոնք իրենց ներդրումը ունեցան իրականացնելու այս գեղեցիկ եւ կարեւոր ծրագիրը:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի ԱԼՄԵԼՈՅԻ ՄԵԿՈՒՍԻ ՇՐՋԱՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՌՑԱՆՑ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թղթակից ԱԹԵՆԸ

Կիրակի, 7 Մարտ 2021-ի կէսօրէ առաջ ժամը 11.30-ին, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Յունաստանի Շրջանային Վարչութիւնը կազմակերպեց առցանց դասախօսութիւն մը՝ նիւթ ունենալով «Հ.Մ.Ը.Մ-ի դաստիարակչական ուղեցոյցը»: Դասախօսեց Հ.Մ.Ը.Մ-ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեան: Դասախօսութեան մասնակցեցան շրջանի Շրջանային Սկսուողական Խորհուրդի անդամները, խմբապետական կազմը եւ 18 տարեկանէն վեր երէց-պարմանուհիներ:

«Հ.Մ.Ը.Մ. ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ»

Երկու շաբաթ առաջ, Կիրակի, 21 Փետրուարին, Շրջանային Վարչութիւնը կազմակերպեց առցանց այլ դասախօսութիւն մը՝ նիւթ ունենալով «Հ.Մ.Ը.Մ. եւ Յունաստանի սկսուողական Ֆետերասիոն յարաբերութիւնները»: Այս առիթով դասախօսեց եղբ. Յարութիւն Մանուկեան:

«ՀԱՅ ՄԱՐԶԻԿԻ ՕՐ»Ը ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՄԷՋ

2 Յուլիսի երեկոյան, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Երուսաղէմի ակումբին մէջ տեղի ունեցաւ «Հայ մարզիկի օր»-ուան հանդիսութիւն, որուն ընթացքին պատուուեցան երկրի Ֆուլթպոլի միջազգային մրցաշարքին մասնակցած եւ պատուաւոր 5-րդ դիրքը գրաւած Հ.Մ.Ը.Մ-ի Երուսաղէմի Ֆուլթպոլի խումբին անդամները:

Այս առիթով խօսքեր արտասանեցին մասնաճիւղի ատենապետ եղբ. Յարութ Պաղամեան եւ խումբի պատասխանատու եղբ. Գէորգ Թաշճեան: Խումբին մասին վաւերագրական տեսերիզի մը ցուցադրութենէն ետք, յիշատակի մրցանակներ փոխանցուեցան չորս մարզիկներու՝ եղբայրներ Սամիր Ֆարհուտ Եագուպեանի, Փօլ Ճըռնագեանի, Օհան Թիւթիւնճեանի եւ խումբի մարզիչ եղբ. Սեդօ Եագուպեանի:

ՄԱՅԻՍ 28-Ի ՆՈՒՒՐՈՒԱԾ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔ

4 ազմակերպութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ-ի Երուսաղէմի վարչութեան, Շաբաթ, 5 Յունիս 2021-ին, Երուսաղէմի մէջ տեղի ունեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնադրութեան 103-ամեակին նուիրուած Ֆուլթպոլի ականդակային մրցաշարքը, որուն մասնակցեցան 50 մարզիկներ՝ Երուսաղէմէն, Հայֆայէն եւ Եաֆայէն:

ցեց մասնաճիւղի վաստակաշատ անդամ եւ տարիներու մարզական պատասխանատու եղբ. Տիգրան Նալպանտեան: Հ.Մ.Ը.Մ-ի եւ ՀՕՄ-ի վարչութիւններու

կողքին, ախոյեաններու պարգեւատրման ներկայ գտնուեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան հիւպատոս Նարեկ Ղազարեան:

Խաղերը ընթացան խառն խումբերու դրութեամբ: Կրտսերները ունեցան մէկ, իսկ երէցները՝ երեք խաղեր: Կրտսերներու նարնջագոյն, իսկ երէցներու կապոյտ խումբերը դարձան օրուան ախոյեաններ: Մրցաշարքին բաժակը փոխան-

Հ.Մ.Ը.Մ-Ի ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ, ՀԱՅՖԱՅԻ ԵՒ ԵԱՖԱՅԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՆՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ՝ ԵԱՖԱՅԻ ՄԷՋ

16 Յուլիս 2021-ի երեկոյան, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Հայֆայի ակումբի մէջ տեղի ունեցաւ խորհրդակցական հանդիպում՝ Երուսաղէմի, Հայֆայի եւ Եաֆայի մասնաճիւղերու վարչութիւններուն միջեւ:

Հանդիպումը արժարժեց միութիւնը եւ յատկապէս երեք շրջանները յուզող հարցեր, ինչպէս նաեւ առիթը ստեղծեց համադրելու ապագային կատարելիք միացեալ աշխատանքներն ու ծրագրերը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ՊԱՍՔԵԹՊՈԼԻՆ ՄԵԾ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

(ԵՂԲ. ԺԱԳ ՊՈՅԱՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

Սգակիր մը ՊԵՅՐՈՒԹ

Հ.Մ.Ը.Մ.ական եւ լիբանանեան պասքեթպոլի յաջողութիւններուն նկատառելի նպաստ բերած անուն մըն է եղբ. Ժագ Պոյաճեան, որուն մարզական փառքի օրերը երախտապարտութեամբ կը յիշեն հայեր եւ օտարներ:

Եղբ. Ժագ (Յակոբ) Պոյաճեան ծնած է 15 Դեկտեմբեր 1930-ին, Պէյրութ:

Եղբայր Ժագին մուտքը Հ.Մ.Ը.Մ. կը կատարուի Ֆուլթոնի ճամբով: 1946-1948 ան մաս կը կազմէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի «Ազատամարտ» ֆուլթոլի երկրորդական խումբին: Ապա, ան չորս տարի կը կրէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պուրճ Համուտի պասքեթպոլի Ա. խումբին շապիկը:

Այնուհետեւ, 10 տարի՝ 1953-1963 եղբ. Ժագ մաս կը կազմէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պէյրութի մասնաճիւղի պասքեթպոլի առաջին խումբին: Նոյն շրջանին ան հանդէս կու դայ նաեւ Լիբանանի պասքեթպոլի ազգային խումբին հետ:

Այս միջոցին, 1955-1956, եղբ. Ժագ անձնական գործի բերումով տարի մը կը մեկնի Գահիրէ եւ մաս կը կազմէ Գահիրէի Հ.Մ.Ը.Մ.-«Արարատ» մասնաճիւղի պասքեթպոլի տղոց խումբին, որուն հետ կը տիրանայ երկրի Բ. դասակարգի ախոյեանութեան տիտղոսին:

Լիբանան վերադարձին կը սկսի եղբայր Ժագի Հ.Մ.Ը.Մ.ական նուաճումներուն երկար շարանը: 1960-1983 ան կը ստանձնէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պէյրութի պասքեթպոլի աղջկանց խումբին մարզումը եւ կը յաջողի խումբը ախոյեանութեան գագաթին պահել այս ամբողջ տեւողութեան ընթացքին: Ան 20 տարի (1963-1983) կը վարէ նաեւ Պէյրութի տղոց խումբին մարզչի չի պարտականութիւնը:

Մարզական իր գործունէութեան առնչութեւր, եղբ. Ժագ երկար երկար տարիներ (1962-ին, 1964-1966 եւ 1969-1974) կ'ընտրուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պէյրութի վարչութեան անդամ, մարզական պատասխանատուի պաշտօնով: 1981-1983 ան կը ստանձնէ մասնաճիւղին վարչութեան ատենապետութիւնը:

Աւելի քան 30 տարի՝ 1962-1996, եղբ. Ժագ իր ներդրումը կը բերէ լիբանանեան պասքեթպոլին, իբրեւ ֆետերասիոնի անդամ, ազգային խումբի մարզիչ եւ թեքնիք պատասխանատու: Շրջան մը ան կ'ընտրուի նաեւ պասքեթպոլի արաբական ֆետերասիոնի թեքնիք պատասխանատու:

1965-1969, ան կը ստանձնէ նաեւ պասքեթպոլի Լիբանանի համալսարանականներու աղջկանց ազգային խումբին մարզումը, իսկ տարեշրջան մըն ալ՝ 1967-1968, Լիբանանի պասքեթպոլի տղոց ազգային խումբին մարզումը:

1976-1977, եղբ. Ժագ գործի բերումով կը փոխադրուի Ամման, ուր սիրալոթար կը ստանձնէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի տեղւոյն մաս-

ԳՈՅԺ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը կը գուժէ միութեան «Արժանեաց» շքանշանակիր, վաստակաշատ Հ.Մ.Ը.Մ.ական՝

ԵՂԲ. ԺԱԳ ՊՈՅԱՃԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Կիրակի, 21 Փետրուար 2021-ին, Պէյրութ:

ԳՈՅԺ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի Շրջանային Վարչութիւնը կը գուժէ Շրջանային Վարչութեան նախկին անդամներէն, միութեան «Ծառայութեան» եւ «Արժանեաց» շքանշանակիր, Լիբանանի պասքեթպոլի ֆետերասիոնի նախկին անդամ, ֆութպոլիստ, պասքեթպոլիստ, Հ.Մ.Ը.Մ.ի եւ Լիբանանի պասքեթպոլի աղջկանց հաւաքական խումբի երկարամեայ մարզիչ՝

ԵՂԲ. ԺԱԳ ՊՈՅԱՃԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Կիրակի, 21 Փետրուար 2021-ին:

նաճիւղին պասքեթպոլի խումբին մարզումը եւ հետեւողական ու ժրաջան աշխատանքով ան կը յաջողի խումբը դարձրնել Բ. դասակարգի ախոյեան եւ բարձրացնել Ա. դասակարգ: 1985-2001, եղբ. Ժազ հինգ անգամ կ'ընտրուի Հ.Մ.Լ.Մ-ի Լիբանանի Շրջանային Վարչութեան անդամ (1985-1987, 1988-1991, 1991-1992, 1993-1995 եւ 1999-2001): Իբրեւ Հ.Մ.Լ.Մ-ի պասքեթպոլի աղջկանց եւ տղոց խումբերու մարզիչ, 1981-ին, եղբ. Ժազ կը մասնակցի համա-Հ.Մ.Լ.Մ.ական առաջին մարզախաղերուն, Գանատա, ուր Պէյրութի աղջկանց խումբը կը տիրանայ առաջնութեան տիրադոսին, իսկ տղոց խումբը՝ պատուաբեր չորրորդ դիրքին:

Եղբ. Ժազ 1965-1995, աւելի քան երեսուն տարի, եղած է ԼԵՎԱՄ-ի պասքեթպոլի խաղերու թեքնիք պատասխանատու: Իր երկարամեայ ծառայութիւններուն համար, եղբ. Ժազ Պոյաճեան 1991-ին կը պարգեւատրուի Լիբանանի երիտասարդութեան եւ կրթութեան նախարարութեան կողմէ: 1994-ին ան կ'արժանանայ Հ.Մ.Լ.Մ-ի «Մառայութեան», իսկ 2008-ին՝ «Արժանեաց» շքանշաններուն: Միութենական երեք քառորդ դարու ծառայութիւն մը իր ետին ձգած՝ եղբ. Ժազ Պոյաճեան կը մահանայ 21 Փետրուար 2021-ին, Պէյրութ:

ՔՈԶԻՆ՝ ԵՂԲ. ԺԱԳ ՊՈՅԱՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յարութ Զեքիճեան
haroutchekijian.wordpress.com
ՊԵՅՐՈՒԹ

Պատանեկան օրերէս կը ճանչնամ Հ.Մ.Լ.Մ.ական եղբայր Ժազը (Յակոբ Պոյաճեանը), երբ արդէն ինք երիտասարդ էր: Իսկ ո՛վ չէր ճանչնար զինք: Մեր մտերմութիւնը սակայն սկսաւ Յորդանանի մէջ, ուր 1973-էն սկսեալ շուրջ եօթը տարի պաշտօնավարեցի: Իր միութենական հարուստ վաստակին՝ կենսագրութեան չէ որ պիտի անդրադառնամ, այլ՝ իր գործունէութեան կարգ մը փուլերուն մասին անձնական վկայութիւնս պիտի փոխանցեմ:

1975-ին սկսած լիբանանեան քաղաքացիական պատերազմին պատճառով ժամանակաւոր կերպով Ամման փոխադրուեցան կարգ մը ընկերութիւններ եւ հաստատութիւններ, որոնց հայ պաշտօնեաներէն յայտնի էր պասքեթպոլի մարզիչ՝ քոչ եղբ. Ժազ Պոյաճեանը: Ես պատահամբ տեղ մը հանդիպեցայ իրեն: Հ.Մ.Լ.Մ-ի ակումբ հրաւիրեցի, պասքեթպոլի փորձի օրը՝ կարծիք յայտնելու Ամմանի մեր խումբին մասին:

Տեղացի մարզիչին հսկողութեամբ տղոց «թոյլ» փորձը դիտելով՝ եղբ. Ժազին «արիւնը եռաց» եւ հագիւ ինքզինք միջամտելէ զսպեց՝ բերնին տակէն ինծի լսելի՝ տղոց հրահանգներ արձակելով: Ապա, վերջապէս առաջարկս ընդունեց, պատրաստակամութիւն յայտնելով մեր խումբին սիրալոյսով օժանդակել:

Երեւութապէս մեղմ եւ ժպտուն եղբ. Ժազը, երբ դաշտին վրայ մարզիչի պարտականութեան վրայ կ'ըլլար, ան բոլորովին կ'այլակերպուէր եւ «առիւծ կը դառնար»: Անդադար տղոց գոռալով, որոտալով, ազդու ցուցմունքներ տալով, երբեմն իրեն յայտնի «ք.իս տղայ» կէս փաղաքչական ածականը գործածելով:

Եղբ. Ժազը սորվեցուց, որ միշտ յաղթելու մտային եւ ֆիզիքական պատրաստութեամբ պէտք է նետուիլ դաշտ՝ անվախ ու համարձակ: «Դող դիմացինդ քեզմէ՛ վախնայ»,

«պտոյտի չենք եկած», «սալոնին մէջ չենք հոս» եւ այլ խրախուսիչ, մերթ «վիրաւորական» ասոյթներով տղոց մէջ պայքարի ոգին բարձրացնելու կարողութիւնը ունէր ան: Կարճ ժամանակ ետք, տեղացի մարզիչը չէր հաւատար, որ ասոնք երբեմնի իր մարզած, սակայն այժմ կրակ ու բոց դարձած տղաքն էին:

Եղբ. Ժազին ազդեցիկ, խիստ, սակայն ոգեւորիչ ու հոգատար ղեկավարութեամբ, 1976-ին խումբը դարձաւ Յորդանանի Բ. դասակարգի ախոյեան, իսկ յաջորդ տարի՝ 1977-ին, պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, Յորդանանի առաջին դասակարգի ախոյեան՝ նոր աւելի ու եռանդ պարգեւելով զաղութիւն: Այս էր նուիրեալ ու մասնագէտ Հ.Մ.Լ.Մ.ական մարզիչ եղբ. Ժազը, որուն շնորհիւ ա՛յն խումբը, որ Բ. Դասակարգին մէջ դժուար կը պայքարէր, Յորդանանի ախոյեանութեան տիրացաւ, փաստելով, որ ատակ եւ հարազատ մարզիչի մը դերակատարութիւնը շատ բան կը փոխէ խումբի մը համար:

Մեր գործակցութեան յաջորդ փուլը սկսաւ 1980-ին, երբ վերջնականապէս Պէյրութ վերադարձայ եւ այս անգամ, իբրեւ Հ.Մ.Լ.Մ-ի Պէյրութի մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետ, ան գործի հրաւիրեց զիս, ու քանի մը տարի այդպէս միասնաբար աշխատեցանք: Վարչութեան մէջ միայն երկուքս արեւելեան Պէյրութի էշրէֆիէ շրջանէն էինք եւ ժողովներէն ետք, գիշերով, մեր ինքնաշարժներով, իր առաջնորդութեամբ Պարպիրի ճամբով մեր տունները կը վերադառնայինք մեծ վտանգով (Անգամ մը արձակագլէնին փամփուշտը մինչեւ իսկ ինքնաշարժիս մետաղը ծակեց...): Ինք գործին բերումով

արեւմտեան Պէյրութ կ'աշխատէր, օրակա՛ն ենթակայ էր վտանգի, երբ երթ ու դարձով կ'անցնէր պատերազմին պարտադրած սահմանագիծերը, միեւնոյն ատեն լիուլի կատարելով միութենական իր պարտականութիւնները:

Քանի մը տարի ետք միասին էինք Հ.Մ.Ը.Մ-ի Լիբանանի Շըր-

ջանային Վարչութեան մէջ, ուր նկատելի էր ժողովականի արհեստավարժ մօտեցումը: Ընդհանրապէս իր մասնագիտութեանն ղուրս նիւթերուն չէր միջամտեր եւ կարծիք կը յայտնէր, երբ որ հարցուէր: Սակայն, իր մասնագիտութեան վերաբերող խնդիրներուն՝ պասքէթի եւ մարզական պետական Ֆետերասիոններու պարագային ան անպայման իր փորձառու ընկիւղը ունէր: Բացառիկ կարողութիւն ունէր եւ քանիցս մարզական-պետական անկարելի մեքենականութիւններ կարելի դարձուց՝ շնորհիւ աշխատանքի «լիբանանեան ոճ»ին իր տիրապետելուն եւ յարաբերական լայն շրջանակին: Իր ստանձնած բոլոր պարտականութիւնները ան կը կատարէր լիուլի, աւելիով եւ ճշդապահութեամբ:

Վերջապէս, եղբ. Ժազ Պոյաճեանը ճանչցայ իբրեւ Ազգային Գէորդ Չաթարլաչեան վարժարանի խնամակալութեան ատենապետ: Վարժարանի պատմութեան դժուար հանգրուանի մը, 1996-ին, ան սիրայօթար ստանձնեց խնամակալութեան ատենապետի պաշտօնը եւ հօր մը նման հոգաց վարժարանին պէտքերը: Շնորհիւ լիբանանեան եւ հայկական իր լայն շրջանակին եւ ծանօթութիւններուն, ան բնա՛ւ պարապ ձեռքով դպրոց չէ այցելած, բերելով գրեական պիտոյքներէն մինչեւ վարժարանին նոր շարժակառքը՝ օթոքարը, որ իր միջոցով մի ոմնի կողմէ նուիրուեցաւ վարժարանին:

Այստեղ եւս, իբրեւ խնամակալութեան ատենապետ, ան միջամուտի չէր ըլլար կրթական հարցերուն, եւ իր ու յարակից մարմիններուն ճիգերուն շնորհիւ դպրոցը դարձաւ տնտեսապէս ինքնաբաւ: Խնամակալութիւն, տնօրէնութիւն, քահանայ՝ Մեսրոպ Քէրքէզեան, թաղականութիւն (ատենապետ՝ Հ.Մ.Ը.Մ-ական եղբ. Վարդգէս Հայրապետեան) եւ շրջանաւարտից միութիւն հեզասահ ու սերտ գործակցութիւնը դրական կերպով կերպարանափոխեց վարժարանը իր կրթական մակարդակով, աշակերտութեան թիւով եւ տնտեսական վիճակով:

Սիրելի՛ եղբ. Ժազ, քանիցս աշխատանքովդ փաստեցիր «ճիշդ անձը ճիշդ գործին վրայ» սկզբունքը: Վարձքդ կատար՛:

ԵՂԲ. ՊԵՐԾ ԹԱՇՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նշան Սանճիկեան
ՄԵԼՊՈՒՈՆ

Անցնող ամիսներուն, Հ.Մ.Ը.Մ-ի Մելպուռնի մասնաճիւղը կորսնցուց իր վաստակաշատ, հաւատաւոր եղբայրներէն Պերճ Թաշճեանը, որուն կեանքին 85 տարիներէն աւելի քան 60-ը անցաւ հայութեան եւ Հ.Մ.Ը.Մ-ի ծառայութեան մէջ:

Եղբ. Պերճ Թաշճեան ծնած էր Արաբունար, Սուրիա, 1936-ին: 23 տարեկանին, 1959-ին, ան տեղափոխուած է Աւստրալիա, Մելպուռն, իսկ կարճ ժամանակ մը ետք՝ Ատլէյտ, ուր ան ընտանիք կազմած է Յասմիկ Քէշիշեանի հետ եւ բախտաւորուած է երեք զաւակով: Այնուհետեւ, ան վերադարձած է Մելպուռն, ուր կայք հաստատած է վերջնականապէս:

Եղբ. Պերճ երիտասարդ տարիքէն թուած է ազգային աշխատանքներու: Ան եղած է Հայկալի 800 հոգինոց Պատանեկան Միութեան վարչական անդամներէն: 1970-ին, Մելպուռնի մէջ, ան կարգ մը ազգայիններու հետ կը հիմնէ հայկական միօրեայ վարժարանը: 1973-1983 կը վարէ Հ.Մ.Ը.Մ-ի «Արաքս» մասնաճիւղի ատենապետութեան պաշտօնը: Իր օրով, 1974-ին, մասնաճիւղը կ'օժտուի սկաուտական շարքերով: Ան իր գործօն մասնակցութիւնը կ'ունենայ Մելպուռնի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ աշխատանքներուն:

Հ.Մ.Ը.Մ-ը յատուկ տեղ ունէր եղբ. Պերճի սրտին մէջ: Ան

միշտ կը խրատէր, որ Հ.Մ.Ը.Մ-կաններ քոյրեղբայրով խօսին իրարու հետ: Նուիրեալ Հ.Մ.Ը.Մ-ական մը ըլլալու կողքին, եղբ. Պերճ հաւատաւոր եւ պարտաճանաչ Դաշնակցական էր, գիտակից իր պարտականութիւններուն եւ պարտաւորութիւններուն: Վերջին շրջանին, առողջական պատճառներով ան չէր կրնար կանոնաւոր կերպով հետեւիլ աշխատանքներու, սակայն նիւթական իր պարտաւորութիւնները կը կատարէր լիուլի: Ճիգ չէր խնայեր ձեռնարկներու ներկայ գտնուելու եւ անձկութեամբ կը սպասէր յայտագիրներու վերջաւորութեան ներկայացուելիք ազգային-յեղափոխական երգերու շարանը:

Եղբ. Պերճ մարդ չէր նեղացներ: Անձնական եւ հաւաքական մեր կեանքին մէջ ան կը վայելէր բոլորին յարգանքը: Զօրավիդ էր հայկական բոլոր կազմակերպութիւններուն եւ միութիւններուն: Ան մեծապէս ազդուած էր Արցախի եւ Հայաստանի վերջին շրջանի իրադարձութիւններէն եւ ցաւով կ'արտայայտուէր կատարուածներուն մասին:

Եղբ. Պերճ անխալալկան չէր, բայց յանդգնութիւնը եւ հեզութիւնը ունէր ընդունելու իր սխալները: Իր մասին կարելի է երկար խօսիլ: Ան ֆիզիքապէս բաժնուեցաւ մեզմէ, բայց յիշատակը պիտի մնայ յաւէտ: Իր շունչով հասակ առած սերունդները միշտ երախտապարտ պիտի մնան իրեն:

Հանգի՛ստ ննջէ, հողը թեթեւ գայ վրադ, սիրելի՛ եղբայր:

Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐՈՒՄԻ ԵՒ ՉՈՂԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՈՄԱՆԻՇԸ (ԵՂԲ. ԱՐՍԷՆ ՀԵՔԻՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

**Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աւստրալիոյ Շրջանային Վարչութիւն
Միջնի**

Անուններ կան, որոնց դիմաց կարելի չէ յարգանքով եւ երկիրը ծովափէն կանգ չառնել:

Անուններ կան, որոնք պատմութիւն եւ վաստակ կը ներկայացնեն, յիշողութիւն եւ հպարտութիւն կը ներկայացնեն:

Եղբ. Արսէն Հէքիմեանի անունը կը պատկանի նմաններու շարքին, անոնց՝ որոնք պատմութիւն կերտեցին եւ օրին մէկն ալ իրենք պատմութիւն դարձան:

Եղբ. Արսէն Հէքիմեան ծնած էր Քըրքիսան, Կիլիկիա, 1922-ին: Ան իր նախնական ուսումը ստացած է Քըրքիսանի Աւետարանական դպրոցը, ապա իբրեւ գիշերօթիկ, երկրորդական կրթութիւնը ստացած է Ալէքսիոս քոլէճին մէջ:

1939-ին ան կ'անդամակցի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Հայլէպի մասնաճիւղին: Իբրեւ կամաւոր կը ծառայէ անգլիական բանակին: Կը ստանձնէ թարգմանիչի պարտականութիւն եւ կ'արժանանայ բազմաթիւ շքանշաններու:

1946-ին եղբ. Արսէն կը պաշտօնավարէ քարիւղի IPC ընկերութեան մէջ եւ կը հաստատուի Հոմս, ուր քանի մը ընկերներով կը հիմնէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Հոմսի մասնաճիւղը, վարչութեան ատենապետութեան պաշտօնը ստանձնելով ինը երկար տարիներ:

1951-ին, եղբ. Արսէն ընտանիքին հետ կը տեղափոխուի Աւստրալիա եւ կը հաստատուի Սիտնի: Երկու տարի ետք ան կը վերադառնայ Հոմս եւ կը պսակուի կեանքի ընկերոջ՝ Ռոզին Տարաքճեանի հետ եւ կը բախտաւորուի երեք մանչ զաւակով՝ Վահան, Հրայր եւ Զաւէն:

Եղբ. Արսէն քաղաքական իր ծանօթութիւններուն եւ բարեկամական լայն կապերուն շնորհիւ օգտակար կըլլայ Աւստրալիա տեղափոխուող հայ ընտանիքներու եւ երիտասարդներու տեղաւորման աշխատանքին: Այդ օրերուն, եղբ. Արսէ-

նին գլխաւոր մտահոգութիւնը կը հանդիսանայ Հ.Մ.Ը.Մ.ի հաւաքավայր մը ունենալու երազը: Կեդրոն մը, ուր կարելի ըլլար համախմբել Միջին Արեւելքէն շրջան հաստատուող երիտասարդութիւնը, որովհետեւ երիտասարդութեան համախմբումն ու կազմակերպումը գրաւականները պիտի հանդիսանային Սիտնիի նորաստեղծ գաղութին ամրացման եւ զարգացման: Այս նպատակին իրագործման համար, ան հիւսիսային Սիտնիի իր ճաշարանը կը տրամադրէ Հ.Մ.Ը.Մ.ին, զայն իբրեւ ժողովավայր եւ հաւաքավայր օգտագործելու համար:

1965-ին, եղբ. Արսէնի նուիրումին եւ զոհաբերութեան շնորհիւ կը հիմնուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի առաջին մասնաճիւղը Սիտնիի մէջ: Ան երկար տարիներ կը ստանձնէ մասնաճիւղին ատենապետութիւնը, իր շուրջ համախմբելով երիտասարդութիւնը, սիրուած ու յարգուած բոլորէն:

1996-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի օրուան Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբ. տոբթ. Միսաք Արզումանեանի ձեռամբ ան կը պարգևատրուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի «Արտակարգ» շքանշանով՝ երկար տարիներ միութեան մատուցած իր ծառայութիւններուն համար:

Եղբ. Արսէն եղած է իմաստուն, առաքինի եւ նուիրեալ հայր մը: Ան տեւաբար երիտասարդները խրախուսած է անդամակցելու Հ.Մ.Ը.Մ.ին եւ իրենց զաւակները առաջնորդելու սկզբնական շրջանը: «Վստահեցէ՛ք ձեր զաւակները Հ.Մ.Ը.Մ.ին», կրկնած է յաճախ, զանազան առիթներով:

Հոգը թեթեւ գայ վրադ սիրելի՛ եղբայր Արսէն: Յիշատակդ միշտ անթառամ պիտի մնայ մեր սրտերուն եւ հոգիներուն մէջ: Երթա՛ս բարով, պարտականութիւնդ լրիւ կատարած:

Վարձքդ կատար, սիրելի՛ եղբայր:

ՄԱՀԱՉԳ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը կը գումէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աւստրալիոյ շրջանի վաստակաշատ եղբայրներէն, «Արտակարգ» շքանշանակիր՝

ԵՂԲ. ԱՐՍԷՆ ՀԵՔԻՍԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Երկուշաբթի, 24 Մայիս 2021-ին, Աւստրալիա:

ԲԱՐԵՍԻՐՏ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆԸ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ՄԱՐԴԸ

(Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԱՆՈՒՆՈՎ ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ ԽՕՍՔ,
ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ՝ ԵՂԲ. ԴՐՕ ՄԱՆՏԱԼԵԱՆԻ ԹԱՂՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ)

Կարո Պերպերեան
ԱՆԹԻԼԻԱՍ

Շատ դժուար պարտականու-
թիւն է վերջին հրաժեշտի եւ
յարգանքի խօսք արտասանել
Հ.Մ.Ը.Մ.ական եղբայր, անգին ընկեր եւ
մտերիմ հարազատ Դրօ Մանտալեանին:
Բառերով կարելի չէ արտայայտել մեր
խոր ցաւը: Կորուստ է բոլորին. նախ՝ իր
հարազատ ընտանիքի անդամներուն, որոնց կը սիրէր ամէն
բանէ աւելի, ապա՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ին եւ մասնաւորաբար Անթիլիա-
սի մասնաճիւղին, որուն ծառայելով բեռնաւորուած էր ան
վերջին քանի մը տարիներուն:

Ո՛վ չէր ճանչնար եղբ. Դրօն՝ ընտանիքի հաւատարիմ
հայր, Հ.Մ.Ը.Մ.ական, անշահախնդիր ու անկեղծ անձնաւոր-
ութիւն: Իր որոշումներուն պատասխանատու անձ մը, որ
ճիշդ չէր խնայեր բոլորին հարցերով զբաղելու եւ իր օգտաշատ
ցուցմունքներով բոլորին օգտակար դառնալու: Բոլորը կը
սիրէին ու կը յարգէին զինք: Մեծ էր իր սրտով, հոգիով եւ բո-
լորը ընդունելու իր լայնամտութեամբ: Հարցերը լուծելու յա-
տուկ ձեւ մը ունէր ան: Կը հաւատար, որ ճաշասեղանին շուրջ
ամէն հարց կ'ունենայ համապատասխան լուծում: Նկարագի-
րով հաւատարիմ, ընկերային եւ կատակասէր եղբ. Դրօն
եղած է Հ.Մ.Ը.Մ.ի Անթիլիասի մասնաճիւղի վարչութեան
ատենապետը, ինչպէս նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի Շրջանային
Վարչութեան անդամ: Տարիներ շարունակ ան գործած է
մասնաճիւղին մէջ, իբրեւ վարչական անդամ եւ զանազան
յանձնախումբերու անդամ՝ իր կարելին ընելով Անթիլիասի
մասնաճիւղի լայնածաւալ գործունէութեան իրականացման
մէջ: Բազմավաստակ գործունէութիւնը շարունակելով, ան
գործով, հետեւողական աշխատանքով եւ հետաքրքրութեամբ
նուիրուած էր Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի Անթիլիասի մասնաճիւ-
ղի աղջկանց Ա. դասակարգի ներկայացուցչական խումբին:
Մինչեւ կեանքին վերջին օրերը ան կարելին կ'ընէր այս խումբ-
ին գոյատեւման ի խնդիր, հակառակ տիրող դժուար պայ-
մաններուն: Միշտ անոր մտքին ու սրտին մէջ էր Հ.Մ.Ը.Մ.ը,
եւ մնաց հաւատարիմ անոր նպատակին եւ սկզբունքներուն՝
մինչեւ վերջին շունչը:

Միութենական կեանքի մարդ էր եղբայր Դրօն: Այս պատճա-
ռով արժանաբար ան մաս կազմած էր նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբա-

նանի Շրջանային Վարչութեան: Մասնակ-
ցած է նաեւ բազմաթիւ Շրջանային Ներ-
կայացուցչական ժողովներու՝ լաւագոյն
ձեւով ներկայացնելով Հ.Մ.Ը.Մ.ի Անթի-
լիասի մասնաճիւղը:

Տարբեր էին վարչական ժողովները
եղբ. Դրօյին ներկայութեան: Թեթեւ հո-
գին եւ ազնուութիւնը դրոշմ մը ձգած
էին մեզմէ իւրաքանչիւրին վրայ: Կը յի-
շենք, թէ ինչպէս, գործի ծանր օրերուն

իսկ, ան առիթ կը ստեղծէր քանի մը ժամուան դադար առնե-
լու եւ զրուցելու Հ.Մ.Ը.Մ.ի առնչուած նիւթերու, հարցերու
եւ այլնի մասին:

Կ'ըսեն՝ անփոխարինելի մարդ չկայ: Իսկ ո՞վ պիտի փոխա-
րինէ սրտակից մեր եղբայրը, որ այսօր հրաժեշտ կու տայ մե-
զի՝ իրեն պէս հաւատարիմ ընկերոջ եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ականի տաղ-
նապ ստեղծելով մեր շուրջ, մեր մէջ: Բարեսիրտ, միութենա-
կան եւ հայրենասէր մարդու տաղնապ:

Պետրոս Դուրեան ըսած է. «Եթէ հնչէ տխուր կոչնակ, դա-
գաղս առնէ իր յամր քայլ, գիտցնէ, որ դեռ կենդանի եմ»:

Այսօր ամբողջ լիբանանահայութիւնը տխուր է այս աղչ-
տալի լուրով, բայց այս կը նշանակէ, որ Դրօն պիտի մնայ կեն-
դանի, պիտի մնայ յաւերժ անմահ՝ մեր մտքերուն մէջ:

Այսօր, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Անթիլիասի մասնաճիւղի վարչութեան
առաջարկով եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Լիբանանի Շրջանային Վարչութե-
ան որոշումով, յետ մահու եղբ. Դրօն կ'արժանանայ Հ.Մ.-
Ը.Մ.ի «Մառաշտութեան» շքանշանին:

Վարձքը կատար եղբայր, ժպիտդ եւ ազնիւ հոգիդ անթա-
ռամ պիտի մնան մեր հաւաքական կեանքին մէջ: Երթդ բարի՝
դէպի Հ.Մ.Ը.Մ.ականներու պանթէոն:

ՄԱՀԱՉԻ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը կը գուժէ
բազմավաստակ Հ.Մ.Ը.Մ.ական, միութեան «Արտա-
կարգ» շքանշանակիր՝
ԵՂԲ. ՅՈՒՆԱԿ ԹԻՒԹԷԼԵԱՆԻ
մահը, որ պատահեցաւ Երկուշաբթի, 19 Ապրիլ
2021-ին, Լիբանանի մէջ:

***Լաւագոյն տղերքը կը հեռանան, կը մնանք մենք,
որպէսզի արժանի ըլլանք իրենց:***

